

Mărkò

andí Yèsù Krístò bhà Ídzi Măkărè

Yàrí bhùkù ò ì nòtù ádrèndrò dhu tí dhu

Yàrí bhùkù nandí ní Mărkò, yà átò ka kanzínà Yùwanì Mărkò tí. Ka ní'ì Màriyà t'ídhùnà, ndírò ndi Màriyà ní'ì Yèrùsàlemà tó kigò ò *Kànìsà ò bhà nzinzi ò atdí ale (Kas 12.12, 25). Mărkò nyé ndítírò ní'ì nzí uvitatále, pbétù ka ní'ì Péterè t'òdhìnà, yà atdíkpá abádhí arí kasù ònzi mànà (1Pé 5.13). Ndírò, Péterè-tsù ní ndi kírì Yèsù dš róte Ídzi Măkărè. Mărkò ònda andànà Bàrnabà mà uvitatále Pòlò mànà fìyò wemberè tó abhi ò (Kas 12.25; 13.5). Olùnà rò, Bàrnabà nídyi Mărkò ndíní ara tí Ídzi Măkărè nánò tđítđò Kipurò tó pbìrì ò bhà tò (Kas 15.36-39). Olùnà rò nyé tđítđò ní ndi, Mărkò mà náadè òwu 'òtù Pòlò nà yà wemberè tí ka kòsò Pòlò Rómà tó kigò ò ònà kàsùmì ò (Fil 1.24; Kòl 4.10).

Mărkò andí pbìndà bhùkù yà ìnzí ní Pbhàhúdì tó *pbàkrístò tó. Ndi bhùkù ò, kǎlì pbìndà òte-ivé Yèsù-kàsù dš, ìnzí ní kàrúdhèna dhu dš. Kítè Yèsù «Kàgàwà t'Ídhùnà tí» (1.1; 15.39), pbétù Yèsù nyé ndítírò ràdè ndàtì «Ìndrù t'ídhùnà tí» (8.31,38) «Ìndrù t'ídhùnà-tì» ní, Kàgàwà ábhà kóró dhu dš ádrèngbànga tó òbì fóná ale. Kà rí dhu ìtè átò, Yèsù rí'ì ìndrù obhò nyé.

Yèsù apè pbìndà kasù Gàlilayà tó pbìrì ò rò (1.1–9.50), ndàdè àrà àhù nà Yùdeyà tó pbìrì ò, ròsè dòtìs ní Yèrùsàlemà tó kigò ò (10.1–16.20).

Bhùkù-nyìtì ka kòhù tí dhu

- Bătizò nubhónà Yùwanì rí Yèsù Krístò bhà Ídzi Măkărè nánò ìndrù tó dhu (1.1-13).
- Yèsù rí pbìndà kasù òpè Gàlilayà tó pbìrì ò rò, ndàdè àrà àhù nà Yèrùsàlemà tó kigò ò dhu (1.14–10.52).
- Yèsù ròvè, kòtdè ndi, ndàdè ndìngbè òve-bvè rò dhu (11.1–16.8).
- Yèsù rí ndìtè pbìndà ábhàlì tó tđé ndi ndòdzí òrè-akpà ò rò dhu (16.9-20).

Bătizò nubhónà Yùwanì rí Kàgàwà bhà Ídzi Măkărè nánò ìndrù tó dhu

(Măt 3.1-12; Luk 3.1-18; Yùw 1.19-28)

1 Yàrí ní Yèsù Krístò, Kàgàwà t'ídhùnà dš róte Ídzi Măkărè náapè ndi tí dhu. **2** Àdhàdhì *nabi Ìsayà náandí dhu pbìndà bhùkù ò dhu bhèyi, ndàtì: «Kàgàwà ràtina: «Ma mí pbàkà màkèngyè nóvì angyi ìndè. Kà rí otu nówè ìndè^a.» **3** Ndi màkèngyè rí dhu òvo òrú tìna nyé nà rèngù ò, ndàtì: «Nyòbhòlo ngudhà Ádrèngbàle tó, nyùtò kà rùbhi ònà otu^b!»»

4 Ní Yùwanì níto ndi rèngù ò, ndàmbe bătizò núbho dš ìndrù tó, ndàdè àrà dhu nóvo rò abádhí tó ndàtì: «Nyùgèrè nyí nyùbhà fùkú nzérenga, nyàdè bătizò nálù, ndíní Kàgàwà adè tí fùkú nzérenga núbà fùkù.» **5** Yùdeyà tó pbìrì ò ábhò ale nyé, Yèrùsàlemà tó kigò ò ale mànà níwúnà kóró kà tí'ò. Abádhí núnónà fìyò nzérenga kpangba, Yùwanì ràdè bătizò núbho fìyò Yòròdanì tó idha-akpà ò. **6** Yùwanì náafónà *ngàmíyà tí kátina ìzà-ká ní ka kódyù m̀dzarè, ndàdè mvəna'ò níso asé tó kùkyè ní. Kóngúnà ndi ìndù mà ní, ìrì ò ìtì-dha mànà. **7** Kàránà dhu nánò rš ihé-yà tó ndàtì: «Olù rírá dzidu dš ale rí'ì ádrèngbànga tó òbì nà atdídò ròsè dùdunà. Ma màkà nzá mòkò ma mwəngà kápfi rš kàyitò-mbí^c mà.

^a1.2 Măt 3.1

^b1.3 Ìsa 40.3

^c1.7 Ale-pfi rš kàyitò-mbí t'úngata ní'ì ìno-kàsù.

⁸ İma, ma marí bàtizò núbhò fùkà idha nı. Pbetà, àbadhi náaraya bàtizò núbho rş fùkà İİlâ-Alafı nı.»

Yësù rı bàtizò nálù dhu

(Mât 3.13–4.11; Luk 3.21-22; 4.1-13)

⁹ Yüwanı arı bàtizò ùbhò òná kàsùmı ş, Yësù nıra Gâlilayà tş pbiri ş atdı kigò, Nàzàreti tí kátına ò rò, ndırà àhù Yòròdanı tş idha-akpà ò, Yüwanı ràdù bàtizò nábhu fındà. ¹⁰ Nı idha ò rò Yësù rãhù rò, kála òrù-akpà-li'ò ndikpa rı rş, İİlâ-Alafı ràdù ifo òná kà-dş àmbò tş şfş ş. ¹¹ Ndirò, kãri atdı ale-tù òrù-akpà ò rò rşte rş, ndàti: «İnyı nı İdhudu, yà atdıdş ma mózè ale, idhèdu náarı ndikã okúnù dò rò.»

¹² Nı ányırş rò tí, İİlâ-Alafı néutu Yësù ràrà rùngù ò. ¹³ Nı kãnzı ifo kumı idho ányı, *Sitanı ràdù àmbe kà-afı nùmvu dş. Kãdi irı ş izã náaróko òná ngari ò, màlàyıká ràdù àmbe dzànàna nónzi dş.

Yësù rı wemberè tş pbındà ábhãlı núnzi dhu

(Mât 4.12-22; Luk 4.14-15; 5.1-11)

¹⁴ Yüwanı ka kósò imbi ò dhu-dzidş, Yësù náara Gâlilayà tş pbiri ò, ndàmbe Kàgàwà bhà İdzi Mákürù néndò dş indrù tò. ¹⁵ Kãranà àtına rş: «Kàsùmı náká wà. Òrù-akpà ş Ádrùngbã kamà Kàgàwà bhà Idzi-tsù nındù wà ndı. Nı, nyùgèrè nyı nyübhà fùkã nzérenga, ndırò nyà'ı İdzi Mákürù.»

¹⁶ Gâlilayà tş rërù-bidş ndı ndùbhi rórò, Yësù náala şyş àwèrù, Simoni^d mà adòná Àndèryà nà, ìbhè nõho rı imbi nı rërù ş rş. ¹⁷ Nı Yësù náati abádhı nı: «Nyıwù owùdu ş, ma mı nyùgèrè nyòngò indrù tş àwèrù^e tí.» ¹⁸ Nı urş rò tí, abádhı néubhà fıyş ìbhè-mbí, 'adù owu kówù ş.

¹⁹ Tdítdş, Yësù náandri itseta ake, ndàdù Zèbèdayò bhà inzo, Yàkòbhò mà Yüwanı nà nála. Abádhı nı'ı fıyş ìbhù ò, fıyş ìbhè-mbí nõbhòlo ı'ı rş. ²⁰ Nı ányırş rò tí, Yësù náanzi abádhı. Nı, abádhı adù àbayà Zèbèdayò nábhà ìbhù ò kasutále màná, 'adù owu Yësù-owù ş.

Yësù rı nzére-alafı nà arı'ı atdı ale nıgù dhu

(Luk 4.31-37)

²¹ Yësù mà pbındà ábhãlı màná náawù ùvò Kàpèrnawumı tí kátına kigò ò. Nı, Pbayàhúdí tş *asota-dhò ş, Yësù náatsù unduta-dzà ò, ndàdù ndòpè ndúdhe dhu ányı-dzà ı'ı ale tò. ²² Nı Yësù rúnona dhu nıri rı ale idho néuko atdıdş, kãrı dhu núdhe tí dhu dş. Obhò tí, kãbhà dhu t'údheta nı'ı mbã Músà bhà İyátá tş màlímó tş dhu t'údheta bhèyi. Ndirò, kãmbèná dhu núdhe dş ádrùngbãnga tş obi nyú ná.

²³ Nı wò kãrı dhu núdhè òná kàsùmı ş tí, nzére-alafı nà arı'ı atdı ale náatsù ndı unduta-dzà ò, ndàdù okù ndàti: ²⁴ «Ádhu nyı nyòzè mã nà Yësù, Nàzàreti tş kigò ş alé? Nyı nyàrà tí tsèka nyı nyotdí tí? Ma màni wà dhu mbèyi nyú nyı rãrı àdhi. Nyı nı Kàgàwà İvi İİlâ ale.» ²⁵ Nı Yësù náarù wò ale ò rı'ı nzére-alafı dş, ndàti: «İnè, àhù wò ale ò rò!» ²⁶ Nı wò ndı nzére-alafı nıyà wò ale-şnga obi nyú ná, ndàdù àhù kà ò rò ádrùngbã ikù nyú ná. ²⁷ Kórş ale idho néuko, ràmbe dhu nõngù dş tsùyà nzínziya ş, 'àmbe àtına dş: «İngbà dhu-tídş wò? Mákürù-owétá nyú nı yà ádrùngbãnga tş obi nyú ná ka kãnd! Yãrı ale rı dhu nıyà nzére-alafı tş màtı, ràdù tsãná dhu nıri!» ²⁸ Nı Yësù rúnzina dhu-şyı néugà ndı kòmbómbı kórş Gâlilayà tş pbiri ş.

^d1.16 Ndi Simoni-ovò nı Péterù átò (Mrk 3.16).

^e1.17 Kà-tı nı: İndrù-tsù undu róngo Kàgàwà-owù nungu tí ale.

Yèsù rí andi nà ábhò ale nígbù dhu

(Màt 8.14-17; Luk 4.38-41)

²⁹ Unduta-dzà ò rò ì 'ùvò dhu-dzidò, Yèsù mà náadù òwu ɛrò rò tí Sìmonì mà Àndèrèyà nà mà t'ídza. Abádhí awù atdíkpá Yákòbhò mà Yúwanì mà nà. ³⁰ Ní ànyì-dzà, Sìmonì bhà aguna-àyi níí'ì ara dò ndí ndàyi rò, atdídò kàzù ɛtò ndí òna nà nídhuní. Ní, yà Yèsù irà àhù rórò tí, ka kavò ìyàdhiyà rándi dhu kà tò. ³¹ Ní Yèsù náandri kà i, ndálè kòtsù, ndàdè kìvà ɔrè. Ní kà-ò ì'ì kàzù náavè, kà ràdù àdi ndàmbe ònyè ùbho dò abádhí tò. ³² Pbétsòngá, adyifò nòtsù dhu-dzidò, ka kowúnà iwu rò andi nà arí'ì kórò ale nà Yèsù tí'ò, nzére-alafí nà arí'ì ale màna. ³³ Ní, kígbò ð ale núundu ì kórò Yèsù rí'ì ònà idza-lí. ³⁴ Ní Yèsù nígbù dhèdherò andi-tidò ní arándi ábhò ale nyú. Kàránà nzére-alafí nípfò rò átò ábhò ale ò rò. Ndirò, kàránà nzí ì nzére-alafí nùbhà rò ròtè, iwà abádhí nani Yèsù ràrì adhi dhu nídhuní.

Yèsù rí Kàgàwà bhà Ídzi Màkèrè neno Gàlilayà tó pbirí ð dhu

(Luk 4.42-44)

³⁵ Tsútsá nínani bhòtsungá, inzà inga nàpè àwè rórò, Yèsù níwà ndi ndàhù kígbò ò rò, ndàrà igi rùngù ò ndàdè ndòpè ndìtsò ndí ànyì. ³⁶ Ní, Sìmonì mà ɔdhina màna náawù kòmè. ³⁷ Ní Yèsù ì àla rò, abádhí náati kà ní: «Ádràngbálé, kórò ale rí nyome.» ³⁸ Pbétsà Yèsù adè dhu àdu abádhí tò ndàti: «Kòwu kyèròkyèrò rí'ì ngùkpà pbanga ò. Ànyì, ma màkà mənò Kàgàwà bhà Ídzi Màkèrè átò, ndi dhu-okú dò rò ma mira nídhuní.» ³⁹ Nírò ní ndi kàdè ùbhi Gàlilayà ð kórò ngari ð, ndàrà Ídzi Màkèrè neno rò ndi pbirí ð unduta-dzà ð rò, ndàdè àrà nzére-alafí nípfò rò abádhí rí'ì òyà ale ò rò.

Yèsù rí kíkí nà ale nàbhè rilá Kàgàwà-nyìkpò ð dhu

(Màt 8.1-4; Luk 5.12-16; 17.12-19)

⁴⁰ Atdíku, *kíkí nà atdí ale ní'ira Yèsù ì, nditsì ndòkò ɔdyàna dò kònzí, ndàdè nditsò kàrò ndàti: «Nyì nyòzè ka ní, nyì nyìnè nyabhù ma milá Kàgàwà-nyìkpò ð.» ⁴¹ Ní Yèsù náabà izu kàdò, ndàdè ɔtsuna nàgbà, ndàpbalá kàngbò, ndàdè àtina kà ní: «Íwà ma mòzè. Ílànà!» ⁴² Ní ànyìrò rò tí, kíkí níikù wòrí ale rò rò, kà ràdè ilá. ⁴³ Wò dhu-dzidò, Yèsù ɛyá dhu kà tò ɔbi nyú nà, ndàdè kàvi ràrà, ⁴⁴ ndàti ní: «Ándà nga mbèyi, àpè nyəno wò dhu atdí ale tò màtí. Pbétsà àrà nyitè nyì nyògbù dhu *kùhani tò, ndirò nyàdè nyabhù yà *Músà bhà ɛyátà nuyá perè Kàgàwà tò, ndíni nyì nyògbù dhu nitè tí kórò ale tò'í.» ⁴⁵ Pbétsà wòrí ale níitdègu àrà, náadè ndòpè ndàrà rónà ndi nònzì dhu náwe rò atdídò nyú, ndègà ndi dhu-òyí kórò ngari ònà. Wò ndi dhu-okú dò rò, Yèsù náadànà nzí àrà ɔtsu rò kpangba atdí kígbò ð màtí, pbétsà kàránà àdi rò lèngèlèngè. Ní, indrù owúnà iwu rò kà-ti'ò kórò ngari ònà rò.

Yèsù rí ngbòna ɛve ale nígbù ndàdè pbiñdà nzérenga nùbà dhu

(Màt 9.1-8; Luk 5.17-26)

2 ¹ Nígbù idho dzidò, Yèsù níngò tdfidò Kàpèrnawumù tó kígbò ò, kórò ale ràdè dhu irí, inè kà rari'ì idzá. ² Ní ábhò alé-yà núundu ì Yèsù rí'ì ònà idza ð, ìmbà ale-pfò kafò róngà mà rí'ì ndi idza-lí màtí. Yèsù náadè àdi ndàmbe Kàgàwà bhà ɔte nùdhe dò abádhí tò. ³ Nírò ní ndi ngàkpà ale níiwù ngbòna ɛve ale nà Yèsù-ti'ò, ifò ale nánò ɔtúdu dò rórò. ⁴ Pbétsà, abádhí rí ndi ale nítsù Yèsù-ti'ò dhu níí'ì ɔbi tí ihé-yà-okú dò rò. Ní abádhí nungbe idza-dòtsirò yà Yèsù nádi ònà ngari dò rò, 'àdè wòrí ale nífo ònà ɔtúdu màna Yèsù-ònzí. ⁵ Ní kòrí ale tó a'uta ndi ndàla rò, Yèsù atí wò ngbòna ɛve ale ní: «Odhí, ma màbà wà pbùkè nzérenga.»

^f1.44 Law 14.2-31^g2.1 Ndi idza ní'ì ngàtsi ní Sìmonì mà Àndèrèyà màna màtò (Mrk 1.29).

⁶ Ní, yà ànyírò ì òkò rò í? *Músà bhà Ʋyátá tó ngúfe màlímó, náambèná inga nírè dō afíyá ò, 'ámbe àtìna dō: ⁷ «Ádhu wò ale rí dhu èno nzére nyú Kàgàwà ní ný? Adhi ìndrú bhà nzérenga núbà rádù, inzà ní Kàgàwà kèlè atdíró núbà ka rò?» ⁸ Ní Ʋrò rò tí, Yèsù nùni abádhí rìrèna afíyá ò dhu, ndàdù dhu ìvu abádhí-tsù ndàti: «Ádhu nyí nyí? wòrí irèta-tídò ná ný? ⁹ Kati ngbóna éve ale ní: «Ma mùbà wà pbùkù nzérenga», ndírò kati: «Ívà nyí, ítdù indú ótdù, nyadù àrà», ní kòrí òyó dhu nzínzi ò isò rò? dhu ní ádhu? ¹⁰ Nírò, ma mòzè nyèni dhu, inè *Índrú t'ídhùnà ràrí? ádrèngbànga tó òbí ná, ndùbà ìndrú bhà nzérenga yà adzi dō.» Nírò ní ndi kádù àtìna wò ngbóna éve ale ní: ¹¹ «Ma màtina inyí ní: Ívà nyí, ítdù indú ótdù, nyadù àrà pbùkù.» ¹² Ní ànyírò rò tí, wòrí ale nívà ndi kórò ale-nyìkpò ò rò, nditdù fíndá ótdù, ndàdù àrà pbìndà. Ídho nyú nùkò Ʋrò í? alé-yà kórò atdíró, rádù Kàgàwà nífù 'àti: «Ínzà mà màpè yà dhu bhéyi dhu-tídò nàlá!»

Yèsù rí Lawì nánzi owùna nungu tí dhu

(Màt 9.9-13; Luk 5.27-32)

¹³ Wò dhu-dzidò, Yèsù náadù ndi Gàlilayá tó rèrè-bidò. Ní, ihé-yà nóowúnà ìwu rò kà í, kà rádù àmbe dhu ùdhe dō fíyò. ¹⁴ Ní ùda ndi ndàda ròrò, kàla Lawì^h, Àlùfayò t'ídhùnà pàratà t'áfótá-dzà ò àdi rò. Ní Yèsù ati kà ní: «Írà owùdu ò.» Ní, Lawì adè ndìvà ndàrà kòwù ò.

¹⁵ Wò dhu-dzidò, Yèsù mà pbìndà ábhàlì màná náawù dhu nónyè ndi Lawì bhà idza. Ní, pàratà tó ibi pbàndómbé mà, nzérenga tó ngùkpà ale màná ní? atdíkpá abádhí màná ndi ònyè-tsù. Obhò tí, ibi í dhu bhéyi ale-tídò nóongónà ndi ùbhi kòwù ò. ¹⁶ Ní *Pbàfàrisáyó nzínzi ò *Músà bhà Ʋyátá tó màlímó ní? inè ànyírò. Ní abádhí níitdègu Yèsù mà rí dhu ònyè í nzérengatále mà, pàratà tó pbàndómbé màná dhu nàlá, náati Yèsù bhà ábhàlì ní: «Ádhu kàrí dhu nónyè pàratà tó pbàndómbé mà ndírò nzérengatále màná ní?» ¹⁷ Ní, wò dhu ndi ndírò rò, Yèsù adè àtìna abádhí ní: «Ímbà rí? andi ná ale náarí nzí màngangà-atdyú nóho, pbètè màngangà-atdyú òho arí ale ní andi ná rí? kèlè. Ínzà mà mira obhónángatále núnzi, pbètè mà mira ùnzínà ní nzérengatále.»

Yèsù bhà irèta ònyè t'ònyeta-tsù t'útsita dō

(Màt 9.14-17; Luk 5.33-39)

¹⁸ Bátizò nubhónà Yùwanì bhà ábhàlì mà Pbàfàrisáyó màná nóongónà ònyè t'ònyeta-tsù nùtsi. Ní atdíku, ìndrú ìwù dhu ìvu Yèsù-tsù, 'àti: «Ádhu Yùwanì bhà ábhàlì mà Pbàfàrisáyó tó ábhàlì màná náarí ònyè t'ònyeta-tsù nùtsi, inzí pbùkù ábhàlì rádù kàtsi átò ní?» ¹⁹ Ní Yèsù adè dhu àdu abádhí tó mbólí ò ndàti: «Nyí nyèrè tí nga ádhìngbà ka kèndà ní màhendù ò ìwù ale ràràdù ònyè t'ònyeta-tsù nùtsi, àzèmbè inè akpa-tsi rí? nzínziya ò ròrò? Ínzí akekpá màtí! Kórò kàsùmi yà inè í? òná atdíkpá akpa-tsi màná ò, abádhí rí nzí àdè ònyè t'ònyeta-tsù nùtsi. ²⁰ Pbètè, atdí ídho ní? yia inè, yà akpa-tsi nódyi ka kí òná abádhí nzínzi ò rò. Ndi ídho rākà nínganí ní ndi, abádhí nùtsiya ònyè t'ònyeta-tsù.

²¹ Ndirò, inzí atdí ale mà rádù ngoyi-owútá tó kèlèmè nàpba mberù-ayí ò, akye ndi kèlèmè náadana ndàduru ndi mberù ka kù'ò rò, ndàdù ndi mberù-ayí nùfà, ndi Ʋfàta-bhu rádù àhè íhù nyé tdfítd ò. ²² Ndi dhu bhéyi tí, ka kí nzí àdè *dìvayi-owútá nísí *kàmudzè-ayí ò, akye ndi ònyè nìvèna kàmudzè-ayí ò, rádù ndi kàmudzè nùfà, ndi ònyè rádù ndèfè obvò ní. Nírò dhu-òfò nga kisi ònyè-owútá kàmudzè-owútá ò.»

Yèsù bhà irèta Pbàyàhúdì tó sàbatà-idhò dō

(Màt 12.1-8; Luk 6.1-5)

²³ Atdíku Pbàyàhúdì tó *sàbatà-idhò ò, Yèsù mà pbìndà ábhàlì màná náambèná òwu dō *nganè tó inga òna ná ùdà otu ò. Ní, Yèsù bhà ábhàlì náadù 'òpè 'òwù otu-igì dō rí? nganè náfà rò. ²⁴ Ní wò dhu nàla Pbàfàrisáyó náati Yèsù ní: «Ándà pé dhu, ádhu pbùkù

^h2.14 Ngàtsi ndi Lawì Ʋvò ní? Màtayò (Màt 9.9).

ábhàlì rí inzà àlè tó ɥyátá ávi dhu ònzì sàbatà-ìdhò ð ní¹?» ²⁵ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhi tó ndàti: «Nyí nyàpè tíf inzà Dàwudi náanzì dhu nòzè?» Atdíku, àbadhi mà rónà ale màná nfi'í àwù nà, ìmbà ì ònyèna dhu ràdè ì'ì. ²⁶ Ní, kàtsù Kàgàwà bhà idza, ndàdè perè tíf ka kùbho Kàgàwà tó m̀gati nídyi ndònyè. Obhó tíf, àlè tó *Uyátá ràtina wò ndi m̀gati nònyè ràdè rari'í *p̀bàkùhánì kèlè viya dó rò. P̀bètù Dàwudi nídyi ka ndònyè, ndàdè kàbhè átò ì ùbhi màná p̀bìndà ale tó. Wò ndi dhu náanzì ndi Àbìyàtari'í nfi'í *p̀bàkùhánì tó àdr̀dr̀r̀ ale dó kamà tíf ǹnganì.»

²⁷ Yèsù adù àtina t̀dítò abádhi ní: «Ìndr̀r̀ ka kanzì nzà sàbatà-ìdhò tó, p̀bètù sàbatà-ìdhò ka kanzì ìndr̀r̀ tó. ²⁸ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ima *Ìndr̀r̀ t'ídhùnà, ima ní ndi Ádr̀ngbàle sàbatà-ìdhò dò màtí.»

Yèsù rí ̀tsùna ótsù ale nígù sàbatà-ìdhò ð dhu

(Màt 12.9-14; Luk 6.6-11)

3 ¹ Ngàtsi ǹnganì sàbatà-ìdhò ð, Yèsù náatsù t̀dítò unduta-dzà ð. Ní ̀tsùna ótsù atdí ale ní'í ànyì-dza. ² Ànyìr̀ ì'ì ngùkpà ale náambéna Yèsù nàndà dó atdyúya nyù nà, ndíni'í 'ala tíf, kàrà tíf wò ale nígùgù sàbatà-ìdhò ð, ndíni'í 'adù tíf kòbhè ndi dhu-okú dò rò. ³ Ní Yèsù atí wò ndi ̀tsùna ótsù ale ní: «Ív̀à nyí, nyidè ̀r̀ kórò ale nzini'í ð.» ⁴ T̀dítò kàdè dhu nívu yà ànyìr̀ ì'ì ale-tsù ndàti: «Àlè tó *Uyátá návi tíf kanzì idzì dhu ìndr̀r̀ tó, ndir̀r̀ tíf kanzì nzére dhu ìndr̀r̀ tó sàbatà-ìdhò ð? Tíf kigù ìndr̀r̀ bhà ìpìr̀ngà, ndir̀r̀ tíf kèbhà ndi ale r̀vè?» P̀bètù abádhi adù ìnè ìnè tíf. ⁵ Ní, Yèsù nàandà abádhi-dò nga kórò akótá nyù nà, izù ràdè ndèka atdí dó abádhi tó odù ale-afí-okú dò rò. Ní kàdè àtina ndi ale ní: «Ígba ̀tsùna!» Kà ràdè kigbà. Ní kòtsù náadè ògù ànyìr̀ rò tíf.

⁶ Ní ànyìr̀ rò tíf, *P̀bàfàrisáyó núuvò unduta-dzà ð rò, 'adè 'undu *Hèròdè bhà ale màná, ndíni'í 'iri tíf ì ìngbà dhu bhèyi màtí ka kí Yèsù nábhè kohò dhu dó.

Ihé-yà ríwu kórò ngari ònà rò Yèsù rí'í ì dhu

(Màt 4.23-25; 12.15-16; Luk 6.17-19)

⁷ Wò dhu-dzidò, Yèsù mà p̀bìndà ábhàlì màná nfi'dhá ì Gàlilayà tó r̀èr̀-ìdò, ábhò ale tó ihé-yà ràdè òwu owùya ð. Í alé-yà níwù Gàlilayà tó p̀bìr̀ ð rò, Yùdeyà tó p̀bìr̀ ð rò, ⁸ Yèr̀sàlemà tó kigò ð rò, Ídumeyà tó p̀bìr̀ ð rò, Yòrdànì tó idha-akpà-adzèná rò arí'í p̀bìr̀ ð rò. Ndir̀r̀ abádhi iwù Tìrò mà Sidonà màná tó kigò tó màlèngù ònà rò. Í ábhò ale tó ihé-yà níwù Yèsù ì, kàr̀nzina dhu-òyí ì fr̀ dhu-okú dò rò. ⁹ Ní, Yèsù adù p̀bìndà ábhàlì návi r̀lì atdí íbhù f̀ndà, akye ndi ihé-yà níp̀bóna ndi ní. ¹⁰ Obhó tíf, íbì ale nígù kàrí dhu-okú dò rò, kórò ale andì nà rí'í nóowúnà 'òdzì rò kà rí'í ì, ndíni'í 'ap̀bálá tíf kàngbò. ¹¹ Ndir̀r̀ Yèsù ì àla rò, nzére-alafí nóowúnà yà ì arí'í òyà ale nábhè rò r̀kò ì otdyàya dó Yèsù-ònzì, 'adè òwu abádhi àbhè rò r̀kùkò, 'àmbe àtina dó: «Ínyí, nyí ní Kàgàwà t'ídhùnà nyù.» ¹² P̀bètù Yèsù adàná àrà dhu néya rò ì nzére-alafí tó obi nyù nà, ìnzì àdhi màtí ndi ndí'í dhu ǹno tíf.

Yèsù rí atdí kumi dónà óyò nà ale nóvò ndèli uvitatále tíf dhu

(Màt 10.1-4; Luk 6.12-16)

¹³ Wò dhu-dzidò, Yèsù núupò atdí p̀bìr̀ dò, ndàdè ndi ndòzè ndùnzi ale núnzi, ì ale ràdè iwù tina ð. ¹⁴ Kàdè atdí kumi dónà óyò nà ale nùlì, ndàdè òvòya nóvò «uvitatále» tíf. Kùlì abádhi ndíni'í 'ongó tíf oko màná atdíkpà. Kùlì abádhi, ndíni'í ndongó tíf ùvina r̀wù Kàgàwà bhà Ídzi Màkùr̀ núnò ìndr̀r̀ tó, ¹⁵ ndir̀r̀ ndíni'í ì'í tíf àdr̀ngbànga tó obi nà 'òwù nzére-alafí nípfo rò ní ìndr̀r̀ ð rò.

¹⁶ Yàrí ní ndi yà kàvò atdí-kumi dónà óyò nà Uvitatále-òvò: Simoni (Yèsù adù ngàtsi kòvò nóvò Péterù tíf), ¹⁷ Yàkòbhò mà adónà Yùwanì nà. Abádhi óyò kórò ní'í Zèbèdayò bhà

¹2.24 Tèr 23.25

¹2.25 1Sà 21.1-6

inzo. Yèsù adè ngátsi abádhi-òvò nòvò Bòwànergè tí, kà-tí ní òvo bhà inzo. ¹⁸ Àndrèyà, Filipò, Bàrtòlòmàyò, Màtayò, Tàmàsì, Yàkòbhò (Àlèfayò t'ídhùnà), Tàdayò, Simònì, yà atdífò ndí ngyénà fíyò pbirì dō ale, ¹⁹ ndírò Yudhà Ìskàrìyòtá, yà Yèsù ipfò adè àrà ndàbhù òmvù-fò ale.

Yèsù àtì ka kí dōna ìnza ndì dhu tí ndírò nzére-alafí rí'ì ònà dhu tí dhu

²⁰ Wò dhu-dzidò, Yèsù náadù ndì idza. Ní, ihé-yà náadè 'àndu tdtídò kà-tí, Yèsù mà pbìndà ábhàlì màrà rí ònyè nònyè ònà kàsùmì mà ràdè ì'ì mbá. ²¹ Ní wò dhu ì ìrì rò, kà mà t'ídzá-bhà náadè kàtì iwà dōna ìnza ndì dhu tí. Ní, abádhi adè iwu kòdoyi òwùnà.

²² Ndírò, Yèrùsàlemà tó kígò ò rò iwù Yèsù-tí'ò *Músà bhà Hyátá tó màlímò náambénà àtìna dō: «Pfòmvo *Bèlìzèbuli rí'ì kà ò.» Ndírò abádhi ambénà àtìna dō: «Wò ndì nzére-alafí ò ádràngbàle ní ndì arí kàbhè ròdì kòkò ì nzére-alafí.» ²³ Ní Yèsù anzi abádhi, ndàdè dhu ènò fíyò *mbófì ò ndàtì: «Nzére-alafí dō ádràngbàle. *Sitani, ràdè ndòdì ìngbà dhu bhèyi ndítírò?» ²⁴ Atdí ádràngbà kamà bhà pbirì ò ale náapè àmbe 'ùgyè dō nzínziya ò, ní ndì kamà bhà idzi náarí nzí àpere. ²⁵ Ndírò, atdí òdhi náapè àmbe anya nónzi dō nzínziya ò, ní ì ale tó òdhi-tì náarí nzí ide. ²⁶ Nírò, Sitani náapè àdè ndòpè ndùgyè ndì ndítírò, kàbhà idzi-ònga ràdè ndùtu, ní kàbhà ádràngbànga rí nzí adè àpere, kàbhà idzi-tsè ràdè ndòdì.

²⁷ Ìnzí atdí ale mà ràdè òtsu òbi ní ìdzidò ale bhà idza, ndàdè kàbhà idzá dhu nùmbà, ìnzà ndì ndàlè pé ka ndùtsì angyi rórò. Ka ndì ndàlè ndùtsì dhu-lutinà ní ndì, kà ràdè kàbhà idzá dhu nùmbà. ²⁸ Ma mí obhò dhu nùno fùkè, ìndrù náabáya àbà kórò fíyò nzérenga tó èbàta, ndírò abádhi náabáya àbà Kàgàwà ní ì arí dhu èno nzére dhu tó èbàta mà. ²⁹ Pbéù, Ìlìl-Àlafí ní rí dhu ènò nzére ale náabáya nzí èbàta akekpá màtì. Obhò tí, kàbhà nzérenga ní dhòdhòhònga nà rádi nzérenga.» ³⁰ Yèsù atè wò dhu bhèyi abádhi ní, abádhi àtì ndì ràrì'ì nzére-alafí dō ádràngbàle nà ònà dhu-okú dō rò.

Ádhi mà nyé ndì Yèsù-tsánà, kà t'ádóna, kà t'áwéna màrà?

(Mát 12.46-50; Luk 8.19-21)

³¹ Tdtídò, Yèsù-tsánà mà kà t'ádóna màrà níwù òvò Yèsù rí'ì ònà idza-lí. Abádhi itsi ìko irinà rò, 'adè atdí ale návi rànzi Yèsù idza rò. ³² Ihé-yà nfi'ì kà-tí ì òkò, 'àkpòrò kàngbò rò. Ní ka kadè àtìna kà ní: «Kànì fyànè mà adónè mà awénè màrà rí'ì iri. Abádhi rí nyome.» ³³ Ní Yèsù adè dhu àdu ndàtì: «Ádhi ndì fyàdu, ndírò ádhi mà ndì adódu?» ³⁴ Tdtídò kàdè yà tinà ókò 'àkpòrò ngbòna ale dō nga nàndà, ndàdè àtìna: «Kànì fyàdu mà adódu màrà.» ³⁵ Kàgàwà òzè dhu nónzi rí ale ní ndì, adòdu, awèdu, ndírò fyàdu.»

Ònyè-tsè òre rí ale tó mbófì

(Mát 13.1-9; Luk 8.4-8)

4 ¹ Wò dhu-dzidò, Yèsù iwà ndì ndàrà Gàlilayà tó rèrè-bidò. Ní ányì ndì ndàrà àhù rò, kápè ndàmbe dhu ùdhe dō tdtídò ìndrù tò. Ní, ádràngbà ihé-yà nyé núundu ì, 'àkpòrò kàngbò. Ndì dhu-okú dō rò, kàdè ùpo ibhú ò, ndàdì ányì. Ndì ibhú nfi'ì rèrè dō, ihé-yà ràdè òko rèrè-bidò. ² Ní kàmbénà ábhò dhu nyé núdhe dō abádhi tó mbófì ò. Ndì pbìndà dhu t'údheta ò, kàwe dhu abádhi tó ndàtì: ³ «Nyìrì pé! Atdíku, atdí ale náahè ndàrà ònyè-tsè nòrè ìnga ò. ⁴ Ní yà ònyè-tsè nòvo kàrì ònà kàsùmì ò, atdídhénà itse náawà ì otu ò. Ní, àrè adè iwu, 'ùbhí ì itse otu ò rò. ⁵ Ngùkpà-tsí náawà ì ìmbà adzi rí'ì dōnà abho odu-kengere dō. Kòrì itse náadè ìnga kòmbómbí, ìmbà adzi rí'ì dōyá abho nídhunì. ⁶ Ní adyifò níitdègu ìka, náadè wò ìngingà ònyè-nzo nòbì, ràdè òtdyù, ìmbà ìvèya rí'ì ádzàdzì nídhunì. ⁷ Atdídhénà itse náawà ì okpèna nà itsukpò nzínzi ò, ì okpèna nà itsu náadè àta, 'adè òvi, 'adè wò ìngingà ìdzi ònyè nùtsì, ìnzí ràdè ò'ò. ⁸ Pbéù, ngùkpà itse náawà ì ìdzi adzi ò. Ní ì ònyè níngà, 'òvì, 'adè ò'ò mbèyi nyé. Atdídhénà náadhì itse ìbhù kumì-gùna ròsè, ngùkpà náadhì azà kumì-gùna ròsè, ndírò ngùkpàkà-tsí náadè òdhi atdí-miyà-gùna ròsè.» ⁹ Ní Yèsù adè àtìna abádhi ní: «Ínga t'frita tó bina nà rí'ì ale níri ka.»

Yèsù rí ònyà-tse òre rí ale tó mbólí-tì nàwě dhu

(Màt 13.10-17; Luk 8.9-10)

¹⁰ Yèsù nítédègu ndindirí itse ihé-yà rò rò, ní yà kà-tí aróko ale mà, kàbhà atdí-kumí dóná òyò ná àbhàlì màná náavì ka ràwe kòkò mbólí-tì. ¹¹ Ní kádù dhu abádhí tó ndàtì: «Fùkù nyú, ka kítè wà òrè-akpà ð Ádrùngbà kamà Kàgàwà bhà Idzi-nyu-tsi ndí nóru dhu. Pbéù, ngùkpà ale náarí kórò dhu nírí mbólí tó òfò ð,

¹² ndíní ì owu tí inga àndà rò, pbétù ìnzí atdí dhu mà ràdè atdí dhu mà nála, ndírò 'àdè nga nírí, pbétù ìnzí atdí dhu mà ràdè dèya nála, akye ì owuna 'ègèrè fíyò nzérenga ð rò, Kàgàwà ràdè dhu núbà fíyò ní^k!»

¹³ Tdítdò, Yèsù adè àtìna abádhí ní: «Nyí nyèni tí nzà yàrí mbólí rùnna dhu? Olu, nyí nyádà kórò ngùkpà mbólí rùnna dhu núnì ìngbà dhu bhèyi? ¹⁴ Yàrí ní ndí ònyà-tse nòre rí ale tó mbólí-tì: Ònyà-tse òre rí ale nòrè dhu ní Kàgàwà bhà Ote. ¹⁵ Ngùkpà ale nùlì ì yà Kàgàwà bhà Ote nàwà ì ònà otu bhèyi. Abádhí rí ndí Kàgàwà bhà Ote nírí, ànyìrò rò tí Pfmvo ràdè irà, ndàdè ndí òre ka kòrè Ote nípfo abádhí-afí ð rò. ¹⁶ Ngùkpà ale nùlì ì odu-kengere-do yà ìmbà adzi rí'ì dóná abho bhèyi. Kàgàwà bhà Ote ì irí rò, abádhí ràdè kà'ù dhèdhe nyú ná ànyìrò rò tí. ¹⁷ Pbéù, abádhí rí nzí adè kàbhà ívèna ròdì ndí afiya ð, 'àdè 'àpba kà-rò ákè kàsùmì kèlè tí. Ní, yà àpbe mà avuta màná nópè ì Kàgàwà bhà Ote abádhí á'ù dhu-okú dò rò rò, abádhí ràdè 'àwà dòtsí fíyò a'uta ð rò. ¹⁸ Ngùkpà ale-tsí nùlì ì okpèna ná itsu nzínzì ð itse nàwà ì ònà inga bhèyi. Abádhí náarí Kàgàwà bhà Ote nírí, ¹⁹ pbétù, yà adzi dè ka kóko tí dhu tó irèta mà, ònzì náaríbhona utrátá tó dhèdhe mà, ngùkpà dhu-atdyú màná ràdè òtsu abádhí-afí ð. Ní, kórò kòrò dhu ràdè ndí Ote nùtsì, 'àdè àbhàna ìnzí ròdhi itse. ²⁰ Ndirò ngùkpà ale nùlì ì idzi adzi ð itse nàwà ì ònà inga bhèyi. I ale náarí Kàgàwà bhà Ote nírí, 'àdè à'ùnà. Ndirò, ì ale náaràdè idzi itse nòdhi: atdídhená ale ròdhi ka ìbhù kumí-gèna ròsè, ngùkpà ròdhi ka azà kumí-gèna ròsè, ndírò ngùkpà-tsí ràdè kòdhi atdí-miyà-gèna ròsè.»

Tarà tó mbólí mà Kàgàwà bhà Ote rí indrù-do àlè dhu tó mbólí màná

(Luk 8.16-18)

²¹ Tdítdò, Yèsù ivú dhu abádhí-tse ndàtì: «Ka katí tarà òbòbi, kadè àtsinà ità-tsi? Ndirò, ka katí kòbòbi, kadè ìlinà ara-tsi? Ka katí nzí kòbi kilì orú, mbèyi kàrì inga nàwè rò? ²² Obhó tí, kórò dhu-tsí yà ndí narú náalaya ndí kpangba, ndírò kórò dhu-tsí yà òdhè ð aradí náaviya ndí kpangba awáwà ð. ²³ Inga t'írítà tó bína ná rí'ì ale náká ndírí ka!»

²⁴ Yèsù adè àtìna tdítdò abádhí ní: «Nyàndà nga mbèyi yà nyí nyírina dhu ná. Ka kudhèya dhu fùkù àdhàdhi yà nyí nyarí dhu nùdhè indrù tó ònà m̀gèrè ð, kadè àmàna àma tí. ²⁵ Obhó tí, dhu ná arí'ì abho ale tó, ka kabhèya dhu abho nyú ròsè. Pbéù, ìmbà dhu arí'ì abho fóná ale-fò rò, ka kakòya yà ake kàrì'ì ná dhu mà!»

Viyà dè rò rínga itse tó mbólí

²⁶ Yèsù adè àtìna tdítdò: «Yàrí ní ndí òrè-akpà ð Ádrùngbà kamà Kàgàwà bhà Idzi nòfò ndí ná dhu: Atdí ale nívà ndí ndòrè *nganè-tse pbi inga ð. ²⁷ Ní yà inga náarátì, ndàdè ùbho dhu bhèyi, kàráyi inga náti rò, ndàdè ndìvà inga núbho rò. Wò ndí kàsùmì ð ònyà-tse náarátà, ndàdè inga ìnzà àbadhi núnì ìngbà dhu bhèyi màfí kà rínga dhu rórò. ²⁸ Adzi ràdè wòrì nganè ní'ò ndítíró. Wemberè tí kà rí kàbhè ríngà, oyo rí kìsè ní ndàdè kàbhè ròvì, kà ríku dò ná rò ní, ndàdè kàbhè rítu ndí, ràdè ð'ò. ²⁹ Wò nganè nò'ò dhu-dzidò ní ndí, wò ale ràdè kasu nópè pbìndà obhi ní, nganè t'òtseta tó kàsùmì náká wà nífhuní.»

k.4.12 Ìsa 6.9-10

l.4.25 Wò dhu-tì ní, fíndà ka kùdhe dhu arí dóna àlè ale, ní ka kabhèya rùnì nga abho. Pbéù, ìnzí dóna arí fíndà ka kùdhe dhu àlè ale, ní do ð rò ka kipfoya yà kàrì'ì ná ákè irètá-ngba mà kórò.

*Hārādālì-kpɔ-tútù-ngba tó mbólí

(Mät 13.31-32, 34; Luk 13.18-19)

³⁰ Yèsù adù àtìná tdtátdó: «Ádhu àlè kádù àtìná òrù-akpá ð Ádràngbá kamà Kàgàwà bhà Idzi nófò ndì nà dhu tíf? Ndírò, íngbà mbólí ndì kà dō àlè kádù àwènà rìtè ka?» ³¹ Kòfò ndì hārādālì tó itsukpò-tse nà. Adzi ð ka kí kòzò ònà kàsəmì ð, ka ní ákè dhu-tútù-ngba nyú ròsè kóró yà adzi ð itse dòná. ³² Pbéttà, yà ní ka kí kòzò adzi ð, ní kà ròvi, ndàdù òngò ádràngbá itsukpò tíf, ròsè kóró itsukpò-tidò dòná. Kòpbfì ràdù òvi ádzàdzí nyú, àrè mà ràdù idzàya nòsì kà-bì tó sísí ð^m.»

³³ Ndì dhu bhèyi tíf, Yèsù nàunónà Kàgàwà bhà Òte kóró ale tó ábhò yàfì mbólí-tidò ð. Kànónà ka àdhàdhì yà ndì ndúnóna dhu níri rí ale-dò nàlè ràdù dhu bhèyi. ³⁴ Kòténà nzí abádhí nà inzà ndì ndànò mbólí ð rórò. Pbéttà, òyá ì òtù ì p̀bìndà ábhàlìfì màná ònà kàsəmì ð, kóngónà àdù ì mbólí-tì nàwe kóró abádhí tó.

Yèsù rí àpùpù nábhù rìdè dhu

(Mät 8.18,23-27; Luk 8.22-25)

³⁵ Ndì nnganí tíf p̀b̀tìsòngà, Yèsù náatì p̀b̀ìndà ábhàlìfì ní: «Kàda r̀r̀èr̀-àdzè.» ³⁶ Ní, Yèsù bhà ábhàlìfì nàubhà ihé-yà, 'àdù òtsù yà Yèsù rí'ì ònà ibhú ð, 'àdù òwu. Ng̀k̀p̀à ibhú náadù 'ì' inè ànyirò. ³⁷ Nírò ní ndì àpùpù náapè ndòpìlì òbì nyú nà, màk̀r̀à ràdù 'òpè 'àwà ì ibhú ð, ibhú ràdù àmbe àlè dō idha ní. ³⁸ Yèsù náadù 'ì' ibhú tó kòbhé ð ndì ndàyi ndìp̀b̀ì dònà kùsè r̀ò, idhò ràdù ndòd̀yì r̀ò. Ní kàbhà ábhàlìfì ǹf̀ngà ka idhò ð r̀ò, 'àdù àtìná kà ní ikù nyú ð: «M̀l̀ìm̀ò, yà àlè kàve dhu nádtù tíf obhò afìnu akekpá màtíf?» ³⁹ Ní idhò ð r̀ò ndì ndíwà ndì r̀ò, Yèsù náarè awe dō, ndàdù àtìná r̀èr̀è ní: «Inè! Ètsì tsùnè!» Ní awe náadù opìlita nábhà, inga ràdù inè bhìi. ⁴⁰ Ní Yèsù adù àtìná p̀b̀ìndà ábhàlìfì ní: «Ádhu nyí nyí òdò nònzì ní? Nyí nyapè t'òbhó 'ì' a'uta nà?» ⁴¹ Ní, ádràngbá òdò nyú nísí abádhí ð, abádhí ràdù 'òpè 'òtè nzínziya ð 'àmbe àtìná dō: «Ádhi p̀b̀à ale yà, awe mà, r̀èr̀è màná dhu náarì tsùnà dhu níri?»

Yèsù rí nzére-alafí nà arí'ì ònà ale nígù dhu

(Mät 8.28-34; Luk 8.26-39)

5 ¹ Wò dhu-dzidò, Yèsù mà p̀b̀ìndà ábhàlìfì màná náawù ùvò Gàlìlàyà tó r̀èr̀è-àdzè, P̀b̀àg̀èr̀àsì^m tó p̀b̀ìrì ð. ² Ní yà Yèsù ifò ibhú ð r̀ò r̀òr̀ò tíf, atdí ale náahù indrù ètdù ka karí ònà ngari ð r̀ò, ndírò kà sòwòr̀ò nònzì rí ndàtsì àdrà-mbì ní atdí ale mà ǹf̀'ì mbà. ⁴ Obhò tíf, bìlìnganà ka kùtsínà kàp̀f̀ò singà-mbì ní, kadù kòtsú nùtsì àdrà-mbì ní. Ní kóngónà àdù ì àdrà-mbì nátdì, ndàdù singà-mbì nátdì átò. Ndírò, kàlù rí ndònzì lèmana ale ǹf̀'ì mbà atdí màtíf. ⁵ Bìlìnganà, yà inga náarátì, ndàdù ùbho dhu bhèyi, kítùnà ndì ndàmbe ùbhi dō indrù nùtdù ka karí inaná, ndírò p̀b̀ìrì dòná, ndàmbe ùkù dō, ndàdù àrà ngbòna àzè r̀ò kpùwàkpùwà odu ní.

⁶ Ní kàlù Yèsù itse r̀ò, ndàdù òkù tìna ð. Kádù, ndìbvù kònzì, ndùkò ndì òtyùna dō. ⁷ Kádù òkù àrì nyú tíf ndàtì: «Ádhu nyí nyòzè ma nà Yèsù, kóró dhu dō arí'ì Kàgàwà t'Ídhùnà? Ma m̀t̀d̀è nyí itdè tíf, Kàgàwà-òvò r̀ò, inzì àvù r̀ùdù.» ⁸ Wò dhu k̀ǹò okúna dō r̀ò dhu ní, Yèsù aránà àtìná r̀ò kà ní: «Nzère-alafí, áhù wò ale ð r̀ò!» ⁹ Ní Yèsù adúnà àrà dhu ìvù r̀ò kà-tsù ndàtì: «Òvònè ní àdhi?» Kà ràdù dhu ádu Yèsù tó ndàtì: «Òvòdu ní <Ihé>, ibí r̀ò mà m'í' nídhunì.» ¹⁰ Ní, kádánà àrà Yèsù nònzì r̀ò atdyùna nyú nà, inzì ì nzére-alafí nabhù tíf r̀òwù itse ndì p̀b̀ìrì ð r̀ò.

¹¹ Ànyirò, àdù tó ádràngbá màhò-yà ǹf̀'ì p̀b̀ìrì-òngò r̀ò ì ànyurò. ¹² Ní ì nzére-alafí náadù Yèsù itdè itdè tíf, 'àtì: «Òví mà mòwù ndákà àdù nzínzì ð, ndíní m̀d̀è tíf ùtsù abádhí

^m4.32 Zèk 17.23; 31.6 Dàn 4.12,21^m5.1 Ndì p̀b̀ìrì ní'ì inzì ní P̀b̀àyhàdúdí tó p̀b̀ìrì.

ð.»¹³ Ní Yèsù adè ndi dhu ná'ù abádhi tð. Nírð ní ndi kòkò nzére-alafí núuvò wò ale ð rð, 'adè òwu òtsu àdè ð. Ní kóró kòkò àdè tó màhò-yà, mbèmbè óyð lufè, náadrú pbirì-ongò rð rð, ì rùpba ì rèrè ð, tséya ròtdi ì. ¹⁴ Kòkò àdè néndà rð rùbhi ale náatsè, 'òwu óyi ná kigò ð, ndirò igigi rí'ì pbinga òna ná. Ní ìndrú náadè iwu, 'iwù wò ndi nònzi dhu àndà. ¹⁵ Abádhi níwú ùvò Yèsù tí, 'adè wò ndi ibí nzére-alafí arùbhi ì'ì rð ònà ale nála. Ndi ale ní'ì obvò ndi ndàdi, ndèfò róná mēdzarè, pbindà irèta ràdè ndàdu ró. Ní òdò náadè isí abádhi ð. ¹⁶ Yà ndi nònzi dhu nàlanà ale náadè wò nzére-alafí ná ale mà adè màna rð ì nònzi dhu náwe abádhi tð. ¹⁷ Ní abádhi náadè òpè 'itdè Yèsù ndíni ndi nivà tí, ndàrà fýy pbirì ð rð.

¹⁸ Ní yà Yèsù rùpo ibhú ð ònà kàsùmì ð, yà nzére-alafí núvòna ònà rò ale nítdè Yèsù ndíni 'owu tí màna atdìkpá. ¹⁹ Ní Yèsù náa'u nzá ndi dhu kà tð. Pbéù kädè àtina ndi ale ní: «Ádú nyi pbùkè, indé ale-ti'ð, nyadè yà indè Ádrèngbàle ònzi kóró dhu náwe abádhi tð, izu kàbà dèné dhu màna.» ²⁰ Ní wò ale náadè òna ndàrà, ndàdè ndòpè ndànè yà Yèsù nònzi fíndà kóró dhu *Dèkàpoli tí kátina pbirì ð. Ní, yà kà rēnna dhu nìrì ale kóró ní idho néuko atdídð.

Yàhirò bhà tsibhíngba mà Yèsù rð mēdzarè-ngbò nàpbálà tsibhàle màna

(Mät 9.18-26; Luk 8.40-56)

²¹ Tdídð Yèsù náadà ibhú ð rèrè-adzè. Ní idha-gì dð kidè rórò, ádrèngbà ihé-yà náandu ndi ndàkpòrò kà-ngbò. ²² Ní, unduta-dzà ð ádròrò ale nzínzi ð atdì ádrèngbàle, Yàhirò tí kátina, nīra àhè ànyirò. Ní Yèsù ndi ndàla rò, kíbvú ndi obvò kà-pfò rð. ²³ Kädè kítde atdyúna nyé ná, ndàti: «Ívadú-ngba rí'ì affina rð ka kòdona ró. Ní, frá ótsánu nyi nyeli tí kà-dð, ndíni kògú tí, ndàdè àdi nyikpóna ná.» ²⁴ Yèsù mà náadè òwu Yàhirò ná, ádrèngbà ihé-yà ràdè ndídhò owúya ð Yèsù ì ipbò nzínziya ð rórò.

²⁵ Í ale nzínzi ð ní'ì atdì tsibhàle, atdì kumì dóná óyð ná ato tí azu nóongónà irà rónà. ²⁶ Kàbà àpè abho nyé ibí pbàngángà-bvèná, ndàdè kóró fóná ongyéngá-tse nótde ànyì. Pbéù ndi dhu adéna nzi àrà kà dzèna nònzi rð, kà rð andi ràdè àrà òtro rð atdídð. ²⁷ Ní, Yèsù dð kà kēnna dhu ndi ndíni dhu-okú dð rð, kīra ihé-yà nzínzi ð, ndàpbàlà kà-rò mēdzarè-ngbò olùnà rð. ²⁸ Ka ní'ì affina ð frá òte rð ndàmbe àtina dð: «Ma mapé kà-rò mēdzarè-ngbò nàpbàlà, ní ma mògè ògè.» ²⁹ Ní Yèsù rð mēdzarè-ngbò kàpbàlà rórò tí, yà kà-rò aríra azu náadè ide, kà ràdè ndinè iwà ndi ndògè pbindà andi ð rð rò. ³⁰ Wò ndi kàsùmì ð tí, Yèsù níndè ndi iwà ìndrú t'ígútá tð pbindà obi nònzi kasu rò. Ní kàgéré ndi ihé-yà nzínzi dð, ndivú dhu ndàti: «Ádhi rùdú mēdzarè-ngbò nàpbàlà?» ³¹ Ní kàbhà ábhàlè adè dhu àdu kà tð 'àti: «Ádrèngbàlé, nyi nyàla wà ihé-yà nákpòrò ngbònu 'ipbò nyi tí dhu. Ní, nyi tí adè dhu ìvu tdídð rari àdhi ngbònu nàpbàlà?» ³² Pbéù Yèsù adè ndàgere ndàndà kóró ihé-yà-dð nga, ndíni ndi ndàla tí rari àdhi ndi dhu nònzi. ³³ Ní ndi tsibhàle adè àdi ndàmbe ìvi dð òdò ní, iwà ndi ndèni róná ndi nònzi dhu nídhunì. Ní kädè irà ndibvú ndi Yèsù-pfò-rò, ndàdè kóró obhó dhu néndè fíndà. ³⁴ Yèsù adè àtina kà ní: «Pbà ní tsibhíngbà, pbùkè a'uta nígè wà nyi. Ní, àrà mbèyi, nyadè ògè pbùkè àpè ð rò.»

³⁵ Wò dhu nēno Yèsù rí rórò ní andi, óyi ná ríwu unduta-dzà ð ádrèngbàle Yàhirò bhà rð ale néuto ì, 'adè àtina kà ní: «Pbùkè tsibhíngba nóvè wà, ní ádhu nyi nyí Mālimò-tsi àvā tdídð ní?» ³⁶ Pbéù Yèsù náadè nzá affina mà níli abádhi rēnna dhu dð. Kädè àtina Yàhirò ní: «Ínzí onzi òdò, f'ì a'uta ná tí.» ³⁷ Kädè nzá atdì ale mà nózè rēndà ndi ànyì, pbéù kädè unzinà rēndà ndi ní Péterè mà, Yàkòbhò mà, adónà Yūwanì màna kèlè. ³⁸ Ní abádhi awù ùvò unduta-dzà ð ádrèngbàle bhà. Ní ànyì, Yèsù náatù ìndrú tsiya náva ì, 'àmbe òdzi dð, 'adè àmbe ùkú dð órè tūya nyé ná rò. ³⁹ Ní kàtsù idza, ndàdè àtina abádhi ní: «Ádhu wò dhu bhèyi tsiké náva ndi ní? Ádhu nyi nyódzi ní? Yàrí ngbàngba nóvè nzá, pbéù kòdhò òdhò tí.» ⁴⁰ Pbéù, abádhi náadè Yèsù rēnna dhu-gàya ònzi ònzi tí. Ní Yèsù adè abádhi nípfò idza rò kóró, ndàdè ndi ngbàngba t'ábanà mà kà-tsánà, ndirò pbindà ìbhè ábhàlè màna kèlè núnzi, 'òtsu màna ndi ngbàngba-abvò rí'ì ònà kàluga ð. ⁴¹ Ní kálé ndi ngbàngba ótsána rò, ndàdè àtina ní: «Tàlità kumì.» Kà-ti ní: «Tsibhíngbà, mà mátiina: «Ívā

nyí, nyidè!»⁴² Ní ànyírò rò tí, wò tsìbhíngba nřivà ndì ndidè, ndàdè ndòpè ndùbhi. Obhò tí, kàbhà atò nřì iwà áhù atdí kumí dóná óyò ná atò tí. Wò dhu ì àlà rò, idhò nùukò ànyírò ìřì kórò ale atdííd nyé.⁴³ Yèsù adù dhu nýya abádhí tò atdííd, ìnzì ndì dhu nabhù tí atdí ale mà rēni. Tdíídò kàdù àtìnà ndì ngbángba t'ále ní: «Nyàbhù ònyè ake kà rònyè!»

Nàzàretì tò kigò ð bhà ná'ù nzá Yèsù dhu

(Mät 13.53-58; Luk 4.16-30)

6¹ Wò dhu-dzidò, Yèsù nřivà ndì ànyírò rò, ndàrà ndì ndavì òná kigò ð, p̀bìndà ábhàlì ràdè òwu owùna ð ànyì.² Ní *sàbatù-idhò ð, kàdì ndàmbe dhu nùdhe dò ìndrù tò unduta-dzà ð rò. Ní ábhò ale yà kà rēnona dhu ìri rí, ní idhò nùukò atdííd. Abádhí ambénà àtìnà dò: «Kórò wò òte-tidò ná křrà àdhà rò? Wòřì dhu-ònga t'òvòta-tidò mà, ndìrò wò wìwì nónzì kàřì ní òbì màná dhu kàbà àdhà?»³ Tí obhò ka ndì sàpàtì, Màřiyà t'ídhùnà? Ka tí obhò Yàkòbhò mà, Yòsè mà, Yudhà mà, Simoni màná t'ádòná? Ndìrò kà t'áwèna t'òbhò òko atdíkpà ìrò àlè màná?» Ní wò dhu-okú dò rò, ìndrù nóowùnà nřì kà rēnona dhu ná'ù rò.⁴ Ní Yèsù adù àtìnà abádhí nřì: «Nabì nřífù ka karí kórò ngari ð. P̀bétù, yà ndì nyé ka kadhì òná kigò ð, ndìrò fìndá ale nzínzì ð, ndìrò p̀bì idzá-bhà nzínzì ð màtí, ka karí nřì křífù.»⁵ Yèsù náadù nzá atdí wìwì mà nónzì ànyírò, p̀bétù kàdù otséna nřì ngúfe andítále dò tí, ì ale ràdè ègù fřiyò andì ð rò.⁶ Ní idhò nùukò Yèsù atdííd, ìmbà fřiyò kigò ð bhà rìřì a'uta ná dhu-okú dò rò.

Yèsù rì p̀bìndà atdí kumí dóná óyò ná ábhàlì núvì dhu

(Mät 9.35; 10.1,5-14; Luk 9.1-6)

Yèsù náaràná ùbhi rò kórò kyèròkyèrò rìřì p̀banga òná, ndàmbe dhu ùdhe dò ìndrù tò.⁷ Ní kánzì p̀bìndà atdí kumí dóná óyò ná ábhàlì, ndàdè ndòpè ndùvì abádhí óyòyò rò. Kùvì abádhí iwà ndì ndàbhù nzére-alafì nòdì abádhí ràdè nřì ádr̀ngbànga tò òbì fřiyò ròrò.⁸ Kàdù dhu nýya abádhí tò ndàtì: «Àpè nyìdìyì atdí dhu mà abhi tò, p̀bétù nyùgu mùgò kèlè. Àpè nyùgu mùgati mà, bhòlo mà, f̀eràngà mà ngbòkù ð.⁹ Nyùfò kàyitò p̀fòkù rò, p̀bétù àpè nyùfò mberè óyòyò rùkù.»¹⁰ Ndìrò, kàdù àtìnà abádhí nřì: «Nyì ka kàkò atdí idzá ð rò, nyì nyowuna òko rò ànyì-dzá, ràrà áhù ànyírò rò nyì nyúvò nyòwù dhu ð.¹¹ Atdí p̀banga ð ale nóowuna gukyè 'ùvo rò ìnzì 'àkò nyì, ndìrò ìnzì 'ìrì nyì nyùnona dhu, ní nyì nyowuna òwu rò ànyírò rò, nyàdù p̀fòkù-tsitsìrò àhè nò'ò, ndìrò abádhí tò afátá nitè tí abádhí tò.»¹² Ní kòkò ábhàlì náawù Kàgàwà bhà Ídžì Màkùrù núnò ìndrù tò, 'òwù àtìnà rò, dhu ràkà abádhí r̀gèrè ì 'ùbhà fřiyò nzérenga.¹³ Abádhí nóowùnà ábhò nzére-alafì nřìfò rò ìndrù ð rò, 'àdè òwu andì ná ábhò ale nùtri rò akye nřì, ì ale ràdè ègù.

Bàtizò nùbhónà Yùwanì bhà òve

(Mät 14.1-12; Luk 9.7-9,19-20)

¹⁴ Ádr̀ngbà kamà Hèròdè° nřìrì Yèsù dò ka kùnona dhu, kòvò nótò ndì kórò ngari ð nřìdhunì. Atdídhená ale nóowùnà àtìnà rò: «Bàtizò ùbho rò arùbhi Yùwanì nřìngbè wà ndì òve-bvè rò. Ndì dhu-okú dò rò ní ndì, kàbà wìwì t'ònzìta tò òbì.»¹⁵ P̀bétù, ngùkpà ale owùnà àtìnà rò: «Èlìyà ní wò.» Ngùkpà ràdè àtìnà tdíídò: «Angyì ìřì p̀banábì nzínzì ð atdí nabì bhèyì ale ní wò.»¹⁶ Ní wò dhu ndì ndìrò rò, Hèròdè atì: «Bàtizò ùbho rò arùbhi Yùwanì ní wò. Ma màbhù kàdò kòtdì, ní ka ní wò wà ndì nřìngbè.»

¹⁷ Wò ndì Hèròdè nyú ndìřrò ní ndì èyátá nabhù kosò Yùwanì, ndàdè ábhùnà kùtsì, kàdù ìlìnà imbi-dzà ð. Hèròdè náanzì ndì dhu, adòná Filipò-fò rò ndì ndakò tsìbhàle nóokú dò rò. Ndì tsìbhàle-òvò nířì Hèròdiyà.¹⁸ Kánzì ndì dhu, Bàtizò nùbhónà Yùwanì nóongónà àdè àtìnà kà nřì, ìnzà dhu ràkà kà ràkò adòná-ve nřìdhunì.¹⁹ Hèròdiyà náakò atdííd Yùwanì rò, ndàdè kòzè ndàbhù kohò. P̀bétù, ndì dhu náadù ìřì odù kà tò.²⁰ Obhò tí, Hèròdè nóongónà Yùwanì-òdò nónzì obhónangátále tí, ndìrò Kàgàwà-nyìkpò ð flà ale tí

⁹6.14 Ndì Hèròdè-òvò nířì Àtipasi. Ka nířì Gàlilayà tò p̀biri ð Ádr̀ngbà kamà.

ndi ndani ka dhu-okú dō rō. Ní kǒngónà àdè Yùwanì-ngbò nódò atdííd. Yùwanì rǎnna dhu níri ndi ndí rō, Hèròdè bhà irèta nóongónà àdè ndinza atdííd, pbètù kǒngónà àdè kà rǎnna dhu òzè ndrì atdííd.

²¹ Ní atdíku, Hèròdiyà náabà Yùwanì àbhè ndi ndí kohò òná otu. Ndi dhu ní'í yà Hèròdè rí ndi ka kadhi òná idho níré òná m̀hendù-idhò ò dhu. Ní Hèròdè unzi riwù ndi m̀hendè ò ale ní'í: yà ì arí kasu ònzi mànà ádr̀dr̀ò ale mà, pbìndà pbànowí tó ádr̀dr̀ò ale mà, ndrìrò Gàlilayà tó pbìrì ò pbangá-nzo òná arí'í ifuta na atdííd ale mànà. ²² Ní Hèròdiyà bhà tsibhíngba náatsù m̀hendù-dzà ò, ndàdè òbè atdííd. Ndi òbè náafò Hèròdè-nyìkpò atdííd yà ndi ndünzinà ale mànà. Ní ádr̀ngbà kamà Hèròdè adè àtinà wò tsibhíngba-owé nì: «Ónzi afinù òzè dhu fudú, ní ma mí ndi dhu àbhè àbhè indù.» ²³ Kádè dhu nòtsò ndi tsibhíngba-ònzí ndàti: «Ma mòtsò wà dhu ndíni ma mabhè tí nyi nyónzina dhu indù, ìmbà ì'ina yà idzi ma m̀nyè òná pbìrì tó atdíngà óyò dō mà nábhè ma mí indè dhu màfí.» ²⁴ Ní wò tsibhíngba náahè àwú-dza rō, ndàdè dhu nívu fyanà-tsù ndàti: «Ádhu ndi ma màkà monzi?» Ní kà-tsánà adè dhu àdu ndàti: «Bàtizò núbhò arí Yùwanì-dò.» ²⁵ Ní tsibhíngba náangbó ndi kòmbómbí ádr̀ngbà kamà-tí'ò, ndàdè dhu ònzi fónà ndàti: «Ma mòzè nyìbhò Bàtizò ùbhò arí Yùwanì-dò kòmbí fudú tsàlìtsalì dō rō.» ²⁶ Ní izu náuka ádr̀ngbà kamà atdííd nyú. Pbetù, kà rí ndùvò Yùwanì-dò rō dhu ní'í òbì tí, yà ndi ndünzinà ale-ònzí rō ndi ndòtsòndà dhu dhu-okú dō rō. ²⁷ Ní ányìrò rō tí, kádè ngbòna nódò arí pbànowí nínzi ò atdí m̀nowì nòvì, ndàyà dhu fìndà ndíni ira tí Yùwanì-dò nà fónà. Ní wò m̀nowì níwà ndi ndàrà imbi-dzà ò, nditsi Yùwanì-dò nòkèrè. ²⁸ Wò dhu-dzidò, kádè irà ndi ale-dò na tsàlìtsalì dō rō, ndàdè àbhùnà wò tsibhíngba-fò, ndi tsibhíngba ràdè àbhùnà fyanà-fò. ²⁹ Ní Yùwanì bhà àbhàlì níft̀dègu wò dhu níri, ní abádhí adè iwu, 'adè kà-bvò nídyì 'òwù òtdèna.

Yèsù rí imbò lufà ale nóngu dhu

(Mát 14.13-21; Luk 9.10-17; Yùw 6.1-14)

³⁰ Yèsù bhà uvitatále náandu ì kà-tí, 'adè yà ì ònzi kórò dhu mà, ndrìrò yà ì ùdhe indrù tó kórò dhu mànà dhu náwe kà tó. ³¹ Wò ndi kàsùmi ò, abádhí-tí'ò ríwu ale mà, abádhí tí ò rō rí 'adù ale mànà ní'í abho nyú, ònyè nónyè abádhí rí òná kàsùmi mà ràdè ì'í mbà. Ní Yèsù adè àtinà pbìndà uvitatále nì: «Nyìwù r̀ngè tí rí'í atdí ngari ò, ndíni nyí nyaso tí nyí ake.» ³² Ní abádhí náadè òwu víyà dō rō ìbhú ò r̀ngè tí rí'í atdí ngari ò. ³³ Pbetù, àbhò ale nyú náala abádhí r̀wò dhu, 'adè abádhí r̀wòu ì nga nani. Ní indrù náadè 'iva kórò kíò òná rō, 'òwù tsàkàtsàkà nyú p̀fòya dō ányì, 'adè òwu ùvò angyi abádhí rō.

³⁴ Ní Yèsù náhè ìbhú ò rō rō, kàla wò ádr̀ngbà ihè-yà, abádhí-izè ràdè ndàlè atdííd, ìmbà èndana rí ale rí'í tàrà tó màhò bhèyi abádhí náli ì nídhunì. Yèsù adè àdi ndàmbe àbhò dhu nyú núde dō abádhí tó. ³⁵ Inga ràti dhu níft̀dègu ndindù, ní kàbhà àbhàlì níndri kà-tí'ò, 'adè àtinà kà nì: «f̀rò nga rí'í r̀ngè tí, ndrìrò inga náti wà.» ³⁶ Ní, áví kòkò ale r̀wòw inga nòbhì ka karí òyà ngari ò, ndrìrò kyèròkyèrò rí'í pbanga ò, ndíni ònyè nudzi tí fíyò. ³⁷ Yèsù adè òte nádu abádhí tó ndàti: «Nyàbhè ònyè abádhí tó nyí-tí'ò!» Ní àbhàlì náadè dhu nívu Yèsù-tsù 'àti: «Nyí nyòzè tí mòwù m̀gati nódzi óyò miyà òinarì'p rō, ndíni mà mabhè tí abádhí r̀wònyè?» ³⁸ Ní Yèsù adè dhu nívu abádhí-tsù, ndàti: «Ífe m̀gati nyí nyí'í nà? Nyàndà pé ka.» Ní kà-bvò ì èni rō, abádhí adè dhu nádu kà tó àti: «Mà mí'í imbò m̀gati nà, ndrìrò óyò ìbhè nà.» ³⁹ Wò dhu-dzidò, Yèsù avì pbìndà àbhàlì ràbhè kórò ale r̀òkò tsùna rō obvò irí dō. ⁴⁰ Abádhí adè òko tsùna tí: atdífhenà ngari ò atdídí miyà ale, ndrìrò ng̀kpa ngari ò imbimbó kumi ale. ⁴¹ Nírdí ní ndi Yèsù núugu kòkò imbò m̀gati, óyò ìbhè mànà ndùlè fónà. Ní, òrè-akpà ò nga àndà ndi ndí r̀rò, kádè òtsò nábhè Kàgawà tó. Kádè m̀gati-ònga náko, ndùbhò pbìndà àbhàlì-fò, ndíni abádhí m̀uando tó indrù tó. Kádè kòkò óyò ìbhè nándò átò abádhí-fò kórò. ⁴² Ányìrò ì'í kórò ale náanyè dhu 'ùlè nì.

P6.37 Yèsù bhà kàsùmi ò, atdí òinarì ní'í atdíku idho tó kasu tó mèkimbà.

⁴³ Yësù bhà ábhàlǎ náadù òdì òdì mùgati-go-tsù nùndu, ìbhè-go mànà, 'adù atdí kumi òdná òyò ná sèngè níra nǎ. ⁴⁴ Ndí mùgati nanyù ale nzínzi ò, kpabhále ní'í imbò lǎfù tí.

Yësù rùbhi idha dǎ dhu

(Màt 14.22-33; Yùw 6.16-21)

⁴⁵ Wò dhu-dzidǎ tí, Yësù náabhè pòndà ábhàlǎ rùpò ibhú ò, ndíní ada tí angyi fíndà rèrè-adzè, Bètèsàiyidà tó kígò iná rò, yà ndí nyú tǎrò ndí ndí ihé-yà nàví ròwù ìbha ònaná. ⁴⁶ Ihé-yà ná ì àbhà ì dhu-dzidǎ, kǎdè àrà pòbiri dǎ, ndàrà ndàtsò. ⁴⁷ Inga náti rò, ibhú ní'í rèrè-alikpa ò ábhàlǎ ná, Yësù ràdè ndàbhà atdíró olù idha-adzè. ⁴⁸ Ní Yësù ala òbi tí ibhú t'òtata rǎ'í pòndà ábhàlǎ tò dhu, tàmbe tí awe ròpili abádhi-nyíkpa rò nídhuní. Ní à'ù-akpa-òngò ò, kàrà pòndà ábhàlǎ-tí'ò, ndàmbe ùbhi dǎ idha dǎ. Kǎdè dhu ònzí angyi ndúda abádhi tò dhu bhèyi. ⁴⁹ Ní, kà rùbhi idha dǎ dhu ì àla rò, abádhi náadè kàtì mǎngò tí, 'adù 'òpè 'ùkù, ⁵⁰ ábhò òdò nyú ná kàlǎ rí kórò ale ní'í nídhuní. Pbetù wò rò tí, Yësù adè tǔna àpfo abádhi tò ndàti: «Nyòtù afíkè, ima ní yà! Inzi nyònzì òdò!» ⁵¹ Tdítdǎ, kǎdè ùpo ibhú ò abádhi-tí'ò, awe ràdè opilita nùbhà atdíò. Ní idho nùuko abádhi atdíò nyú. ⁵² Ohò tí, Yësù ònzì wíwí, ndítrò mùgati dhu náalé nzá abádhi-ò: abádhi tó ìrèta rǎ ndí dhu-tí náalé dhu ní'í odù.

Yësù rǎ Gènzàretì tó pòbiri ò andítale nígù dhu

(Màt 14.34-36; Yùw 6.22-25)

⁵³ Yësù mà pòndà ábhàlǎ mànà nítdègu rèrè náda, ní abádhi náasò fíyò ibhú kifukù ò, 'adè òtsù Gènzàretì tó pòbiri ò. ⁵⁴ Ní ibhú ò rò abádhi núvò ròrò tí, ìndrù náadè Yësù nùni. ⁵⁵ Ní abádhi náadè àngìli kórò ndí pòbiri ònà, 'adè 'òpè 'ùmbà andítale, 'òwù òwu rò ná òtùdù ò, Yësù-bvù ka kǎ'ò òyá kórò ngari ònà ná. ⁵⁶ Ndirò, kórò ngari ò Yësù rùbhi inaná, pbanga ònà, kígò ònà, ndirò inga nóbhi ka karí iná màtì, ìndrù nóowùná ìwu rò andítale ná, 'èli pbanga-tsidǎ ìndrù náarí 'ùndù òyá ngari ò. Abádhi adúnà òwu Yësù nónzì rǎ rǎbhà ì ale rǎpbalá róná mùdzarè-bidò-ngbò kèlè. Ní ingbatí fíli ndí ale mà yà kàbhà mùdzarè-bidò-ngbò nàpbalá, náaràná ògè rò òtòsì.

Pbàyahúdí tó màndè

(Màt 15.1-9; Luk 11.37-41)

7 ¹ Pbfàrisáyò mà Yèrùsalemà tó kígò ò rò ìwù Músà bhà Úyátá tó ngúfe màlímò mànà núundù ì Yësù tí. ² Ní, abádhi náala Yësù bhà ábhàlǎ nzínzi ò ngùkpa ale, òtòtì òtsúya ní rówu dhu nónyè rǎ, kà-tì ní inzà ì ù'ò òtsúya yà fíyò sòmà tó màndè nónzì ka dhu bhèyi ròrò. ³ Pbfàrisáyò mà, kórò ngùkpa Pbàyahúdí mànà nífù abhúya tó màndè atdíò. Ní, abádhi nónyùnà nzí ònyè inzà ì ù'ò òtsúya mbèyi nyú ròrò. ⁴ Ndirò kòbì ò rò ì ingò rò, abádhi nónyùnà nzí dhu inzà ì ù'ò ì ròrò. Abádhi nífù yà f abà ábhò ngùkpa màndè átò. I màndè ní'í: kòpà nú'ò ka kí mbèyi nyú dhu, itá mà, sòmà ní ka kòbhòlò itá mà, òyá ka karóyi dhu màná nú'ò ka kí mbèyi nyú dhu màná. ⁵ Ní, Pbfàrisáyò mà Músà bhà Úyátá tó màlímò mànà níwú dhu Yësù-tsù 'àti: «Ádhu inzà pbùkè ábhàlǎ nífù àlè t'ábhúna tó màndè, 'adè àmbe dhu nónyè dǎ òtòtì òtsúya ní ní'í?» ⁶ Ní, Yësù adè dhu àdu abádhi tó ndàti: «Nabì Ìsayà nùuko ohò dhu nyú dèkè. Nyí ní òyoyò afíya ná ale yà kándì dhu bhèyi tí, ndàti:

«Kàgàwà ràtina: kàrì ale náarí mífè tsùya ò tí, afíya ràdè ì itse nyú rùdù rò. ⁷ Abádhi náarí mùlè kòkòrò.

Abádhi arúdhèna ìndrù tó dhu ní ìndrù tó úyátá kèlè⁹.»

⁸ Yësù adè àtina tdítdǎ: «Nyí nyarí Kàgàwà bhà Úyátá nábha igi, nyàdè nyàpba ìndrù òvò fàkè dhu rò tí. ⁹ Nyí nyarí Kàgàwà bhà Úyátá nódho, nyàdè afíkè nàpba fàkè màndè rò tí. ¹⁰ Ohò tí, Músà nùnyá dhu fàkè ndàti: nyí ràkà nyífù àbanu mà íyanu mànà, ndirò

àbanà mà fyanà mà nà nǐ dhu nènò ale rākā kohò dho tí. ¹¹ Pbéù nyí nyú, nyí nyárfí dhu òvo ìndrú tò nyáti: ndí ale rapé dhu èno kpangba àbanà tò, ndírò fyanà tò màtí ndàti: «Dzènanè nónzi ma màmbènà nǐ fudú rí'í dhu ní Kòrbanì, kà-tì ní: Kàgàwà tò ka kùtri perè.» ¹² Ní ndí ale rí mbá àbanà mà, ndírò fyanà mà dzànà nónzi ndí ndí dhu-atdyú nà. Ní nyí nyarádè ndí dhu kèlè ná'ù ndí ale tò. ¹³ Ní ndí dhu nǐ, nyí nyárfí Kàgàwà bhà òte-òvù nǐto, yà nyí nyarúdhèna fákù nzinzikù ð fákù màndu nǐ. Ndírò, nyí nyárfí ndí dhu bhèyi dhu-tidò nónzi abho nyú.»

Ìndrú nábhù rádù ròtì Kàgàhà-nyìkpó ð dhu

(Màt 15.10-20)

¹⁴ Wò dhu-dzidò, Yèsù nánzi ihé-yà tdítò, ndàdè àtina nǐ: «Nyí kórò, nyíri yà ma mànona fákù dhu, ndírò nyálù ka dèkù ð. ¹⁵ Ìnzí iri rò ròtsù ìndrú ð atdí dhu mà, rádù ìndrú nábhù ròtì Kàgàwà-nyìkpó ð. Pbéù, ìndrú-afí ð rò àhù dhu ní ndí kàbhù rádù ròtì Kàgàwà-nyìkpó ð. ¹⁶ [Inga t'íríta tò bina nà rí'í ale, náká ndírì wò ma mànò dhu'.]»

¹⁷ Yèsù nítidègu ihé-yà nùbha ndàdè òtsù idza, ní kàbhà ábhàlì náadè wò ndí mbólí-tì nívu kà-tsù. ¹⁸ Ní Yèsù adè àtina abádhí nǐ: «Nyí nyú mà, kàlù t'òbhò dèkù átò? Nyí nyàni t'òbhò dhu, ìnzí iri rò ròtsù ìndrú ð atdí dhu mà ràràdè ìndrú nábhù ròtì Kàgàwà-nyìkpó ð? ¹⁹ Obhò tí, ndí dhu nótsù nzá ndí ale-afí ð, pbéù kòtsù ndí ale-fi-tsù ð, ndàdè àhù kà-ò rò òtsò dò ndí ale àrà rò.» Wò ndí ndènò òte ð, Yèsù náavò dhu kpangba ònyè ka ràràdè kórò ònyè-tidò nónyè. ²⁰ Ní kàdè àtina tdítò: «Ìndrú-afí ð rò àhù dhu ní ndí rádù ìndrú nábhù ròtì Kàgàwà-nyìkpó ð. ²¹ Obhò tí, ìndrú-afí ð rò arúvò nzére irèta náarfí ndí ìndrú nábhù rònzi nzére dhu. Í nzére dhu ní: mànyòni t'ònzita, ogbo t'ònzita, abvo t'òhota, ²² màkuni t'ònzita, ngàtsi ale-fò rí'í dhu dō ka kí ale-afí ìlè dhu, òrè ka kórù dhu, ìndrú t'útrátá, ìnzí ka kí èyátá-òdò nónzi dhu, adha t'ònzita, ìndrú ní ka kí dhu èno nzére dhu, ale òyò ka kí dhu, àrì bhèyi ka kí ale ònzi dhu. ²³ Kórò kòrì nzére dhu náarúvò ìndrú-afí ð rò, rádù ìndrú nábhù ròtì Kàgàwà-nyìkpó ð.»

Ìnzí ní Mùyàhudi-àyi rí Yèsù ná'ù dhu

(Màt 15.21-28)

²⁴ Úrò rò, Yèsù ivà ndí ndàrà Tirò tí kátina kígò tò màlengù ð. Ní kàtsù atdí idza ð, ìnzí ndàdè atdí ale mà nòzè rèni ànyirò ndí ndí'í dhu. Pbéù, kà rí ndòru dhu ní'í odú. ²⁵ Obhò tí, atdí tsibhále yà nzére-alafí náarúvu pbìndà tsibhíngba rò, níri Yèsù dō ka káwèna dhu. Ní ànyirò rò tí, fýadhíyà náadè ìrà Yèsù-tí'ò, ndàdè ndìbvu obvò kápò rò. ²⁶ Ní tsibhále ní'í ìnzí ní Mùyàhudi-àyi, pbéù ka ní'í Sirò-Fòyìniki tò pbìri ð ale. Ní kítsò ndí Yèsù rò, ndíni nzére-alafí nípfo tí pbìndà tsibhíngba ð rò. ²⁷ Pbéù, Yèsù adè àtina kà ní: «Ébhà pé nzónzo rònyè dhu 'ùlè ní angyi. Obhò tí, dhu ðfò nzá nga kidyi nzónzo tò ònyè, kadè òbvùnà ìtsè-nzo tò.» ²⁸ fýadhíyà náadè dhu àdu kà tò ndàti: «Obhò Ádrèngbàlè, pbéù mìzà tsinà rí'í ìtsè mà náarfí nzónzo-fò rò ð nàwà ònyè-ú'ù-nzo mà nónyè.» ²⁹ Nírò ní ndí Yèsù adè àtina kà ní: «Wò nyi nyàdu òte-okú dō rò, àdùnà nyi pbùkù, iwà nzére-alafí náhù pbùkù tsibhíngba ð rò.» ³⁰ Ní kàdù ndí pbìndà, ndàdè pbì ingba nótù ara dō àyi rò, iwà nzére-alafí náhù ònà rò rò.

Yèsù rí ìnzí arí inga ìri ndírò ìnzí ndàdè òte atdí ale nígà dhu

(Màt 15.29-31)

³¹ Wò dhu-dzidò, Yèsù ivà ndí tdítò Tirò tò màlengù ð rò, ndàdè Sidonà tò kígò ònà, ndàdè ingo Gàlilaya tò rèrè-bidò, Dèkàpoli tò pbìri ònà ndí ndàdè rórò. ³² Ní, ka kiwú ìnzí bina arí nga ìri, ndírò ìnzí aròte mbèyi atdí ale nà Yèsù tí 'ò. Ka kadè kítidè ìtdè tí, ndíni òtsúna nìlì tí ndí ale dō. ³³ Ní Yèsù náadè kidyi atdírdò ndàràna lèngèlèngè ihé-yà ð rò. Kàdè òtsúna-kpò náfò wò ale-bì ð, ndàdè isò nísò òtsúna-kpò rò, ndàpbalà kídà-dò-ngbò

[†]7.16 Wòrì andítá rí'í mbá àbhò angyè andítá ð.

ní. ³⁴ Tdítdõ, Yësù andà òrè-akpà ò nga, ndàdha ihèna, ndàdè àtìna wò ale ní: «Èfàtà!» Kà-tì ní «Ángbè nyí!» ³⁵ Ní urò rò tí, wòrí ale-bì nungbe ì, idàna ràdè ò'ò isò òte tò, ndàdè ndòpè ndòtè mbèyi. ³⁶ Yësù adè kórò ale nísò ìnzí ndí dhu nungbe tí atdí ale tò màtí, pbétè yà kàrí abádí nòsò dhu náaranà ìndrù názi rò àzì tí ràmbe òte dõ ndí dhu dõ. ³⁷ Ní idho náadè abádí náko atdí dõ nyú ròsè, 'ámbe àtìna dõ: «Kà rónzina dhu ní kórò ídzi dhu nyú. Ndirò, kà ràrà b'ya úrì ale-bì mà nungbe rò, ndàdè ìnzì aròte ale mà nábhè ròtè.»

Yësù rí ìfò lufè ale nongù dhu

(Màt 15.32-39; Mrk 6.30-44)

8 ¹ Ndi nngani, ádrèngbà ihé-yà náandu ì tdítdõ. Ní ìmbà abádí rí'ì ònyèna ì í dhu nà nídhuní, Yësù anzi pbìndà ábhàlì ndàdè àtìna abádí ní: ² «Ma mí'ì izè nà atdí dõ kákà ale dõ. Mǎ mòkò wà abádí màna ìbhuku mbàlìmbàlì, ndirò abádí rí mbà ì'ì ònyèna ì í dhu nà. ³ Ma mapé abádí àvì ròwù àwù nà firábvè, ní sàzì ràrà abádí nábhè ràwà ì otu ò. Obhò tí, abádí nínzini ò atdí dhenà ale níwù itse rò nyú.» ⁴ Ní, kàbhà ábhàlì náadè dhu àdu kà tò 'àti: «Ka kówu abádí nongù ka kí ní ònyè nótu àdhà yàrí rùngù ò?» ⁵ Ní Yësù adè dhu ìvu abádí-tsù ndàti: «Nyí nyí'ì *mùgati nà ife?» Ní abádí adè dhu àdu 'àti: «Mǎ mí'ì mùgati nà àrèbhè.» ⁶ Ní Yësù avi ihé-yà ròkò obvò. Kàdè kòkòrí àrèbhè mùgati nùgù ndèlè fónà, ndàdè òtsò nábhè Kàgàwà tò. Wò dhu-dzidò, kàdè ì mùgati-ònga náko ndùbho pbìndà ábhàlì-fò, ndí'ì abádí èndo tí ihé-yà tò. Ní ì ábhàlì náadè ì mùgati néndò ì ale tò.

⁷ Abádí ní'ì ngúfe ìbhè-nzo nà átò. Ní Yësù adè òtsò nábhè Kàgàwà tò kòkòrí ìbhè dõ, ndàdè pbìndà ábhàlì návi rëndò ì ìbhè-nzo átò. ⁸ Kórò ale náanyè dhu 'ulè ní àkákà dhu bhèyi. Ní ábhàlì náadè òdòdì mùgati-go-tsè nùndu, rùlè àrèbhè sèngè ò. ⁹ Anyirò, ìndrù ní'ì mbèmbè ìfò lufè ráhè dhu bvè. Wò dhu-dzidò, Yësù adè abádí àvì ròwù. ¹⁰ Anyirò rò tí, Yësù mà pbìndà ábhàlì màna nùpò ìbhú ò, 'adè òwu Dàlmànuta tí kátina pbìri ò.

Pbàfàrisáyò rí Yësù àvì rònzì wíwì dhu

(Màt 16.1-4; 12.38-39)

¹¹ Atdíku, Pbàfàrisáyò níwù òvò Yësù-tí'ò, 'adè 'òpè 'àgò ì kà nà kǎfì ì omvù tí. Ní, abádí náavi kà rònzì atdí wíwì, ndí'ì Kàgàwà bhà rò kàbhà ádrèngbànga tò òbì ní'ì dhu navi tí. ¹² Ní ndí dhu adè ìnze Yësù rò atdí dõ, ndàdè àtìna: «Heè! Àdhu indo arí'ì ale nózè wíwì kèlè 'àla ní? Ma mí obhò dhu nungbe fùkù: ka kí ní atdí wíwì mà núnzi abádí tò.» ¹³ Wò dhu-dzidò, Yësù ivà ndí abádí-tí rò, 'adè ùpo ìbhú ò pbìndà ábhàlì màna, 'adè àda rèrè-adzè.

Pbàfàrisáyò tò afi mà, Hèròdè bhà afi màna

(Màt 16.5-12)

¹⁴ Mùgati níyì ì í àkákà dhu bvèti dhu náadò Yësù bhà ábhàlì ònà rò, abádí ràdè 'òtù atdí mùgati kèlè nà foyá ìbhú ò. ¹⁵ Ní Yësù nungbe dhu abádí tò ndàti: «Nyàndà nga mbèyi, nyòdò nyí Pbàfàrisáyò tò *afi' mà, Hèròdè bhà afi màna dhu rò rò.» ¹⁶ Ní, Yësù bhà ábhàlì náatè nznziya ò, 'ámbe àtìna dõ ìmbà ì ràrí'ì mùgati nà. ¹⁷ Ní Yësù náasè abádí rənɔna dhu, ndàdè dhu ìvu abádí-tsù ndàti: «Ádhu nyí nyátina, ìmbà nyí ràrí'ì mùgati nà ní? Ndi dhu àpè t'òbhò òkù àlè? Nyí nyàpè tí nzá ndí dhu àlè òkù ò? Fùkù ìrèta dònà dhu òsè t'òsè tí? ¹⁸ Nyìkpòkù rìnè, ní nyí t'òbhò ìnga nàlá? Bìkù rìnè, ní nyí t'òbhò ìnga ní'ì? Nyí nyàrè t'òbhò ¹⁹ ife sèngè ò màtí nyí nyundu òdòdì mùgati-go-tsè rùlè dhu, yà ìmbò mùgati-ònga ma muko ìmbò lufè ale tò nngani?» Abádí adè dhu àdu 'àti: «Atdí-kumì dònà òyò nà sèngè ò.» ²⁰ Ndirò Yësù adè dhu ìvu tdítdõ ndàti: «Yà àrèbhè mùgati-ònga ma muko ìfò lufè ale tò nngani, nyí nyundu òdòdì mùgati-go-tsè rùlè ife

⁸15 Yësù ràtina afi tí dhu ní, ìnzì Pbàfàrisáyò mà, Hèròdè bhà ale màna rí dhu à'ù dhu.

¹8.18 Yèr 5.21; Zèk 12.2

sèngè ǝ?» Ní abádíhí adè dhu àdu, 'àti: «Àrùbhù sèngè ǝ.»²¹ Nírò ní ndí Yèsù adè àtina abádíhí ní: «Ní ndí dhu àpè tí nzá òkù àlù kòmbí màtí?»

Yèsù rí atdí ndùmùndúmú nígǝ dhu

(Mrk 10.46-53; Yùw 9.1-11)

²² Wò dhu-dzidǝ, Yèsù mà pòndà ábhàlì màná náawù ùvò Bètèsàiyidà tí kátina pbanga ò. Ní ànyì, ìndrù níwú atdí ndùmùndúmú ná Yèsù-tí'ò, 'adè 'ítsò Yèsù rǝ ndíni kà-ngbò napbálá tí. ²³ Ní Yèsù náalé wǝrì ndùmùndúmú ɔtséna rǝ, 'ùvò ná pbanga ò rǝ. Tdítdǝ kǝdè ɔsò nísò kànyìkpó rǝ, ndàdè ɔtséna nùlì kà dǝ. Ndirò Yèsù adè dhu níwú kà-tsù ndàti: «Nyi tí atdí dhu mà nálá àlà?» ²⁴ Ní wò ndùmùndúmú náangbe nyìkpóna, ndàdè àtina: «Ma mí ìndrù nálá ɔtsu bhèyi rólo rǝ, pbètè abádíhí rùbhi ùbhì.» ²⁵ Yèsù adè ɔtséna nùlì tdítdǝ kànyìkpó dǝ, kà ràdè inga nála kpangba. Ndirò, kǝdè ògè atdítdǝ, ndàdè kóró dhu àla mbèyi nyú. ²⁶ Ní Yèsù adè kàvi ràdu ndí pòndà, ndàdè àtina: «Àpé nyotsú wò pbanga ò.»

Péterù rí Yèsù náti Krístò tí dhu

(Mát 16.13-20; Luk 9.18-21; Yùw 6.67-71)

²⁷ Wò dhu-dzidǝ, Yèsù mà pòndà ábhàlì màná náawù Kàyisàriyà-Filipi tó kigò tí rí'í pbangá-nzo ò. Ní otu ǝ, kíwú dhu abádíhí-tsù ndàti: «Ìndrù arátina ma ràrì àdhi?» ²⁸ Abádíhí adè dhu àdu kà tò 'àti: «Atdídhená ale náarátina nyi ràrì bàtizò nubhónà Yùwanì. Ngèkpà ale náarádè àtina nyi ràrì *Èliya^u. Ndirò, ngèkpà ale-tsí náarádè àtina nyi ràrì angví i'í ngèkpà pbánábí nzínzi ǝ atdí ale.» ²⁹ Yèsù adè dhu ìwú abádíhí-tsù ndàti: «Olu nyí, nyí nyarátina ma ràrì àdhi?» Ní Péterù adè dhu àdu kà tò ndàti: «Ínyi, nyi ní *Krístò.» ³⁰ Nírò ní ndí Yèsù adè abádíhí nísò ìnzí wò dhu nǝno tí atdí ale tò màtí.

Yèsù rí ndí ndòvè kotdè ndí, ndàdè ndingbè dhu nówò dhu

(Mát 16.21-28; Luk 9.22-27)

³¹ Wò dhu-dzidǝ, Yèsù náadè ndámbe dhu núdhe dǝ pòndà ábhàlì tò. Káti: «Dhu àkà Ìndrù t'ídhùnà ràbà àpèbè atdítdǝ. Pbanga ǝ *pbàkùrè mà, *pbàkùhání tǝ ádròdrò ale mà, Músà bhà *Uyátá tǝ màlímó màná nòodhoya ka. Ndirò, ka kohoya ka, kǝdè ɔtdànà. Pbètè ìbhè ìdho dzidǝ kǝdèya ndingbè.» ³² Kǝno wò dhu abádíhí tò kpangba nyú. Ní Péterù adè kidyi ndàrà ná igi, ndàdè ndòpè ndòrò dóná. ³³ Ní Yèsù agéré ndí ndàndà pòndà ábhàlì, ndàdè òrè Péterù dǝ ndàti: «Ìndrì nyi ɔtsé tidú rǝ Pǝmvo *Sitani! Nyi nyí nzi inga nírè Kàgàwà náarí inga ìrè dhu bhèyi nídhunì, pbètè nyi nyí inga nírè ìndrù bhèyi.»

³⁴ Tdítdǝ, Yèsù náanzi ihé-yà pòndà ábhàlì màná, ndàdè àtina abádíhí ní: «Ndi ale náapè ndòzè ndùbhi owùdu ǝ, ní ndí ale àkà ndàdzo róná rǝ, ndàdè ndà'ù ndànò pòndà *mèsàlabhá^v, ndàdè ùbhi owùdu ǝ. ³⁵ Obhó tí, pòndà ìpírǝnga nòzè ndòdò fíndà ale níwíya ka. Pbètè, okúdu dǝ rǝ, ndirò Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrè-okú dǝ rǝ rí pòndà ìpírǝnga níwí ale, nǝgúya ka. ³⁶ Ndirò, ìndrù rí yà adzi ǝ ònzi nába, ndàdè pòndà ìpírǝnga níwí dhu tǝ ìdzinga ní àdhu? ³⁷ Ìndrù ràdè àbhùnà pòndà ìpírǝnga ndòwè tí ní atdí dhu mà t'í'ì inè? ³⁸ Indo arí'ì ale ní nzérega ònzi arí ale, ndirò ìnzí arí 'òdo Kàgàwà tò ale. Ní ndí ale-nyí náapè ìwù okúdu dǝ rǝ, ndirò pbàkà ɔte-okú dǝ rǝ kǝrì i ale nzínzi ǝ, ní Ìndrù t'ídhùnà-nyí nǝwèya átò kǝkú dǝ rǝ ì ɔtsi ìwù ìlìlǝ màlàyíkà màná Àbanà bhà ádrǝngbǝnga tǝ awáwè ǝ nínganí.»

9¹ Yèsù adè àtina tdítdǝ abádíhí ní: «Ma mí obhó dhu nǝno fùkù: yà ɔrò rí'í ale nzínzi ǝ, ngèkpà ale nǝwèya nzi ìnzá ì àla òrè-akpà ǝ Ádrǝngbǝ kamà Kàgàwà bhà Idzi rǝrà ádrǝngbǝnga tǝ ɔbì ná dhu rórò.»

^u8.28 Èliya ní'í mbèmbè imbò miyá ato ǝ angviná rǝ Yèsù tò. Ndirò, Pbhàhùdí ongónà inga ìrè kà riraya angviná rǝ Másiyà tò (Mát 3.23).

^v8.34 Pòndà mèsàlabhá nánò ìndrù rí dhu-tí ní, ndí ale rí ndà'ù ndàbè àpè àdhdhì Yèsù abà apbè dhu bhèyi dhu.

Yèsù-wòyò rĩ ndùgèrè dhu

(Màt 17.1-13; Luk 9.28-36)

² Azà idho dzidò, Yèsù nánzi Péterè mà, Yàkòbhò mà, Yùwanì màna, 'àdù ùpo màna ádzi pbirì-akpà dò. Ányì abádhí náatù ì òyá. Ní Yèsù-wòyò ndùgèrè ndí abádhí-nyìkpò ò rò. ³ Kà-rò mèdzarè náapè ndùmbìlì atdídò, ràdè òwè tdyé, ìnzì yàrí adzi dò atdí ale mà ràdè dhu òbhòlò ròwè dhu bhèyi. ⁴ Tdítdò, *nabì *Èliya mà Músà màna nùkò ì abádhí tí, 'àdè àmbe òte dò Yèsù màna. ⁵ Nírò ní ndí Péterè náatí Yèsù ní: «Màlimò, dhu òfì nga àlè ròkò írò. Mà mí ìbhè hemè-dzà núpè, atdí indè, atdí Músà tò, ndírò atdí Èliya tò.» ⁶ Péterè nùni nzá àdhu mà nùno ndí ndí dhu. Obhó tí, àbadhi mà ngùkpà àbhàlì màna nfi'ì òdò nà atdídò. ⁷ Ní àdrùngbà àpù nùibvú ndí, ndàtsì abádhí sisìna ní. Ndirò atdí ale-tù náadè ndírò wò àpù ò rò, ndàti: «Yàrí ní Idhùdu, atdídò ma mòzè ale. Nyìri kà-tsè dhu.» ⁸ Ányìrò rò tí, kòkòrí àbhàlì náandà tíyá nga, pbètè ìnzì àdè atdí ale mà nála. Yèsù kèlè náadè ì atdírò abádhí-tí.

⁹ Pbirì dò rò abádhí ráwù ònà kàsùmì ò, Yèsù nùnyá dhu abádhí tò ndàti: «Àpé nyàwe yà nyí nyàla dhu atdí ale tò màtí, ràrà àhè ima, *Indrù t'ídhùnà, ma mí mìngbè dhu ò.» ¹⁰ Ní abádhí náalú wò fìyò ka kàyàna dhu òyà ò, àzèmbè ì í dhu òngù tsùyá nzínziya ò ròrò, 'àmbe àtìna dò: «Indrù rĩ ndìngbè òvè-bvè rò dhu-tì ní àdhu?» ¹¹ Wò dhu-dzidò, abádhí níwú dhu Yèsù-tsè 'àti: «Ádhu Músà bhà Úyátá tó màlímò náarátina, Èliya ràkà pé ndírà angyi ní?» ¹² Ní Yèsù adù dhu abádhí tò ndàti: «Obhó tí, Èliya náká wà ndadu ndí angyi, ndírà kórò dhu-nyìtì nòhù. Pbetè, ádhu Kàgàwà bhà Andítá náarátina átò ìndrù t'ídhùnà rabáya àpè abho, kadè ìtsìna nónzì ní?» ¹³ Pbetè, ma mí dhu òvo fùkè: Èliya bhèyi atdí ale níra wà àhè, ìndrù ràdè àvu róná ì òzè dhu bhèyi, àdhàdhì Andítá nòvò kà dò dhu bhèyi.

Yèsù rĩ nzére-alafí ipfò ìnzì aròte, ìnzì ndàdè inga ìrì ngbàngba ò rò dhu

(Màt 17.14-21; Luk 9.37-43a)

¹⁴ Yèsù mà kòkò ìbhè àbhàlì màna níwú ùvò ngùkpà àbhàlì-tí. Ní abádhí náala àdrùngbà ihé-yà ì àbhàlì-ngbò nàkpòrò rò. Ndirò Músà bhà Úyátá tó màlímò náadè òko 'àmbe 'àgò dò abádhí màna. ¹⁵ Ní, ìndrù nítdègu Yèsù nála, ní idho nùkò abádhí atdídò, 'àdè òte 'òwù Yèsù nátsè. ¹⁶ Yèsù adù dhu ivu pbìndà àbhàlì-tsè ndàti: «Ádhu abádhí màna níyí nyágò dóná?» ¹⁷ Ní ihé-yà nzínzì ò atdí ale náadè dhu àdu kà tò ndàti: «Màlimò, ma mìrà idhùdu nà fùnò ò. Nzére-alafí yà kàbhè arí ìnzì ràmbe òte dò ní rí'ì kà ò. ¹⁸ Kórò ngari ò, ndí nzére-alafí níyá dhu kà rò rò, kàrí kà-ònga níbvù obvò, isò-yà rùpbò ndí liná, ràdè àmbe kùna nátri dò, kàngbò ràdè ndífirì ndídò. Ní ma màvi pbùkè àbhàlì rìpfo ndí nzére-alafí kà ò rò, pbètè abádhí nàdè nzá kà-lèma nónzì.» ¹⁹ Ní Yèsù adù dhu nùnd abádhí tò kpangba ndàti: «Hakà! Nyí ìmbá a'uta nà alé! Àlè kokoya nyí màna ìfe kàsùmì tí tdítdò? Ma mí fùkè dhu-dzi nòndù ràrà àhè ìfe idho tí? Nyìwù ndí ngbàngba nà tídu ò.» ²⁰ Ní ka kadè ìvu kà nà Yèsù-tí'ò. Úrò rò tí, wò nzére-alafí nítdègu Yèsù nála, ní kíyá ndí ngbàngba-ònga òbi nyú nà, ràdè ìtsì obvò, ràmbe ndùbolo dò adzi ò, isò-yà ràdè ndùpbò liná. ²¹ Yèsù adù dhu ivu kà t'ábanà-tsè ndàti: «Wò dhu ópè ndí ìngbàtíngá kà rò?» Kà t'ábanà náadè dhu àdu ndàti: «Àdè kàdì ngbàngba nyé tí ròrò. ²² Ndirò ibí-gùna nyé, nzére-alafí náarí kàbhè ràwà ndí kàzè ò màtí, ndírò idha ò màtí, ndíní óvè tí. Ní, ìmbá màtí dhu í'ì, ndí dhu ònzì nyí nyádè nání, ábà izè dóká nyonzì dzèna.» ²³ Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Nyí pbání àtina, ndí dhu ònzì nyí nyádè nání? Kórò dhu ràdè àkà a'uta nà rí'ì ale tò.» ²⁴ Ní ányìrò rò tí, wò ngbàngba t'ábanà náafá ndí ndàti: «Ìnè ma mí'ì a'uta nà! Ní ónzì dzèna du nyìtrò ka!»

^w9.11 Màl 3.23^x9.12 Màl 3.24^y9.13 Mrk 6.14-29; Yùw 1.19-27

²⁵ Wò dhu-dzidò, Yèsù ala ihé-yà tiya ò rítse rò. Ní kádè òrè ndi nzére-alafí dš, ndàti kà nř: «Yà ngbángba nábhě arí ìnzí ràmbe òte dš, ndirò ìnzí ràmbe nga nří dš nzére-alafí, ma mátiŋa nyí nř: «Áhě yà ngbángba ò rò, ndirò àpé nyadù nyí tdítđš kà ò.»» ²⁶ Nř wòrí nzére-alafí náakù, ndiŋyà wò ngbángba-ònga òbi nyé nà, ndàdè àhè kà ò rò. Wò ngbángba nříli ndi iwà òvè ale bhěyi, ányirò ì'í àbhò ale rādè àmbe àtina dš: «twa òvè.» ²⁷ Pbetà, Yèsù náadè kalè ɔsúna rš, ndiŋvà, ridè.

²⁸ Yèsù nřitdègu ndàdù idza, kàbhà àbhàlì rādè 'òtù óyà kà mànà, nř abádhí adè dhu ìvu kà-tsè 'àti: «Ádhu inzà má mipfo wò nzére-alafí nř?» ²⁹ Nř Yèsù adè dhu àdu abádhí tò ndàti: «Ìnzí vurò dhu rādè wòrí nzére-alafí-tidò nípfò. Pbetà kipfo rādè ní itsòta kèlè.»

Yèsù rě ndi ndóvè kòtdè ndi, ndàdè ndingbè dhu nóvo tdítđš dhu

(Màt 17.22-23; Luk 9.43b-45)

³⁰ Wò dhu-dzidò, Yèsù mà pbindà àbhàlì mànà nřivà ì ányirò rò, 'adè ùda Galilaya tš pbiŋi òna nà. Kàzè nzá keni ingborò màtí ì í'ì pbindà àbhàlì mànà dhu. ³¹ Obhó tš, kàmbénà dhu ùdhe dš abádhí tò, ndàmbe àtina dš abádhí nř: «Ka kí mipfò, ima Ìndrù t'Ídhunà, kabhè ma Ìndrù-fš. Ní ì ale rě moho, kadè motdè. Ndirò ìbhè idho dzidò, ma màdè mingbè ingbè.» ³² Pbetà, wòrí ɔte náalé inzà kòkò àbhàlì-do, ndirò abádhí adè kà-tsè ì í dhu òngè dhu-òdò nónzì ònzi tš.

Àbhàlì nřinzi ò ádrèngbàle nyé ròsè ní àdhi?

(Màt 18.1-5; Luk 9.46-48)

³³ Yèsù mà pbindà àbhàlì mànà náawù ùvò Kàpèrnawumù tš kátina kíğò ò. Ní, idzá ì í'ì rórò, Yèsù níivù dhu pbindà àbhàlì-tsè ndàti: «Ádhu nyí nyúbiŋ nyàğò rš dònà otu ò?»

³⁴ Pbetà abádhí náadè ìnè ìnè tš. Obhó tš, otu ò, abádhí ubhina 'àğò rš nřinziya ò, nřinzi ì ɔni tš ádrèngbàle ròsè nřinziya ò rārì àdhi. ³⁵ Nř Yèsù adè obvò, ndàdè atdí kumì dònà óyò nà àbhàlì nřinzi, ndàdè àtina abádhí nř: «Ndi ale náapè ndòzè ndi'ì wemberè t'ále tš, ní ndi ale àkà ndi'ì kórò ale tò arádi olù ale tš, ndàdè ì'ì kórò ale tò arí kasu ònzi ale tš.»

³⁶ Tdítđš, kádè àkè ngbángba nídyi, ndiŋi ridè abádhí-ònzí. Kídyi ndi ngbángba ndàtù, ndàdè àtina pbindà àbhàlì nř: ³⁷ «Yarí ngbángba bhěyi atdí ngbángba nàko okúdu dš rò ale, nádè ì'ì iwà ima nàko ale. Ndirò ima nàko ale náko inzà ima kèlè, pbetà kàko ima nívi ale átò.»

Ìmbà rř'ì àlè tš òmvù tš ale ní àlè-ti'ònà rò rř'ì ale

(Luk 9.49-50)

³⁸ Yùwanì náati Yèsù nř: «Màlimò, mà màla atdí ale nzére-alafí nípfò rí Ìndrù ò rò ɔvònè rš rš. Ní mà màtsù mšš ndi dhu kà tò, ìnzí ndi ale náarúbiŋ atdíkpá àlè mànà nídhunì.» ³⁹ Pbetà, Yèsù adè dhu àdu ndàti: «Ìnzí nyàš ndi dhu kà tò, ìnzí Ìndrù rādè wíwì nónzì ɔvòdu rš, ndàdè òte nzére ima nř kòmbómbí tš nídhunì.» ⁴⁰ Ìnzí ndi ale náapè ì'ì àlè tš òmvù tš, ní ka ní àlè-ti'ònà rò rř'ì ale. ⁴¹ Obhó tš, ma mí obhó dhu náno fàkè: idha mà nábhè rí nyòmvè Krístò bhà ale tš nyí nyí'ì dhu-okú dš rò ale, náadiya nří inzà ndi ndàbà pbindà perè rórò.»

Nzérénga ršrò dhu àkà kòdò ale dhu

(Màt 18.6-9; Luk 17.1-2)

⁴² Yèsù adè àtina tdítđš: «Yà ma ná'ù nzónzo nřinzi ò atdí ngbángba mà nábhè rí ròtsù nzérénga ò ale-tù, dhu òfò nga mběyi nyé kosò dhu ò'ù ka karí dònà odu-ba, kadè ndi ale níđò ádrèngbà rèrè ò. ⁴³ Dhu apé ì'ì ɔtsúnè náarí nyabhè nyòtsù nzérénga ò dhu tš, ní ótdi ka. Dhu òfò nga atdíđò ìndè, nyòtsù atdí ɔtsúnè nà dhòdhódhónga tš ípirònga ò, ròsè óyò ɔtsúnè nà nyí nyàrà ìnzí aráve dhòdhódhónganà kàzè ò dhu dònà. ⁴⁴ [Ányì, ale-ngbò nònyu rí rìpbà ndi asa náarí nří àve, ndirò ányì kàzè náarí nří àve akekpá màtí.] ⁴⁵ Dhu apé ì'ì pšínè náarí nyabhè nyòtsù nzérénga ò dhu tš, ní ótdi ka. Dhu òfò nga

nyotsù atdí p̄f̄õn̄ nà dhòdhóhóngà tó íp̄ir̄õnga ð, ròsè ÿyð p̄f̄õn̄ nà ka kí nyobvù ìnzì aráve dhòdhóhónganà kàz̄u ð dhu dònã. ⁴⁶ [Anyì ale-ngbò nónȳ rí r̄ìp̄bà ndì asa náarí nzí òve, ndr̄ò ányì kàz̄u náarí nzí àve akekpá m̄at̄í.] ⁴⁷ Ndr̄ò, dhu apé ì'ì atdí nyìkpón̄ náarí nyabh̄è nyotsù nzérenga ð dhu t̄í, ní ítù ka nyobvù. Dhu ðf̄õ nga nyotsù òr̄u-akpà ð Ádr̄ungbã kamà Kàgàwà bhà idzi ð atdí nyìkpón̄ nà, ròsè ÿyð nyìkpón̄ nà ka kí nyobvù ìnzì aráve dhòdhóhónganà kàz̄u ð dhu dònã. ⁴⁸ Anyì ale-ngbò nónȳ arí r̄ìp̄bà ndì asa náarí nzí òve, ndr̄ò ányì kàz̄u náarí nzí àve akekpá m̄at̄í. ⁴⁹ Obhó t̄í, Kàgàwà núu'oya kóró ale kàz̄u ní r̄ilã nyìkpóna ð, àdhàdhì ka karí perè t̄í ka kùbhóna kà t̄ò dhu nú'ò iko ní r̄ilã kà-nyìkpò ð dhu bh̄eyi^a.

⁵⁰ Iko ní ídzi dhu nyá. Pbétt̄, iko-òvù náapé iku, ní ka kádè kàbh̄è ròkyè àdhu ní t̄d̄t̄d̄s? Nyàbh̄u òvùk̄u r̄ì'ì iko ní ka kòsì dhu-òvù náarí'ì dhu bh̄eyi, nyòkò m̄ar̄engà ð nzínzik̄u ð.»

Yèsù r̄í dhu ùdhè kpatsìbhále mà r̄í 'èbh̄à p̄b̄ìndà tsìbhále nà dhu d̄ò dhu

(Màt 19.1-12; Luk 16.18)

10 ¹ Wò dhu-dzid̄ò, Yèsù n̄iv̄a ndì Kàp̄ernàwumù rò, ndàrà Yùdeyà tó p̄birì ð, ndàd̄è àda Yòrdànì t̄í kátina idha-akpà-adzè. Ní, àbh̄ò ihé-yà náad̄u 'ùndu kátí t̄d̄t̄d̄s, kà ràd̄è dhu òpè ndùdhe t̄d̄t̄d̄s f̄iyò yà bìl̄ìnganà ndì ndarònzina dhu bh̄eyi.

² Ní ngúfe P̄b̄àf̄arisáyó níiwù kà ì nd̄m̄ ì omvù t̄í káfi. Abádhí níiwù dhu Yèsù-ts̄è àti: «Músà bhà *Ùyátá návi t̄í wà kpatsìbhále ròdhò p̄b̄ìndà tsìbhále ndàd̄è òd̄inà?» ³ Ní Yèsù ad̄è dhu ivu abádhí-ts̄è ndàti: «Ádhu Músà bhà Ùyátá n̄euno f̄ük̄è ndì dhu d̄ò?» ⁴ Abádhí ad̄è àtinà: «Músà náati, kpatsìbhále ràràd̄è òbhátá tó bhàr̄ewà náandi, ndàbh̄u ndì p̄b̄ìndà tsìbhále-f̄s, ndàd̄è kòd̄i^b.»

⁵ Ní Yèsù ad̄è àtinà abádhí ní: «Músà náandi wòrì Ùyátá f̄ük̄è odù af̄ík̄u náaró'ò dhu-okù d̄ò rò. ⁶ Pbétt̄ m̄èhàngù ð rò, Kàgàwà náanzi kóró dhu nínganí, kánzì kpatsìbhále mà tsìbhále nà^c. ⁷ Ní ndì dhu-okù d̄ò rò, kpatsìbhále ràd̄è àbanà mà íyànà mànà n̄èbhà, 'àd̄è òwu 'ùngbò atdíkpà p̄b̄ìndà tsìbhále mànà, ⁸ abádhí ÿyð rò ràd̄è òngo atdí ale t̄í. Ndi dhu bh̄eyi ní ndì, abádhí ní nzí ÿyð ale t̄d̄t̄d̄s, p̄b̄ètt̄ abádhí nóngò iwà atdí ale t̄í. ⁹ Níró, dhu àkà nzá atdí ale mà rùtu Kàgàwà ùngbò ale-õnga.»

¹⁰ Wò dhu-dzid̄ò, Yèsù mà p̄b̄ìndà àbhàl̄ì mànà níitdègu 'àdù idza, ní kàbhà àbhàl̄ì náad̄è dhu òngè kà-ts̄è t̄d̄t̄d̄s ndì dhu d̄ò. ¹¹ Ní, Yèsù ad̄è àtinà abádhí ní: «Atdí kpatsìbhále náapé p̄b̄ìndà tsìbhále nòdhò, ndàd̄è ngàtsi tsìbhále nídyi, ní ndì kpatsìbhále nónzì wà m̄anyòni, ndàd̄è dhu àfa angyì p̄b̄ìndà tsìbhále-ònzì. ¹² Ndi dhu bh̄eyi t̄í, atdí tsìbhále náapé p̄b̄ìndà kpatsìbhále n̄èbhà, ndàd̄è ndòk̄è ngàtsi kpatsìbhále t̄ò, ní ndì tsìbhále nónzì wà m̄anyòni.»

Yèsù r̄í n̄inì nzónzo násò dhu

(Màt 19.13-15; Luk 18.15-17)

¹³ Atdíku, ìndr̄ù níiwù nzónzo nà Yèsù-t̄í'ò, nd̄m̄ k̄ilì t̄í òts̄éna d̄yá, ndàd̄è àsonà. Ní Yèsù bhà àbhàl̄ì náad̄è òr̄u òr̄u t̄í ì ale d̄ò. ¹⁴ Ní, wò dhu ndì ndàla rò, Yèsù-õnga náad̄è nd̄wà p̄b̄ìndà àbhàl̄ì r̄ò, ndàd̄è àtinà abádhí ní: «Nyàbh̄à nzónzo r̄iwù tidu ð, ìnzì nyètt̄ abádhí-ts̄è. Obhó t̄í, òr̄u-akpà ð Ádr̄ungbã kamà Kàgàwà bhà Idzi ní abádhí bh̄eyi ì n̄alì ale t̄ò. ¹⁵ Ma mí obhó dhu n̄euno f̄ük̄è: ìnzì r̄í òr̄u-akpà ð Ádr̄ungbã kamà Kàgàwà bhà Idzi nàk̄ò ngbàngba náarí dhu àk̄ò dhu bh̄eyi ale, náad̄yà nzí òts̄u ányì akekpá m̄at̄í.» ¹⁶ Wò dhu-dzid̄ò, kád̄è nzónzo númbo, nd̄m̄ òts̄éna d̄yá, ndàd̄è abádhí náso.

^a9.48 Ìsa 66.24

^b9.49 Law 2.13

^c10.4 Tòr 24.1

^d10.6 Òpt 1.27; 2.24

Yèsù mà rǒte atdí ònzítále nà dhu

(Màt 19.16-30; Luk 18.18-30)

¹⁷ Yèsù níitdègu isí otu ð ndàmbe àrà dǒ, ní atdí ale níikù ongù tí kà-ti'ò. Kĩtsi ndòkò otáyàna dǒ Yèsù-ònzí, ndàdè dhu ivu kà-tsù ndàti: «Ídzi Màlimò, ádhu ndí àkà mǎnzí ndíni ma mabá tí dhòdhòdhóngá tó ípírǒngá?» ¹⁸ Ní Yèsù adè àtina kà ní: «Ádhu nyí nyí manzi ídzi ale tí ní? Ìmbá ídzi ale rí'í atdí mǎti, pbètù Kàgàwà kèlè atdíró. ¹⁹ Nyí nyèni wà Kàgàwà bhà Úyátá: «dhu àkà nzá nyohò abvo, dhu àkà nzá nyonzi mǎnyòni, ndírò dhu àkà nzá nyonzi ogbo. Dhu àkà nzá nyadi títò tó ngàm̀bì tí òdhìn rǒ, ndírò dhu àkà nzá nyugù ngǎkpà ale tó dhu wǎtrátá ð. Dhu àkà nyifè àbànè mà íyànè nà.» ²⁰ Wò ale náadè dhu àdu Yèsù tó ndàti: «Màlimò, ma mífè kǒkòrí Úyátá kóró rǒpè ndí idú ngbàngba ð rò.» ²¹ Ní Yèsù adè kàndà àzè nyú nà, ndàdè àtina kà ní: «Atdí dhu ní ndí rùnè ndí nùbhà: Àrà, nyadè kóró nyí nyarí'í nà dhu núdzi, nyadè nyí nyòngyè fàrangá néndò nǎkátále tò, ndí dhu bhèyi ní ndí nyí nyabáya ònzi òrè-akpà ð. Wò dhu-dzidǒ, àdè nyíra, nyadè owùdu núngu.» ²² Pbéù wò ale níitdègu wò ote níri, ní kányi-ònga náadè ífà ífà tí, ndàdè àrà izu nyú nà, àbhò ònzi nyú nà ndí ndí'í dhu-okú dǒ rò.

²³ Ní, Yèsù náanda tiná nga, ndàdè àtina pbìndà àbhàlǐ ní: «Ònzítále rǒtsù *Kàgàwà bhà Idzi ð dhu ní odú dhu nyú!» ²⁴ Ní, idho nǎuko àbhàlǐ atdídǒ nyú wò dhu ì ìrì rò. Pbéù, Yèsù adè àtina tǎfídǒ abádhi ní: «Pbànínzó, òrè-akpà ð Ádrèngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi ð ka kótsù dhu ní odú dhu nyú. ²⁵ Ngàm̀iyá rǒtsù ndùdà sìndani-bhu ònà dhu rí'í isò nyú. Pbéù ònzítále rǒtsù òrè-akpà ð Ádrèngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi ð dhu rí'í odú nyú ròsè.» ²⁶ Idho náadè àbhàlǐ nǎko atdídǒ nyú ròsè angyi í'ina dònà, abádhi ràdè 'òpè 'òngè dhu tsùya nzínziya ð, 'ámbe àtina dǒ: «Olu, ádhi nyí ndí ògè ràdè ògè?» ²⁷ Ní, Yèsù andà pbìndà àbhàlǐ, ndàdè àtina abádhi ní: «Ìndrù tó ndí dhu rí nízi àdè àkà, pbétù Kàgàwà tó kà ràdè àkà àkà. Obhó tí, Kàgàwà tó kóró dhu náarí àkà àkà.»

²⁸ Nírò ní ndí Péterè apè ote ndàti kà ní: «Íri, má mǎbhà kóró dhu, mǎdè owùnù núngu.» ²⁹ Ní, Yèsù adè dhu àdu kà tó ndàti: «Ma mí obhó dhu núnò fǎkù: atdí ale mà náapè pbìndà idza, adóna, awéna, íyàna, àbanà, pbìndà nzónzo mà, pbìndà onzibvu màna nùbha okúdu dǒ rò, ndírò Kàgàwà bhà Idzi Mǎkùrè-okú dǒ rò, ³⁰ ní yà kòmbí àlè kí'í ònà kàsùmì ð, kǎbáya idza, adóna, awéna, ayína, inzo, onzibvu màna atdí miyà-gèna ròsè, kadè àvu rónà átò. Ndirò olù ríra kàsùmì ð, kǎdàya dhòdhòdhóngá tó ípírǒngá nábà.

³¹ Pbéù, àbhò ale yà kòmbí arí'í wemberè tí, nóokoya olù ale tí. Ndirò yà olù ale tí arí'í kòmbí ale nóokoya wemberè t'ále tí.»

Ìbhù rí kisè ní, Yèsù rí ndí ndòvè, kotdè ndí, ndàdè ndingbè dhu nóvo dhu

(Màt 20.17-19; Luk 18.31-34)

³² Ndi kàsùmì ð, Yèsù mà pbìndà àbhàlǐ màna ní'í Yèrùsàlemà ì úpo ònà otu ð. Ní, Yèsù náadè ndàmbe àrà dǒ angyi abádhi tó. Ní idho nǎuko kǎbhà àbhàlǐ atdídǒ, ndírò kà-dzidǒ ríwu ale náadè í'í odo nà. Ní Yèsù náanzi atdí-kumi dònà óyò nà àbhàlǐ tina ð tǎfídǒ, ndàdè ndòpè ndàwe rónà rí ndònzí inzá òtrò kàsùmì ð dhu fíyò. ³³ Kǎti abádhi ní: «Nyíri dhu, kàní àlè kúpo Yèrùsàlemà. Ní anyí, ka kí Ìndrù t'Ídhùnà nǎbhè pbàkùhání tó ádròdrò ale mà, Músà bhà Úyátá tó mǎlímó màna-fǒ. Abádhi rí anya òtdí kà-dǒ ndíni ka kohò tí, ndírò abádhi rí kǎbhè inzi ní Pbayàhídí-fǒ. ³⁴ I ale rí kà gàyà nónzi, ì rùso iso kà-dǒ, 'àvì ka asé ní, 'àdè kohò, kadè kòtdè. Ndirò, ìbhù idho dzidǒ, kǎdàya ndingbè.»

Yàkòbhò mà Yùwanì nà rí ádrèngbànga nónzi Yèsù-fǒ dhu

(Màt 20.20-28)

³⁵ Wò dhu-dzidǒ, Zèbèdayò bhà inzo, Yàkòbhò mà Yùwanì nà níwú Yèsù-ti'ò, àdè àtina kà ní: «Mǎ mòzè nyonzi fèné mà mónzina dhu fǎkà.» ³⁶ Ní Yèsù adè àtina abádhi ní: «Ádhu nyí nyòzè mǎnzí fǎkè?» ³⁷ Ní, abádhi adè dhu àdu kà tó àti: «Pbèkù Idzi tó ádrèngbànga tó awàwè ð nyí nyótsù nínганí, nyí nyabhèya mà mòkò tiné, atdí ale ràdì

indé fangà dǎnà rǒ, ngátsi ale ràdè àdì igù dǎnà rǒ.»³⁸ Pbéù Yèsù adè àtìna abádhí nǐ: «Nyí nyàni nzá wò nyí nyònzì dhu. Nyí tǐ àdè yà ma mómwàna àpè tó kópà-tsè nómwè òmwè? Ndirò nyí tǐ adè yà ma málèna àpè tó bàtizò nálu àlè?»³⁹ Nǐ abádhí adè dhu àdu kà tó àtì: «Ònzì má mádù lèmana nónzì.» Nǐ Yèsù adè àtìna abádhí nǐ: «Obhó tǐ, òmwè nyí nyómwàya ma mómwàna àpè tó kópà-tsè, nyádè ma málèna àpè tó bàtizò nálu.»⁴⁰ Pbéù, ìndrù nǐfí ka kǐ ràdì idú fangà dǎnà rǒ, ndirò idú igù dǎnà rǒ dhu nǐ nzí òtèdu. I ngari nǐ Kàgàwà náabhòlò ka fíyò ale tó.»

⁴¹ Wò dhu ì ìrì rǒ, atdí-kumì ngèkpà ábhàlǐ náadè àkò àkò tǐ Yàkòbhò mà Yùwanì nà rǒ.⁴² Nǐ Yèsù adè abádhí nánzì kóró, ndadè àtìna abádhí nǐ: «Nyí nyéni wà yà ìndrù ànda rǐ dhu tǐ ka kátina ale náarádè 'à'e yà ì àndana ale dǒ tǐ dhu. Ndirò, nyí nyéni wà ìndrù dǒ ádròdrò ale tǐ ka kátina ale náarádè òko 'ámbe òbiya kèlè níwí dǒ ìndrù tó dhu.»⁴³ Pbéù, dhu àkà nzá ndònzì ndí wò ndí bhéyi nzínzìkè ð. Atdí nzínzìkè ð ale náapé ndòzè ndí'ì ádràngbàle tǐ, nǐ kàkà ndí'ì fùkú kasutále tǐ.⁴⁴ Ndirò, atdí nzínzìkè ð ale náapé ndòzè ndí'ì wemberè t'ále tǐ, nǐ kàkà ndí'ì kóró ale tó ìno tǐ.⁴⁵ Obhó tǐ, ima Ìndrù t'ídhùnà, mà mira nzá ndíni mà mabhè tǐ ìndrù rǒnzì kasè idù, pbéù ma mira ìndrù-kàsè mà mǒnzì tǐ, madè pbàkà ìpìrònga nábhè kóró ale nǎwè tǐ.»

Yèsù rǐ Bàràtimayò tǐ kátina ndùmùndúmú nǐgù dhu

(Màt 20.29-34; Luk 18.35-43)

⁴⁶ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù mà pbìndà ábhàlǐ màna níwú ùvò Yèrikò tǐ kátina kígò ð. Nǐ ndí kígò ð rǒ abádhí rǔvò pbìndà ábhàlǐ màna, ndirò ádràngbà ihé-yà màna ònà kàsùmi ð, atdí ndùmùndúmú Bàràtimayò tǐ kátina, Timayò t'ídhùnà, náadì otu-igì dǒ ndámbe dhu núnzì dǒ ìndrù-fǒ.⁴⁷ Nǐ, kítdègu dhu nǐrì Yèsù, Nàzàretì ð ale rǎrì wò rǎrì, nǐ kǎpè ndùkù, ndámbe àtìna dǒ: «Yèsù, Dàwudì t'Ídhùnà, ábà izè dúdú!»⁴⁸ Ábhò ale náambénà òrè dǒ kǎdǒ ndíni kíne tǐ. Pbéù, kǎdè àdì ndámbe ùkú dǒ àrì nyé tǐ tǐdídǒ, ndámbe àtìna dǒ: «Dàwudì t'Ídhùnàèè, ábà izè dúdú!»⁴⁹ Nǐ Yèsù adè ìde, ndadè àtìna: «Nyànzi pé ka!» Nǐ abádhí náadè wò ndùmùndúmú nánzì, 'adè àtìna nǐ: «Òtù afinè! Ívà nyi, kǎnǐ kà rǐ nyanzi!»⁵⁰ Nǐ kǎbvù pbìndà oré mǎdzarè, ndadè ndìbè ndidè, ndadè àrà Yèsù-tí'ò.⁵¹ Nǐ Yèsù níwú dhu kà-tsè ndàtì: «Ádhu nyi nyòzè mǒnzì ìndè?» Nǐ wò ndùmùndúmú náadù ote kà tó ndàtì: «Màlimò, mà mòzè mala nga tǐdídǒ.»⁵² Nǐ Yèsù adè àtìna kà nǐ: «Árà, iwà pbàkè a'uta nǐgù nyi.» Nǐ ànyirò rǒ tǐ kǎdè nga nǒpè ndàla, 'adè òwu atdí otu ð Yèsù màna.

Yèsù rǒtsù Ádràngbà kama bhéyi Yèrùsàlemà tó kígò ð dhu

(Màt 21.1-11; Luk 19.28-40; Yùw 12.12-19)

11¹ Yèsù mà pbìndà ábhàlǐ màna rǐ Yèrùsàlemà tó kígò níndù ònà kàsùmi ð, abádhí náawù ùvò íkyèrò Bètèfagè mà Bètàniyà màna tǐ kátina pbangá nzo tǐ. I pbangá nzo nǐ'ì *Mizèyituni tó pbìrì-ongò rǒ. Nǐ Yèsù avì pbìndà ábhàlǐ nzínzì ð òyò ale,² ndadè àtìna abádhí nǐ: «Nyòwu wò angyi rǐ'ì fùkú pbanga ð. Nǐ ànyì nyí nyòtsù rórò tǐ, nyí nyí atdí kayinò-ngba nótù òsò ka kòsò rǒ, yà ìnzá atdí ale mà nápe ùbhi dǎnà angyi. Nǐ nyènga ka, nyádè ìwu nà ìrǒ.³ Ndirò, atdí ale mà níwúna gukyè dhu tsàkú ndàtì: «Ádhu nyí nyí wò dhu ònzì okúna dǒ rǒ?» Nǐ nyí nyádèna àtìna ndí ale nǐ: «Ádràngbàle rǐ kǎtdyú nóho, ndirò kà rǐ kǎdù kòmbí tǐ.» »

⁴ Nǐ abádhí náadè òwu, adè kayinò-ngba nótù ìrì, tsàtsè tǐ ka kòsò ngudhà-bidǒ rǒ. Nǐ abádhí adè kènga.⁵ Ngúfe ale, wò ànyirò ì'ì ale nzínzì ð, níwú dhu abádhí-tsè 'àtì: «Ádhu wò nyí nyònzina? Ádhu nyí nyí wò kayinò-ngba nèngá nǐ?»⁶ Nǐ kǒkò òyò ábhàlǐ náadè yà Yèsù òvòna fíyò ote kèlè nádu abádhí tǒ, kǎdè abádhí nǐbhà rǒwù.⁷ Abádhí níwú wò kayinò-ngba nà Yèsù-tí'ò. Abádhí adè rǒyá oré mǎdzarè nǎwà, 'ùhu ndí kayinò-ngba dǒ, Yèsù ràdè àdì dǎnà.⁸ Ibí ale náadè rǒyá oré mǎdzarè nǎwà, 'ùhu otu ð. Ndirò ngèkpà ale náadè yà ìnga ð ì à'à àwá-dǒkà núhu otu ð.⁹ Nǐ, yà angyi rówu Yèsù-ònzì ale mà, kòwù ð rǐwu ale màna náambénà ùkú dǒ 'àtì:

«Hösanà^d!

Ádrëngbälë Kägàwà náká ndàso òvòna rò rírá ale!

¹⁰ Kägàwà náká ndàso yà rírá àlè t'ábanà, ádrëngbã kamà Dàwudí bhà Idzi!

Hösanà òrù-akpà ò arí'í Kägàwà tò^e!»

¹¹ Ní Yèsù nàará àhù Yèrùsàlemà tó kígbò ò, ndàdè òtsù Kägàwà bhà idza. Ní, tíná rí'í kóró dhu ndí ndàndà dhu-dzidò, abádhí náadè ùvò 'òwù pòndà atdí-kumí dòná óyò ná ábhàlì màná Bètàniyà tí kátina pbanga ò, inga rírá ndíntí ndatì tí nídhuní.

Yèsù rí ìnzí aró'ò *mùtini tí katina itsu nófù dhu

(Màt 21.18-19)

¹² Tsútsá nínnganí, Yèsù mà pòndà ábhàlì màná rùvò Bètàniyà rò òná kàsùmí ò, Yèsù ní'í àwù ná. ¹³ Ní itse rò, kála *mùtini tí kátina itsu atdífò bína núkù ró. Ní kádè àrà ndí itsu dò nga nánda, ndíntí ndotù tí itsu-kpò kádò. Ní fkyèrò ndí ndàrà àhù ndí itsu-tí rò, kátù kà-bí kèlè, ndí kàsùmí ní'í ìnzí ndí itsu-tidò nàaró'ò òná nídhuní. ¹⁴ Ní Yèsù atè wò itsu ní ndatì: «Dhu àká nzá atdí ale mà ròtò dèné r'ó'ò itsu-kpò ìngbàngá màtí!» Kàbhà ábhàlì náadè wò kànò dhu ní'í.

Yèsù rí Kägàwà bhà idzá rò rí dhu nùdzí ale nódí dhu

(Màt 21.12-17; Luk 19.45-48; Yùw 2.13-22)

¹⁵ Yèsù mà pòndà ábhàlì màná náawù ùvò títítò Yèrùsàlemà tó kígbò ò. Ní kátsù Kägàwà bhà idza, ndàdè ndòpè ndòdì ányì-dzá rò rí dhu nùdzí ale. Kàránà fàrangà-ònga nùwù ka kí dòná rò mìzà nódí r'f, ndàdè àmbò nùdzí rí ale nókò dýá kiti náwà. ¹⁶ Ndirò kàránà nzí atdí ale mà nábhè rò rànò dhu dòná, ndàdè ná Kägàwà bhà idza òna ná. ¹⁷ Ní kádè dhu ùdhe abádhí tò ndatì: «Ílílà Andítá ò, Kägàwà ráitina: «Pbàkà idza ka katiya itsòta-dzá tí kóró pbìri ò ale tò^e.» Pbéù nyí, nyí nyádè kègèrè ròngò ogbotále náarí 'òtù òná ngari tí^h.»

¹⁸ Ní Pbàkùhání tò ádròdrò ale mà Hyátá tò màlímó màná ní'í wò ndí nònzí dhu. Ní abádhí adè 'òpè 'òné Yèsù nábhè ì í kohò òná otu. Obhò tí, abádhí ambénà kòdò ònzí dò, kóró ale náko rò idho ràrà kà rùdhèna dhu dò dhu-okú dò rò. ¹⁹ Inga ráti dhu-tsè dò, Yèsù mà pòndà ábhàlì màná náadè ùvò 'òwù Yèrùsàlemà rò.

Yèsù rí dhu ùdhè a'uta mà dhu t'óbàta màná dò dhu

(Màt 21.20-22)

²⁰ Tsútsá nínnganí kútsingáná, otu ò 'úda rórò, Yèsù mà pòndà ábhàlì màná náala yà Yèsù ófúnà mùtini tí kátina itsu iwà òtdyù ivéna màná ró. ²¹ Ní Péterè adè yà Yèsù ònóná ndí itsu ní dhu ní'í, ndàdè àtina kànì: «Màlímò, àndà pé yà nyí nyófúnà mùtini nótdyù wà atdífò dhu.» ²² Ní Yèsù adè àtina pòndà ábhàlì ní: «Nyá'ù Kägàwà. ²³ Ma mí obhò dhu nùno fùkè, atdí ale náapè atina yàrí pbìri ní: «Íngbè nyí wò rò, nyadè àrà itsi ádrëngbã rèrè ò. Ní, ìnzí káfi náapè ùguru, pbéù kà ràdè yà ndí ndèndò dhu rí ndònzí dhu ná'ù, ní ndí dhu ràdè ndònzí ndí dhu bhèyi tí kà tò. ²⁴ Ndi dhu-okú dò rò ní ndí mà máitina nyí ní, Kägàwà-fò nyí nyónzina itsòta ò kóró dhu, náká nyá'ù iwà nyí ràbà ndí dhu. Ní kà ràdè ndí dhu nábhè fùkè. ²⁵ Ndirò, nyí nyikò nyámbe nyítsò dò Kägàwà rò òná kàsùmí ò, nyí nyapè ì inè dhu mà afikè ò òdhikè dò, ní dhu àká nyèbà ndí dhu kà tò, ndíntí òrù-akpà ò

^d11.9 Pbàyàhúdí t'ávàna ò, Hösanà-tì ní: ígá mà kòmbí.

^e11.10 Zàb 118.25-26

^f11.15 Fàrangà-ònga t'úwòtatále ní'í yà Pbàyàhúdí tò fàrangà rò rádè Pbàrómá mà Pbàgiríkí màná tò fàrangà nùwù ale. Í fàrangà dò rí'í ale-nyí-wòyò ní'í afátá Pbàyàhúdí tò.

^g11.17 Ìsa 56.7

^h11.17 Yèr 7.11

arí ʔ Ìbakù náadù tí fùkù afátá nùbà fùkù. [26 Pbetù, ìnzí nyí nyapé dhu nùba ngùkpà ale tò, ní òrù-akpà ò arí ʔ Ìbakù rí nzí àdù fùkù afátá nùbà fùkù akekpà mǎtí.]»

Yèsù arí p̀bìndà kasù ònzí àdhi bhà ádr̀ngbànga tó òbí nǐ?

(Mát 21.23-27; Luk 20.1-8)

²⁷ Yèsù mà p̀bìndà ábhàlǐ màná náadù ʔ t̀dítd̄s̀ Yèrùsàlemà tó kigò ò. Ní Kàgàwà bhà idzá Yèsù rùbhi òná kàsùmì ʔ, p̀bakùhánf tó ádr̀òdr̄ò ale mà, Músà bhà Úyátá tó màlímò mà, P̀bàyàhúdí tó p̀bakùr̀ù màná níwú kà ʔ. ²⁸ Ní abádhi níwú dhu kà-tsù ʔàti: «Kòkòr̀í dhu nónzi nyí nyárf àdhi-tù r̄s̀? Ádhi ádr̀ngbànga tó òbí nábhù ìndè nyongò ʔ dhu nónzi nǐ?» ²⁹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhi tó ndàti: «Ma mǐ atdí dhu kèlè níwú tsàkù. Nyí nyapé ndi dhu nádù idù, ní ma mǎdè yà ma marí ʔ dhu nónzi p̀bìndà ádr̀ngbànga tó òbí nǐ ale nùnd fùkù. ³⁰ Ádhi Yùwanì níwí r̀rà bàtizò nùbho ìndr̀ù tó? Tí Kàgàwà, ndir̄ò tí ìndr̀ù? Nyàdu pé ka idù.» ³¹ P̀betù abádhi náapè ʔr̀è inga nzínziya ʔ, ʔm̀be àtina d̄s̀: «Àlè kapé dhu àdù: «Kàgàwà ní ndi ka níwì», ní kàd̀hna dhu ìvu àlè-tsù, ndàti: «Olu, ádhu inzà nyí nyádè Yùwanì nùno dhu ná ʔ nǐ?» ³² Ndir̄ò, àlè kapé àtina: «Ìndr̀ù ní ndi ka níwì...» Abádhi náambénà ihé-yà-òdò nónzi d̄s̀, kórò ale nùno dhu Yùwanì r̀r̀r̀ Kàgàwà bhà obhónà nabi nyú nfdhunì. ³³ Ní abádhi adù dhu àdu Yèsù tó ʔàti: «Inzá mà m̀nì.» Ní Yèsù adù dhu àdu ndàti: «Nírd̄ò, ima mà átò, ma mǐ nzí ʔ dhu nónzi ma marí nǐ òbí nùno fùkù.»

Vínyò tó inga ʔ rí kasù ònzí òr̀òr̀ kasutále tó mbólí

(Mát 21.33-46; Luk 20.9-19)

12 ¹ T̀dítd̄s̀, Yèsù náapè ndàwe ote mbólí ʔ abádhi tó ndàti: «Atdí ale náazò vínyò tó inga, ndàdè ngbòna nákp̀òr̀ò koròwà nǐ. Kàd̀è ndi vínyò-kp̄ò náhá ka kóngo òná ihbu nòbhòlò, ndàdè ini nòsì òdótále tò. Wò dhu-dzid̄s̀, kàd̀è ndi inga nùbhà kasù ònzí r̀ngò kà ʔ ale-f̄s̀, ndàdè àrà abhi ò. ² Ní ndi vínyò-kp̄ò nópè ka kí òná kàsùmì náká r̀ò, kàvi atdí p̀bìndà kasutále r̀rà r̀f̄ndà ka kútù vínyò-kp̄ò-tsí náko ndi inga-kàsù nónzi arí ale-f̄s̀. ³ P̀betù, abádhi náalé wò ka kiviàna ale ʔngbù, ʔadù àdunà r̀ngò òtsùna-kpa nà. ⁴ Ní, inga-àbadhi náavi ngàtsi kasutále r̀rà abádhi-ti ʔ. Ní abádhi nùno ndi ale-d̄s̀-tsir̄ò, ʔadù dhu ònd nǐ. ⁵ Inga-àbadhi náavi ngàtsi ale t̀dítd̄s̀ ànyì, abádhi ràdè ndi-tsí nòhò. Ndir̄ò, kùvi ibí ngùkpà kasutále ànyì, ní abádhi náavi atdídhená-tsí, ʔadù ngùkpàkà nòkyè. ⁶ Ní, wò inga-àbadhi-f̄s̀ arà òdì ní atdí kà t́idhùnà yà atdíd̄s̀ kòzè kèlè. Ní kà r̀iku d̄nà r̀ò nǐ, kàvi ndi idhùnà abádhi ʔ, ndàdè inga nìr̀è afina ò ndàti: «T̄f̄ abádhi r̀ì idhùdu n̄f̄f̄.» ⁷ P̀betù, wò vínyò tó inga-kàsù nónzi arí ale náadù òte nzínziya ʔ ʔàti: «Kòní inga-àbadhi tí ongoya olù ale ní wò. Kòwu kòho ka, ndí n̄ ndi inga náadiya tí àlè tò.» ⁸ Ní abádhi náalé kà t́idhùnà ʔòhò, ʔadù abvòna nòbvù itse ndi inga ʔ r̀ò.» ⁹ Ní Yèsù adù dhu ìvu ndàti: «Ádhu nyú wò inga-àbadhi ràdè ònzina? Kà ràdè ìrà, ndòkyè wò inga-kàsù nónzi arí ale, ndàdè ndi vínyò tó inga nábhù ngùkpà ale-f̄s̀. ¹⁰ Nyí nyòzè t́ nzá yà Kàgàwà bhà Andítá ò ka kándi dhu:

«Yà odu-dzà nòsì arí ale náabvù igi odu¹,

náadè òngo idza-pbìd̄ò nòdò arí odu tí.

¹¹ Kòní Ádr̀ngbàle Kàgàwà nánzi dhu,

ndir̄ò ndi dhu ní idho r̀ì ìndr̀ù èk̄s̀ nǐ atdíd̄s̀ dhu!.»

¹² Ní P̀bàyàhúdí ʔ kámá náasè dhu ʔ r̀r̀r̀ ndi Yèsù r̀ì ʔ èno mbólí ʔ. Ní abádhi apè ʔm̀è Yèsù nálè ʔ ʔ òná otu, p̀betù abádhi adù ihé-yà-òdò nónzi. Ní abádhi adù kùbhà, ʔadù owu f̄yò dhu nǐ.

¹12.10 Odu r̀tèna ní Másiya

¹12.11 Zàb 118.22-23

Ìndrù rí dhu òngù Yèsù-tṣṣè pàratà t'áfótá dṣ dhu

(Màt 22.15-22; Luk 20.20-26)

¹³ Pbhàyhúdí ḡ kámá náavì ngúfe *Pbàfàrisáyò mà *Hèròdè bhà ale mànà Yèsù-tí'ḡ, ndíní kà-ida-dò nidyí tíf ɔtèna ḡ. ¹⁴ Ní abádhí náawù, 'adù àtìnà kà ní: «Màlimò, mà múnì wà dhu nyí rárí obhó dhu náno, ndírò nyí rárí nzí atdí ale-òdò mà nónzi. Obhó tíf, nyí nyarí nzí ìndrù-nyí-kpa nánda, pbètù nyí nyarí Kàgàwà bhà otu ndùhè ìndrù tó obhóngà dṣ. Ní, àlè tó ʘyátá návi tíf àvì àlè rùfṣ Rómà tó pbìrì ḡ kámá dṣ àdrèngbà kamà bhà pàratà? Ndirò, kísò tíf ka isò? Àlè tíf adù kùfò ʘfṣ, ndírò àlè tíf nzí adù kùfò?» ¹⁵ Pbhètù, òru tíf abádhí òrù yà ì írèna affiya ò dhu dhu ndì ndèni rò, Yèsù adù àtìnà abádhí ní: «Ádhu nyí nyí afídu númvù ní? Nyìbho pé atdí fèrangà-kpṣ fudu ò, ndíní mandá tíf.» ¹⁶ Ní abádhí náadè ìwu fèrangà-kpṣ nà atdí Yèsù-fò ò. Yèsù adù dhu ìvu abádhí-tṣṣè ndàtì: «Yà ka kòbhòlò nyìna-wòyò, kadè ɔvòna nándì ale ní àdhi?» Ní abádhí adù dhu àdu kà tó 'àtì: «Kámá dṣ àdrèngbà kamà Kàyisarà.» ¹⁷ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tó ndàtì: «Ndi dhu bhèyi kà rí'ì rò, nyùbho kámá dṣ àdrèngbà kamà Kàyisarà bhà dhu-tsí Kàyisarà tò, nyàdè Kàgàwà bhà dhu-tsí nùbho Kàgàwà tò.» Wò dhu bhèyi Yèsù àdu dhu náadè abádhí àbhè idho rùko atdíḡ.

Pbàsàdùkáyò rí dhu òngù Yèsù-tṣṣè ʘvùvè ale nùngbeya ì dhu dṣ dhu

(Màt 22.23-33; Luk 20.27-40)

¹⁸ Wò dhu-dzidò, ngúfe *Pbàsàdùkáyò níwù Yèsù-tí'ḡ. Abádhí ní ndì arátina ìnzì ʘvùvè ale rùngbeya ì ɔve-bvè rò. Ní abádhí níwù dhu Yèsù-tṣṣè 'àtì: ¹⁹ «Màlimò, Músà náandí dhu yà dhu bhèyi fàkà: «Atdí ale t'ádòná náapè ɔvè, ndàdè tsìbhále nùbhà ìmbà atdí ngbàngba nà màtí foná, ní dhu àkà ndì ale rùndu adòná àbhà abvo-àyi-tṣṣè, 'adù nzònzò nòdhi nà yà òvòvè adòná-òvò dṣk.»

²⁰ Ní, atdí ale ní'ì kpabhínzo nà àrèbhè. Ní sengba náambà tsìbhále, ndàdè ɔvè ìnzì ndùbhà atdí ngbàngba mà. ²¹ Ní kà lutìná kpatsìbhíngba náadè wò abvo-àyi-tṣṣè núndu, ndàdè ɔvè átò ìnzì ndùbhà atdí ngbàngba mà. Ndi dhu náanzì ndì ndì dhu bhèyi tíf ìbhè rí kisé kpatsìbhíngba rò. ²² Ní kórò kòkò àrèbhè kpabhínzo wò tsìbhále nùmbà ndì fíyò, nùvè kórò ìnzì 'àbhà atdí ngbàngba mà. Abádhí náve kórò dhu-dzidò, wò tsìbhále náadè ɔvè átò. ²³ Ní kòmbì, kórò ʘvùvè ale rí 'àngbè ɔve-bvè rò nínganí, wòrì tsìbhále ní'íya àdhi bhà? Obhó tíf kórò kòrì àrèbhè kpabhínzo nùmbà wà ì ndì tsìbhále nà.» ²⁴ Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tó ndàtì: «Nyí nyùwí wà fùkù irèta ḡ: nyí nyèni nzà Kàgàwà bhà Andítá núnò dhu mà, ndírò nyí nyèni nzà Kàgàwà bhà àdrèngbàngba tó obi mà. ²⁵ Obhó tíf, ʘvùvè ale rí 'àngbè ɔve-bvè rò nínganí, kpabhále mà vèbhále mànà nùumbáya nzí ì, pbètù abádhí nòokoya Kàgàwà bhà màlàyíkà náaróko òrù-akpà ò dhu bhèyi. ²⁶ Ndirò, yà ʘvùvè ale rí 'àngbè ɔve-bvè rò dhu dṣ, nyí nyàpè tíf nzà atdí ngari nòzè Músà bhà Andítá ò, yà kàzè ròrè rónà ìnzì rògbe ròrè kàdzèmbà dṣ? Ányirò nga ní ndì Kàgàwà atì Músà ní: «Ima, Ima ní Àbràhamè bhà Kàgàwà, Ísakà bhà Kàgàwà, ndírò Yàkòbhò bhà Kàgàwà!» ²⁷ Yèsù adù àtìnà tífótí: «Kàgàwà ní nzí ʘvùvè ale tó Kàgàwà, pbètù ka ní ípirò rò arí'ì ale tó Kàgàwà. Ní nyí, nyí nyùwí atdíḡ nyú fùkù irèta ḡ.»

Ádrèngbà ʘyátá ròsè kórò ʘyátá dònà

(Màt 22.34-40; Luk 10.25-28)

²⁸ Músà bhà *ʘyátá tó màlímò nzínzi ḡ atdí màlímò níri Yèsù mà rí 'àgò Pbàsàdùkáyò mànà dhu. Kàla Yèsù nádu dhu mbèyi nyú Pbàsàdùkáyò tó dhu. Ní kàndrì Yèsù ì, ndàdè dhu ìvu tsánà ndàtì: «Íngbà ʘyátá ndì kórò ʘyátá dònà ɔsè?» ²⁹ Ní Yèsù adù dhu àdu kà tó ndàtì: «Kànì kórò ʘyátá dònà ɔsè ʘyátá: «Íri dhu Ísrayèlì, àlè tó Ádrèngbàle Kàgàwà ní

^k12.19 Tòr 25.5-10^l12.26 Uvt 3.1-6

ndi atdirò Ádrëngbàle. ³⁰ Dhu àkà nyoze pbùkù Ádrëngbàle Kàgàwà kórò afinù nà, kórò atdyúnu nà, kórò pbùkù irèta nà, ndirò kórò obìnu mànà^m.» ³¹ Ndirò kànř ɔyɔ rí kisé Ƴyátá: «Dhu àkà nyoze odhìnu yà nyi nyé nyi nyóze nyi nyi-tírò dhu bhèyi.» Kòkòrì ɔyɔ Ƴyátá dònà ròse ngàtsi Ƴyátá rířì mbàⁿ.» ³² Ní Músà bhà Ƴyátá tó màlimò náadù àtìna Yèsù ní: «Nyi nyòtè mbèyi nyé Màlimò. Nyi nyànò dhu ní obhò dhu: Ádrëngbàle Kàgàwà ní ndi atdirò Ádrëngbàle, ndirò ngàtsi kà bhèyi Kàgàwà rířì mbà. ³³ Ní dhu àkà indrù ròze Kàgàwà kórò afina nyé nà, kórò pbìndà irèta nyé nà, ndirò kórò obìna nyé mànà. Ndirò dhu àkà kà ròze odhìna yà ndi nyé ndi ndóze ndi ndítirò dhu bhèyi. Wòrì ní ndi idzi dhu nyé ròse Kàgàwà tò ka kí iza tò perè nùbi *màzàbahà dš, kadù kórò perè-tidò nùbho kà tò dhu dònà.»

³⁴ Yèsù náala wò Músà bhà Ƴyátá tó màlimò nádu dhu fìndà mbèyi nyé ndirò idzi irèta nyé nà dhu. Ní kadù àtìna kà ní: «mbà nyi nyířì itse òrù-akpà ð Ádrëngbà kamà Kàgàwà bhà Idzi rš rò.» Wò dhu-dzidš, atdí ale mà náamvù nzá ndivù dhu tidítš Yèsù-tš.

Krístò ná tí Dàwudi t'ídhùnà nyé?

(Màt 22.41-46; Luk 20.41-44)

³⁵ Yèsù rí dhu núdhè indrù tò Kàgàwà bhà idzá rò ònà kàsùmì ð, kívù dhu ndàti: «Músà bhà Ƴyátá tó màlimò náaràtina ìngbà dhu bhèyi *Krístò ràřì Dàwudi t'ídhùnà?

³⁶ Hìlā-Alafí rí ndènda rò, ádrëngbà kamà Dàwudi nyé ndítirò náati:

«Ádrëngbàle Kàgàwà náati pbàkà Ádrëngbàle ní:

írà nyadì idú fangà dònà rò,

ràrà àhè ma mí pbùkù òmvù nábhè nyòbè dýya dhu ð°.»

³⁷ Dàwudi nyé ndítirò rí kànzi Ádrëngbàle tí. Ní kà ràdè ìřì ìngbà dhu bhèyi átò Dàwudi t'ídhùnà tř?

Yèsù rí ihé-yà návì ròdò ì Músà bhà Ƴyátá tó màlimò rš rò dhu

(Màt 23.1-36; Luk 20.45-47)

Ábhò ihé-yà núubhìna Yèsù rànna dhu nřì rš atdyúya nyé nà. ³⁸ Yà ndi ndúdhèna indrù tò dhu ð, Yèsù ubhìna àtìna rš ì ale ní: «Nyòdo nyí Músà bhà Ƴyátá tó màlimò rš rò. Abádhí aròzèna dhu ní 'ùbhi ádzàdzì kanzà ì ùřì ròrò, 'àdè indrù nóze ràtsè ì ifuta nyé nà indrù arí 'undù òyá ngari ð. ³⁹ Unduta-dzà ð, abádhí arí 'òze 'òkò ádròdrò ale tò ka kòbhòlò ngari ð, ndirò mùhendù ð, 'àdè òze 'òkò ifuta tò ngari ð. ⁴⁰ Abádhí arí abvo-ayi-idzá ð dhu òvo kórò, àzèmbè ìřì 'itsò ádzàdzì ndínì ka kati tí ì idzi ale tí ròrò. Wò dhu-okú dš rò, ka kitdya anya abádhí dš obì nyé nà.»

Nàkù tó abvo-ayi rí perè nábhè Kàgàwà tò dhu

(Luk 21.1-4)

⁴¹ Wò dhu-dzidš, Yèsù náadi Kàgàwà bhà idzá, Kàgàwà tò ka karí perè nùdš ònà *sàndukù-tí. Ní kàdì ndámbe indrù rí fèrangà nùdš ndi sàndukù ò tí dhu nándà dš. Ònzi tò ibí ale nùdò fèrangà abhàbhš. ⁴² Ní nàkù tó atdí abvo-ayi nřira, ndàdè ìnzì rí ábhò kasù mà nónzi ɔyɔ fèrangà-kpš-nzo kèlè nídò wò sàndukù ð. ⁴³ Ní Yèsù anzi pbìndà ábhàlè, ndàdè àtìna abádhí ní: «Ma mí obhò dhu nùno fùkù: Wòrì nàkù tó abvo-ayi nídò fèrangà sàndukù ð ròse kórò ale dònà. ⁴⁴ Kórò kòkò ngàkpà ale nùbho ìmbà rířì kasù nà fýyò fèrangà kèlè foyá rířì fèrangà dš rò. Pbètù pbìndà nàkù ð, wò abvo-ayi nùbho dzànana nónzi àmbènà pbìndà ipìrònga ð foná rířì fèrangà kórò.»

^m12.30 Tòr 6.4-5

ⁿ12.31 Law 19.18

^o12.36 Zàb 110.1

Yèsù rí Kàgàwà bhà idza ka kugoloya dhu nóvo dhu

(Màt 24.1-2; Luk 21.5-6)

13 ¹ Yèsù rāh̄ Kàgàwà bhà idza rò òná kàsùmì ð, kàbhà ábhàlì n̄zínzi ð atdí ale náati kà n̄: «Màlimò, àndà pé! Ìngbàtí ùya odu kàkà! Ìngbàtí ka kasí òsí-tidò ya!» ² Ní, Yèsù adè dhu àdu kà tò ndàti: «N̄yí nyàla tí wà kàkà òsí-abábá? Kàrí òsí-abábá ka kòsí n̄ odu n̄zínzi ð, atdí odu mà rí n̄zì ndùbha ngàtsi odu d̄. Ka kí abádhí nùgòlò kórò.»

Yèsù ròte ya adzi ð dhu-tsè rí ndòdì òná idho nitèya ize d̄ dhu

(Màt 24.3-14; Luk 21.7-19)

³ Wò dhu-dzidò, Yèsù adì *Mizèyituni tò p̄birì d̄, ndámbe *Kàgàwà bhà idza nándà d̄ nyina-kpa tí. Ní òyá ì òtù ì Yèsù mànà rò, Péterè mà, Yàkòbhò mà, Yùwanì mà, Àndèreyà mànà níwú dhu Yèsù-tsù 'àti: ⁴ «Éno pé ìngbà kàsùmì ð màtí wò nyí nyàndò dhu n̄zónziya ndì dhu fàkà? Ndirò, ìngbà ize ndì kórò kòkò dhu rí 'ònzì òná kàsùmì nitèya?»

⁵ Ní Yèsù adè dhu òvò abádhí tò ndàti: «Nyàndà nga mbèyi, ìnzì nyàbhè nyí atdí ale mà ràtrà nyí. ⁶ Ábhò ale nóowuya iwu rò òvòdu rò, 'òwù àtìnà rò: «ma ní Krístò». Ndirò abádhí n̄n̄tráya ábhò ale nyí. ⁷ Ndirò, nyí nyòpèya gukyè nyí ila rí ndònzì dhu mà, ila d̄ ka k̄n̄ona dhu mànà, ní àpè nyònzìya òdo. Dhu àkà wà kòkò dhu r̄nzì ì, p̄bètè wò dhu n̄'íya n̄zì iwà yàrì adzi ð dhu-tsè nòdì ndì dhu. ⁸ Atdí p̄birì ð ale nùugyeya ì ngàtsi p̄birì ð ale mànà. Ndirò atdí ádr̄ngbà kamà bhà p̄birì ð ale nùugyeya ì ngàtsi ádr̄ngbà kamà bhà p̄birì ð ale mànà. Ndì kàsùmì ð, mùtiti náabhèya dhèdhèrò p̄birì rivi, ndirò àgàyì n̄f̄tsiya ya adzi ð. Ndì dhu n̄'íya ádhàdhì ari rí ndòpè ndàkà ndì ùguta tò dhu bhèyi.

⁹ P̄bètè nyí, nyàndà nga mbèyi. Ka kowuya nyàbhè rò anya èno arí ale r̄t̄dì ànyàkè. Ka kowuya nyàbhè rò k̄vì nyí unduta-dzà ð rò. Ka kowuya nyàbhè rò nyònzì mùsamba ìwàlì-ònzì rò, ndirò ádr̄dr̄ò kámà-ònzì rò okúdu d̄ rò, ndin̄ nyí nyí'í tí p̄bàkà ngàm̀bí tí abádhí-ònzì. ¹⁰ Obhò tí, dhu àkà pé k̄n̄ò Kàgàwà bhà Ìdzi Màk̄ur̄è angyinà rò kórò p̄birì ð ale tò. ¹¹ Ndirò, nyí nà abádhí òwù ànyàkè ka kitdì tí rò, àpè nyòwuya affikè nítu rò angyangyi nyí nyúnona dhu ní. P̄bètè, dhu akáya nyòwù tsùkè d̄ isí òte k̄l̄è n̄n̄d̄ rò ndì kàsùmì ð. Obhò tí, ì òte nóowuya n̄zì ùvò rò ùkè rò, p̄bètè Ìlilá-Alafí nàaraya ndì k̄l̄i rò tsàkè d̄. ¹² Ìndr̄ù nàaraya adòná n̄p̄fo rò ndàbhè kohò, ndirò ìngbà t'ábanà nàaraya dhu ònzì rò ndì dhu bhèyi tí p̄bì ìngbà rò. Nzónzo n̄wàya dhu ì nòdì ale rò, 'adè abádhí ábhè kokyè. ¹³ Kórò ale n̄zòndr̄òya nyí okúdu d̄ rò. P̄bètè Kàgàwà n̄f̄gúya ale ní kòkò dhu-dzi nóndù rí kórò ràrà àh̄u ì dhu riku dhu ò ale.»

Yèsù ròte ádr̄ngbà àp̄bè d̄ dhu

(Màt 24.15-28; Luk 21.20-24)

¹⁴ Yèsù adè àtìnà t̄d̄t̄d̄: «Nyí nyalaya gukyè 'òdòna r̄'ò atdídò òndrò ka kòndrò atdídò ale» tí ka kátina ale, ya ìnzà ndì ndàkànà ndidè òná ngari ð idè rò (Yàrì dhu òzè rí ale nákà ndàlè ka mbèyi òna ð), ní Yùdeya ð ì nòtù ale náakáya 'òtsè p̄birì-akpá d̄. ¹⁵ P̄bì idza d̄ ka kòbhòlò okota tò ngari ð ndì nòtù ale, náakáya n̄zì ndifò, ndirò ìnzì ndòtsù ndàh̄u atdí dhu mà nídyí idza rò. ¹⁶ Ndirò, ònzì-bvè ndì nòtù ale náakáya n̄zì ndòngò ìbha, ndàrà r̄nà or̄ù mùdzarè nídyí. ¹⁷ Ì idho ð, òya nà rí'ì vèbhàle mà, ìba òndo rí n̄zónzo rí'ì foyá vèbhàle mànà n̄'íya àp̄bè ð. ¹⁸ Nyìtsò nyí Kàgàwà rò, ìnzì kòkò dhu n̄zónziya tí ì ádr̄ngbà giri tò kàsùmì ð. ¹⁹ Obhò tí ì idho ð, ìndr̄ù náabáya àp̄bè abhò, ròsè ya Kàgàwà anzina yàrì adzi rò, r̄rà àh̄u indo ì arí àbàna àp̄bè d̄n̄à. Ndirò ì àp̄bè-tidò n̄'í'íya ìmbà akekpá màtí t̄d̄t̄d̄. ²⁰ Ìnzì Ádr̄ngbàle Kàgàwà náaduna gukyè wòrì idho-ònga, ní atdí ale mà náagèna n̄zì. P̄bètè kàdu ndì idho-ònga r̄d̄i idò, f̄ndà ndì ndóvò p̄bìkì ale-okú d̄ rò. ²¹ Atdí ale mà náatiya gukyè nyí ní: «Nyàndà, kànì Krístò rí'ì irò!» Ndirò ngàtsi n̄, «nyàndà, ndàn̄ kà rí'ì ndòrò!» Ní àpè nyá'uya ka! ²² Obhò tí, t̄t̄d̄ tò krístò mà, t̄t̄d̄ tò p̄banábì mànà n̄n̄nyàya ì ènyà. Abádhí náambèya wíwì mà, idho rí ìndr̄ù èk̄ò n̄ dhu

mànà nónzì dš, ndíní 'utrá tí yà Kàgàwà óvò fíndà ale ní, àkà ka ràdè àkà fíyò ní. ²³ Ní nyí, nyàndà nga mbèyi! Ma mòvò wà kórò dhu fùkè angyangyi.»

Ìndrù t'ídhùnà ríngo dhu

(Màt 24.29-31; Luk 21.25-28)

²⁴ Kádè àtìná tdtítdò: «Pbétù i idho ð, wò àpè tó kàsùmì dzidò, adyifò néùtiya, àbí ràdè inga t'áwèta nébhà. ²⁵ Alalí náawáya i òrè-akpà-nyí rò rò, ndirò ádròdrò obi ná arí'ì òrè-akpà ò dhu níviya». ²⁶ Nírò ní ndi ka kalaya indrù t'Ídhùnà òrè-akpà ò rò rírá ádrèngbà àpù ð, ádrèngbànga tó obi ná, ndirò ádrèngbànga tó awawè ð ró. ²⁷ Ní kúviya pbìndà màlàyíkà fò yà adzi-pbìdò ònà, rùndu yà ndi ndavò fíndà pbìndà ale-tsù, ròpè ndi yà adzi-tsù náapè ndi i rò, ràrà àhù kà-tsù arà ndòdì f'.»

Mùtini tí kátina itsu tó mbólí rítèna àlè tò dhu

(Màt 24.32-35; Luk 21.29-33)

²⁸ Tdtítdò kádè àtìná: «Nyirè pé *mùtini tí kátina itsu tó mbólí ròvona dhu: kòpbi náapè 'á, kà-bí ràdè ndòpè ndàtà, ní nyí nyèni wà dhu adyifò tó kàsùmì ràr'ì fkyèrò. ²⁹ Ní ndi dhu bhèyi tí, nyí mà átò, nyí nyalaya gukyè kòkòrì dhu rí 'ònzì dhu, ní nyí nyèniya dhu kà ríngo dhu ràr'ì fkyèrò, ndirò kà ràr'ì tsàtsèná. ³⁰ Ma mí obhò dhu néno fùkè, yà kòmbí r'ì rùgànda rí nzi àdà inzà kórò kòkò dhu nónzì i rórò. ³¹ Òrè-akpà mà yà adzi mànà néudàya àdà, pbétù pbàkà ote néudàya nzi akekpà màtí.»

Kàgàwà kèlè atdíró néni ndi Yèsù ingoya ònà idho dhu

(Màt 24.36-44)

³² Kádè àtìná tdtítdò: «Ma míngo ònà idho mà, ndi kàsùmì mànà dhu nàndà dhu ní, atdí ale mà néni inzà ka, ìmbà r'ì òrè-akpà ò r'ì màlàyíkà màtí, ìmbà r'ì Kàgàwà t'ídhùnà màtí. Pbétù ka néni ní Àba Kàgàwà kèlè atdíró.

³³ Nyàndà nga mbèyi, nyòko nyìkpòkù nà, inzà nyí nyèni ndi kàsùmì nídhuní. ³⁴ Ndi dhu níviya ndi àdhàdhi abhi ò rará ale náarí dhu ònzì dhu bhèyi: kà rāhù pbì idza rò, ndèbhà ndi idza kasutále-fò. Kà rí i ale nzínzì ð ngàtsi ale rònzina kasu nítè ndi ale tò, ndàdè dhu néya idza-li'ò nódo rí sàndiri tò ràdi nyìkpòna nà. ³⁵ Nírò, nyòko nyìkpòkù nà, inzà nyí nyèni idza-àbadhi ríngo ònà kàsùmì nídhuní. Nyí nyèni nzà dhu kà ràtí ndàdù pbìtsòngánà, ngàtsi ní iku-alikpa ð, ngàtsi ní à'ù-akpà-òngò ð, ndirò ngàtsi ní kútsingánà. ³⁶ Kìtò ndi inzà nyí nyirè kàsùmì ð ní, dhu àkà nzà kà ròtù nyí òdhò nyí nyòdhdò rò. ³⁷ Yà fùkè mà mènò dhu ní ma mènò wà kórò ale tò. Nyòko nyìkpòkù nà!»

Pbàyàhúdì ð ádròdrò ale rí 'iri Yèsù nálù ka kí, kadè òhòndà dhu dš dhu

(Màt 26.1-5; Luk 22.1-2; Yùw 11.45-53)

14 ¹ *Pbàyàhúdì tó Pásika tó mēhendè mà, *ìmbà ònà afi nà mēgatì tó mēhendè mànà ní'ì oyo idhòya nódí rò. Ní *Pbàkùhání tó ádròdrò ale mà, *Músà bhà Úyatá tó màlímó mànà náapè ònè Yèsù nálù 'í'f inzà kórò ale ùni rórò ònà otu, ndíní 'adè tí àbhùnà kohò. ² Obhò tí, abádhí owúnà àtìná rò nzínziya ð: «Dhu àkà nzà àlè ràlù ka mēhendè ð rò, akye indrù níhvàna dhu ní.»

Atdí tsìbhále rí ndrùrò róngù akye nódhò Yèsù-dòtsírò dhu

(Màt 26.6-16; Luk 7.36-50; 22.3-6; Yùw 12.1-8)

³ Yèsù ní'ì Bètaniya tí kátina pbanga ð, Sìmonì tí kátina ale bhà idzá. Ndi ale ní'ì *kíkí nà angyinà rò. Ní ònyè nònyè Yèsù rí ònà kàsùmì ð, atdí tsìbhále náatsù *àlbatrò tí

P13.25 Ìsa 13.10; 34.4; Zèk 32.7; Yòw 2.10; 3.4

q13.26 Dàn 7.13

f13.27 Tòr 30.4; Nèh 1.9; Zàk 2.10

kátina odu ní ka kóbbhòlò tsúpà nà fóná. Ndi tsúpà ò ì'í dhu ní orú odzina nà ndrùù róngu akye. Ndirò ndi akye ni'í *nardò tí kátina irí-ví ní ka kóbbhòlò akye. Ní fyadhíyá núnkò ndi tsúpà-tsù, ndàdù ndi akye nódhò Yèsù-dòtsírò. ⁴Ní ányìrò ì'í ale nzínzi ð, dhèdhè ale náakó, 'àdù àmbe òte dò nzínziyá ð àti: «Ádhu kàrì wòrí akye nínzá wò dhu bhèyi ní?» ⁵Ka kambèna tí obhò kàbhù kodzi ìbhù miyá dòná róse fàrangà-kpò rò⁵, kadù ndi fàrangà néndò nàkùtále tò!» Abádhi náadù àkò atdíðò nyú wòrí tsibhále rò. ⁶Pbétà, Yèsù adù àtina abádhi ní: «Nyèbhà wò tsibhále ràdi. Ádhu nyí nyèva kà-tsi ní? Yà rùdú kònzì dhu ní idzi dhu nyú. ⁷Obhò tí, nyí nyóngo òko nàkùtále mànà bilinganà. Ndirò, nyí nyòzè ka ònà kórò kàsùmi ð, nyí nyóngo adù abádhi-dzànà nónzi ònzi. Pbétà, àlè kínzì ongo òko nyí mànà bilinganà. ⁸Fyadhíyá ònzì dhu ní lèmana nónzi ndi ndi dhu: kùtri wà ngbòdu, ndòbbhòlò angyangyi otúð tò. ⁹Ma mí obhò dhu núnò fùkù: Kàgàwà bhà Ídzi Mákùrù núnò ka kí yà adzi ð kórò ngari ð inaná, ka kóngo yà tsibhále nónzi dhu náwe indrù tò átò, kadù òwu kirè rò róná.»

Yudhà rí Yèsù ònzi ndipfo, ndàbhù pbàkùhání ð ádròdrò ale-fò dhu

(Màt 26.14-16; Luk 22.3-6)

¹⁰Yèsù bhà idre dòná òyò nà ábhàlì nzínzi ð atdí ale, Yudhà Ìskàrìyotà tí kátina, náara *pbàkùhání tó ádròdrò ale-ti'ò, ndíni ndi ndipfo tí Yèsù ndàbhù abádhi-fò. ¹¹Ní, Yudhà ènò dhu ì irí rò, abádhi-dhè nùka ndi atdíðò. Abádhi adù àtina ì rárì fàrangà nàbhù kà tò. Ní Yudhà náadù ndòpè ndòmè Yèsù ipfò ndi ndi ndàbhù abádhi-fò ònà idzi kàsùmi.

Yèsù mà rí Pásika tó m̀hèndù tó ònyè nónyè pbìndà ábhàlì mànà dhu

(Màt 26.17-25; Luk 22.7-14,21-23; Yùw 13.21-30)

¹²*Ìmbá ònà afi nà m̀gati tó m̀hèndù tó wemberè tó idho, yà tàma-akpá-nzo-zà ka kùbínà ònà ð, Yèsù bhà ábhàlì nívívù dhu kà-tsù 'àti: «Ádhànga ndi nyi nyòzè mòwù *Pbàyàhúdí tó Pásika tó ònyè nòbbhòlò ònà indù?» ¹³Ní, Yèsù adù pbìndà ábhàlì nzínzi ð òyò ale nóvi, ndàdù àtina abádhi ní: «Nyòwu kígò ò, ní nyí nyí atdí ale nótu idha nàndò andu ð rò. Ní nyàdù nyòwu kòwù ð. ¹⁴Ní kà ràrà òtsu idza rò, nyí nyatina ndi idza-àbadhi ní: «M̀limò nívívù dhu ndàti: M̀ mí *Pbàyàhúdí tó Pásika tó ònyè nónyè ònà rò pbàkà ábhàlì mànà kàluga rí'í ngbòrò?» ¹⁵Ní, kàdùna orèná rò rí'í ádr̀ngbà kàluga nífè fùkù, yà angyangyi ka kóbbhòlò kórò dhu ònà. Ányì nga ní ndi, nyí nyobholona ònyè àlè tò ní.» ¹⁶Ní, kòkò òyò ábhàlì nívívù ð 'òwù kígò ò. Abádhi náadù kórò dhu nótu yà Yèsù nánòna ka fíyò dhu bhèyi tí, 'àdù *Pásika tó ònyè nòbbhòlò.

¹⁷Pbítòngáná, Yèsù mà pbìndà atdí kumì dòná òyò nà ábhàlì mànà náawù ùvò wò ka kóbbhòlòna ngari ò. ¹⁸Ní, yà abádhi òkò 'àmbe dhu ònyè dò mizà dò rò ònà kàsùmi ð, Yèsù atí: «Ma mí obhò dhu núnò fùkù, nzínzikù ð atdí ale rí ima nípfò ndàbhù ma òmvù-fò. Ndi ale ní yà atdíkpá má mí dhu ònyè mànà ale.» ¹⁹Ní, izù núnka kòkò ábhàlì atdíðò nyú, ràdù 'òpè 'òngù dhu atdátí-rà ð kà-tsù, 'òwù àtina rò: «Tí ima ndi?» ²⁰Yèsù adù dhu àdu abádhi tó ndàti: «Ndi ale ní nzínzikù ð atdí ale, yà atdí kumì dòná òyò nà nyí nyí'í rò, yà atdíkpá má mí otùsàka ùfò mànà sàni ð ale. ²¹Obhò tí, indrù t'Ídhùnà ròvè yà *Kàgàwà bhà Adítá núnò dòná dhu bhèyi. Pbétà, indrù t'Ídhùnà nípfò rí ndàbhù òmvù-fò ale rí'í àpè ð! Dhu akána nzí kòdhè ndi ale mà!»

Ádr̀ngbàle Yèsù nàbhù rí kirè ònyè

(Màt 26.26-35; Luk 22.7-20; 1Kò 10.16-17; 11.23-26)

²²Yèsù mà pbìndà ábhàlì mànà rí dhu ònyè ònà kàsùmi ð, Yèsù níyidi m̀gati ndàlè fóná. Ní òtsò ndi ndàbhù Kàgàwà tò dhu-dzidò, kùkò kà-ònga, ndàdù èndòna pbìndà ábhàlì-fò, ndàdù àtina abádhi ní: «Nyàko yà dhu, ngbòdu ní yà.» ²³Tdíðò kíyidi *dìvayi rí'í ònà kòpà ndàlè fóná. Ní òtsò ndi ndàbhù Kàgàwà tò dhu-dzidò, kàdù kàbhù abádhi tò,

⁵14.5 ìbhù miyá fàrangà-kpò ní mbèmbè atdí ato tó kasu tó m̀kìmbà.

abádhí kórò ràdè òm̀v̀nà. ²⁴ Yèsù adù àtìna abádhí n̄: «Yàrí n̄ azùdu, yà ìndrù nùngbò Kàgàwà màna àzu, ndirò yà ábhò ale-okù dò rò ndì n̄fù. ²⁵ Ma mí obhò dhu n̄nò fùkù, ma mí nz̄ òvayì nóm̀v̀ t̀d̀t̀d̀ò akekpá màtí, ràrà àhù òvayì-òwúta nóm̀v̀ ma maraya òrù-akpá ð Ádràngbá kamà Kàgàwà bhà Idzi ð ònà idho ð.» ²⁶ Adyí! ì àyè dhu-dzidò, abádhí náadè òwu *Mizèyituni tó pbiri dò.

Yèsù r̄ Péterù r̄ ndòdho dhu nòvo dhu

(Màt 26.31-35; Luk 22.31-34; Yùw 13.36-38)

²⁷ Yèsù atí pbìndà ábhàlì n̄: «Nyí kórò, nyí nyí m̀b̀ha ùbha. Obhò tí, Kàgàwà bhà Andítá ð ka kándì dhu katì: «Ma mohoya tàma t'̀éndatátale, tàma ràdè '̀ifalà kórò ngari ònà.» ²⁸ Pbéù, ma m̀ng̀bè ma dhu-dzidò, ma madùya àrà nyòdò Gàlìlaya tó pbiri ð rò.» ²⁹ Pbéù, Péterù adù àtìna kà n̄: «Ngùkpà ale mà r̄ mbà nyùbha, ní ima, ma mí nz̄ nyùbha.» ³⁰ Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàtì: «Ma mí obhò dhu n̄nò ìndè, indo yàrí iku ð tí, inzà à'̀-akpà nàpè òngò ɔyɔ-g̀nà rórò, nyí nyí'̀ ina iwà nyí nyàtì ìbhù-g̀nà inzà nyí r̀nì ima ró.» ³¹ Pbéù, Péterù adù àtìna t̀d̀t̀d̀ò òbi nyé nà: «Ma matina nz̄ akekpá màtí inzà ma r̀nì nyí, ìmbà dhu ì'̀ ina atdìkpá àlè káve dhu màtí.» Ndirò kórò ngùkpà ábhàlì náadè dhu ùnò ndì dhu bhèyi tì átò.

Yèsù r̄ ndìtsò Gètèsèmanì tì kátina inga ð rò dhu

(Màt 26.36-46; Luk 22.39-46)

³² Wò dhu-dzidò, Yèsù mà pbìndà ábhàlì màna náawù ùvò atdì ngari Gètèsèmanì tì kátina ð. Ní Yèsù adù àtìna pbìndà ábhàlì n̄: «Nyòko ìrò mitsò ma màrà ònanà.» ³³ Nírò ní ndì kàdè Péterù mà, Yàkòbhò mà, Yùwanì màna nùgù '̀òwù màna. Ní, kàpè ndì'̀ ì ádràngbà òdò nà, ndàdè ì'̀ ábhò izè nà. ³⁴ Ní kàdè àtìna abádhí n̄: «Afídu r̄'̀ ábhò izè nyé nà, akye ma m̀vè dhu bhèyi. Ní, nyòko ìrò, ndirò nyòko ìpirò rò.» ³⁵ Kàdè àrà ìseta ake, ndàdè ndìbvu obvò. Ní kàdè ndìtsò Kàgàwà r̄, nd̄n̄ kàkà n̄, ndì àp̀bè tó kàsùmì n̄n̄dà tì d̀na nà. ³⁶ Ní kàmbèna àtìna d̀: «Ò Ábá, lèmanè ònzi r̄ dhu n̄ar̄'̀ ì mbà. Ní ìndrì wò àp̀bè tó kòpà ìtse r̀d̀d̀ rò. Pbéù ndì dhu àkà nzà ndònzì ndì ma mòzè ka dhu bhèyi, kàkà ndònzì ndì nyí nyé nyí nyòzè dhu bhèyi.» ³⁷ Wò dhu-dzidò, kàdè ndàdu kòkò ìbhù ábhàlì-tì'̀, ndàdè abádhí nòtù iwà ùdho ró. Ní kàdè àtìna Péterù n̄: «Simonì, nyí tì òdhò òdhò tì? Nyí nyàdè tì obhò àdì ìpirò rò atdì adyì màtí? ³⁸ Nyòko ìpirò, ndirò nyàtsò nyí, akye nyí nyòtsùna umvúta ð n̄. Alafì nòzè wà kanzì ìdzi dhu, pbéù ale-ngbò r̄'̀ ì ivívi.» ³⁹ T̀d̀t̀d̀ò, Yèsù ìndrì ndì abádhí tì rò, ndàdè ndìtsò nd̄n̄ yà angyì ndì nd̄n̄nà òte kèlè. ⁴⁰ Wò dhu-dzidò, kàdè ndàdu pbìndà ábhàlì-tì'̀, ndàdè abádhí nòtù iwà ùdho ró, atdìdò idho r̄'̀ ì nyìkpóya ð n̄idhùnì. Ní abádhí náadè nzà kà tò ì ádùna dhu n̄nì. ⁴¹ Ìbhù r̄ k̄sè n̄, Yèsù adù ndì pbìndà ábhàlì-tì'̀, ndàdè àtìna abádhí n̄: «Nyí nyòko tì òko òdhò nyí nyòdò ró? Nyí tì nyàsò nyí nyí ró? Ìwà àkà wò dhu-bvùtì! Kàsùmì nàkà wà! Nyàndà, kàn̄ ka k̄ Ìndrù t'̀ ìdhùnà n̄p̀fò kabhè nzérenatátale-f̄. ⁴² Nyìva nyí, kòwu! Kàn̄ ma n̄p̀fò r̄ ndàbhè ma òmvù-f̄ ale n̄rà wà àhù ìkyèrò!»

Yèsù nòsò ka k̄ dhu

(Màt 26.47-56; Luk 22.47-53; Yùw 18.3-12)

⁴³ Ní ànyìrò rò tí, yà Yèsù r̄te ònanà, Yudhà, yà ìdre d̀nà óyò nà ábhàlì nz̄nz̄ ð atdì ale, n̄tò ndì ìhè-yà màna owùna ð. Ì ale-f̄ n̄'̀ obhi-akpá, mùgò màna. Abádhí nivì n̄'̀ *pbàkùhán̄ tó ádròdrò ale mà, *Músà bhà Èyatá tó màlímò mà, *pbàkèrù màna. ⁴⁴ Yudhà, yà Yèsù n̄p̀fò r̄ ndàbhè òmvù-f̄ ale, n̄'̀ iwà ndì ndònzina Yèsù ka k̄n̄ ì r̀nà dhu n̄n̄nà ìhè-yà tò. Kàtì: «Ma màmbòna ale n̄'̀ ina ndì yà nyí nyí atdyùna nòho ale. Ní nyí n̄yalùna ka, nyàdè òwu nà mbèyi nyí nyòdona rórò.» ⁴⁵ Yudhà n̄itdègu nd̄tò, ní kàndrì Yèsù-tì'̀, ndàdè àtìna kà n̄: «Màlímò!» Wò dhu-dzidò, kàdè kàmbo. ⁴⁶ Ngùkpà ale náadè

¹14.26 Zàb 113-118

Yèsù nálu, 'àdè òsonà. ⁴⁷ Ní, ànyírò ì'í ale nzínzì ð atdí ale nídhá pè obhi-akpà, ndítsà pbàkùhání tó ádròdrò ale dṣ kamà bhà kasutále-bì nì. ⁴⁸ Yèsù adè àtìna abádí nì: «Ima àlu nyí nyíwu rò, nyí nyàdè tí iwu fàkú obhi-akpà nà mùgò mànà, ogbotále nálu ríwu ale bhèyi? ⁴⁹ Bìlìnganà ma múbhì àdì rṣ tìkú, madè àmbe dhu núdhe dṣ Kàgàwà bhà idza ð rṣ, ìnzí nyàdè malè. Pbéù, wò dhu rí ndónzi ndíní Andítá únò dhu náaká tí.» ⁵⁰ Nírò ní ndí àbhàlè nùabhà àbadhí, 'àdè òtse kórò. ⁵¹ Atdí kpatsibhìngba náadì ndámbe àrà dṣ Yèsù-owù ð, atsita tó mberè kèlè ndí ndòbvù róná rórò. Ní ka kadè àbadhí nálu. ⁵² Pbéù, kàdè ndí mberè nángolo róná rò, ndàdè òkè nzínzì rò.

Yèsù rí'í Pbayàhúdì-bvè ádròdrò anya nítì arí ale-ònzí dhu

(Mát 26.57-68; Luk 22.54-55,63-71; Yùw 18.13-14,19-24)

⁵³ Yà Yèsù nòsò ale náawù kà nà *pbàkùhání tó ádròdrò ale dṣ kamà bhà, yà kórò *pbàkùhání tó ádròdrò ale mà, *pbàkùrè mà, *Mùsà bhà Úyatá tó màlímò mànà núndu ì ì. ⁵⁴ Péterè adè àdì itseta, ndámbe àrà dṣ Yèsù-owù ð, ndàrà òtsù *pbàkùhání tó ádròdrò ale dṣ kamà bhà idza-ngbò ka kákpòrò nì kàlì ð. Ní ànyí, abádí náadè òko atdíkpá sàndírì mànà, 'ámbe kàzè nówò dṣ. ⁵⁵ Pbakùhání tó ádròdrò ale mà, kórò ngàkpá ale yà Pbayàhúdì bvè ádròdrò anya nítì arí mànà, náambénà Yèsù nòbhè ka kí dóná dhu nónè dṣ, ndíní 'adè tí ànyàna nótì kohò. Pbéù, abádí náabà nzá atdí dhu mà. ⁵⁶ Obhò tí, àbhò ale nówúnà iwu rṣ, 'adè Yèsù nòbhè títò dṣ, pbéù abádí-òtè nówúnà nzí 'àsò rṣ. ⁵⁷ Ngúfe ale níwà ì, 'òbhè ka títò dṣ, 'àtì: ⁵⁸ «Má mírì kà ràtina: «Ma mí yà indrù asì otséya ní Kàgàwà bhà idza nùgòlò, madè ngàtsi-tsí, yà ìnzí indrù rí kàsuna nónzi otséya ní nòsì ìbhè idho ð.» ⁵⁹ Ní wò ndí obheta dṣ màtí, abádí-òtè náasò nzá ì. ⁶⁰ Ní *pbàkùhání tó ádròdrò ale dṣ kamà níwà ndí ndidè kórò ale-ònzí, ndàdè dhu iwu Yèsù-tsè ndàtì: «Nyi t'òbhò dhu àdù kòkò ale rùnna dènhé dhu dṣ?» ⁶¹ Pbéù, Yèsù adúnà àrà ìnè rṣ ìnè tí, ìnzí ndàdu atdí dhu mà. Ní *pbàkùhání tó ádròdrò ale dṣ kamà níwù dhu tdtí dṣ kà-tsè ndàtì: «Nyi tí *Kístò, yà mà máfí ìfina Kàgàwà t'Ídhùnà?» ⁶² Ní, Yèsù adè dhu àdu ndàtì: «Obhò, ima ní ndí. Ndirò nyí kórò, nyí nyalaya *Indrù t'Ídhùnà ádrèngbànga tó òbì nà arí'ì Kàgàwà bhà fangà dóná rò àdì rṣ. Ndirò, nyí nyalaya ka átò òrè-akpà-nyí rṣ àpbi ð rírá rṣ.» ⁶³ Ní wò dhu ndí ndírì rṣ, *pbàkùhání tó ádròdrò ale dṣ kamà nùufá róná mberè-ònga nàwì-okù dṣ rò, ndàdè àtìna: «Ádhu tó ngàmì àlè kí'í atdyúna nà tdtí dṣ! ⁶⁴ Nyí nyèrì wà kèndè dhu nzère nyú Kàgàwà ní dhu. Ní, ádhu nyí nyèrè kà dṣ?» Ní, kórò ale adè anya òtè kà-dṣ, 'àtì kà rakhè kohò. ⁶⁵ Abádí nzínzì ð atdídhénà ale náapè 'ùso iso Yèsù dṣ. Abádí owúnà kà-nyí nátsì rṣ, 'adè kùdù otséya ní. Ndirò abádí owúnà àtìna rṣ kà nì: «Nyi nyèrì rṣ, àtì pé nyí nòpbi ale fàkà.» Ndirò sàndírì náalé Yèsù, 'adè èpbinà otséya nì.

Péterè ràtina ìnzá ndí rùnì Yèsù dhu

(Mát 26.69-75; Luk 22.56-62; Yùw 18.15-18,25-27)

⁶⁶ Péterè àdì pbàkùhání tó ádròdrò ale dṣ kamà bhà idza-lí ònà kàsùmì ð, ndí kamà bhà kasu tó vèbhále nzínzì ð atdí tsìbhále nítò ndí. ⁶⁷ Ní, kála Péterè kàzè nówò rí rṣ, ndàdè nyìkpóna nódì róná, ndàdè àtìna nì: «Nyi átò, nyí nyí'í atdíkpá Yèsù yà Nàzàretì ð ale mànà.» ⁶⁸ Pbéù, Péterè adè wò kèndè dhu nágò ndàtì: «Ìnzá ma mènì, ndírò ìnzá dùdu àlè wò nyí nyèndè dhu.» Ní, Péterè adè ndìwà ndí idza-lí rṣ, ndàrà idza-ngbò ka kákpòrò nì kàlì-lí'ò, [à'ù-akpà radè òngò.] ⁶⁹ Pbéù, wò kasu tó tsìbhále náala àbadhí, ndàdè ndòpè ndèndè dhu tdtí dṣ ànyírò ì'í ale tó ndàtì: «Yàrì ale ní abádí nzínzì ð atdí ale!» ⁷⁰ Péterè adè ndí dhu nágò àgò tí tdtí dṣ. Ní àkè kàsùmì dzidṣ, ànyírò ì'í ale náatì Péterè nì tdtí dṣ: «Obhò nyé, nyí ní abádí nzínzì ð atdí ale, nyí ní Gàlílàyá tó pbi'í ð ale átò nídhuní.» ⁷¹ Ní, Péterè adè òtè òpè ndàtì: «Dhu apé ì títò núnno ma mí dhu tí, ní Kàgàwà àkà ndòtì ànyádu. Ma mótṣò wà dhu nyú, ìnzá ma mènì wò nyí nyènona ale.» ⁷² Wò ndí kàsùmì ð tí, à'ù-akpà náadè òngò oyo rí kùsè nì. Ní, Péterè adè yà Yèsù èndòndà fìndà dhu nùrè: «Ìnzá

à'â-akpà nápè òngò ɔyò-gùna rórò, nyi nyi'ina iwà nyi nyàti ìbhù-gùna inzà nyi rání ma rí.» Nírò ní ndi Péterè adù ndòpè ndòdzì.

Yèsù rí'ì Lìwalì Pilatò-ònzí dhu

(Màt 27.1-2,11-14; Luk 23.1-5; Yùw 18.28-38)

15¹ Kútsingá nyá, *Pbàkùhání tó ádròdrò ale mà núundu ì *pbàkèrè mà, *Músà bhà ɛyátá tó màlímò mà, kórò ngèkpà ale yà *Pbàyàhúdì bvè ádròdrò anya nítdí arí mànà, ndíní ì iri tí ì Yèsù dó. Ní, abádhí adù Yèsù ìbhù kùtsì, 'adù òwu nà 'òwù àbhèná *Pilatò-fò ò. ² Ní Pilatò ivú dhu Yèsù-tsù ndàti: «fnyì, nyi tí Pbàyàhúdì tó ádrèngbà kamà?» Ní Yèsù adù dhu àdu kà tó ndàti: «fnyì ní ndi ka nyènd.» ³ Pbàkùhání tó ádròdrò ale náambénà Yèsù nòbhè dó ibí otu ò. ⁴ Ní Pilatò adù dhu nívu kà-tsù tódtó ndàti: «Nyi nyàdu tí nzá atdí dhu mà? Nyi nyàrì wà abádhí rí nyobhè òdná kórò dhu!» ⁵ Pbétù, Yèsù adù nzá atdí dhu mà nádu, idhò ràdù Pilatò náko atdí dó nyá.

Yèsù-ànyà nótí ka kí, ndíní ka koho tí dhu

(Màt 27.15-26; Luk 23.13-25; Yùw 18.39-19.16)

⁶ Yà *Pbàyàhúdì tó Pásika tó m̀hèndè-idhò náarírà dhu bhèyi, Pilatò nóongónà atdí ale nkòlò yà imbi ò rí'ì ale nzínzì ò rò. Ndi ale nongónà ì'ì yà ihé-yà nózè kíkòlò fíyò ale. ⁷ Ní, Bàrabà tí kátina atdí ale ní'ì imbi ò ka kòsò rí. Ka kusó abádhí atdíkpá yà abvo nóhò ale mànà. I ale náahò ndi abvo yà dhu ì ivà ìnzì àmbe kamà-tsù dhu ní'ì dó ònà kasumì ò. ⁸ Ní, ihé-yà níwà ì 'òwù Pilatò bhà, 'adù kàvi rìkòlò atdí ale fíyò, yà bilí ndi ndarònzina Pásika tó m̀hèndè ò dhu bhèyi. ⁹ Pilatò adù dhu àdu abádhí tó ndàti: «Nyí nyòzè tí mikòlò Pbàyàhúdì tó ádrèngbà kamà fèkù?» ¹⁰ Obhó tí, kèni dhu mbèyi nyá, *pbàkùhání tó ádròdrò ale riwù Yèsù nà fona ò kádhà ònzì ì'ì f dhu-okú dò rò. ¹¹ Pbétù, *pbàkùhání tó ádròdrò ale níutsu dhu ihé-yà-dò ò, ndíní Bàrabà kèlè nonzi tí kíkòlò fíyò. ¹² Ní, Pilatò níivú dhu tódtó ihé-yà-tsù ndàti: «Ádhu nyé nyí nyòzè m̀nzì yà Pbàyàhúdì tó ádrèngbà kamà tí nyí nyarí ànzina ale ní?» ¹³ Ní, abádhí adù dhu àdu kà tó ikù nyé ò àti: «Étí ka m̀sàlabhà dó!» ¹⁴ Ní, Pilatò adù dhu nívu abádhí-tsù, ndàti: «Ádhu nyé ndi kònzì nzére dhu tí?» Ní, abádhí adù idù àrì nyé tí 'àti: «Étí ka m̀sàlabhà dó!» ¹⁵ Pilatò náazè ndònzì ihé-yà-dhè nká rí dhu. Ní kádù Bàrabà nkòlò abádhí tó. Wò dhu-dzidò, kádù Yèsù nábhè kuví asé ní, ndàdù àbhèná kowù ètonà m̀sàlabhà dó.

Pbànowí rí Yèsù ikpò dhu

(Màt 27.27-31; Yùw 19.2-3)

¹⁶ Pbànowí náawù Yèsù nà lìwalì bhà ádrèngbà idzá-yà-ba-ngbò ka kákpòrò ní kàlì ò. Abádhí adù kórò pbànowí tó pikò núnzì riwù ànyírò. ¹⁷ Ní, abádhí náafò òlòlò oré m̀dzarè Yèsù rò, 'adù okpèna nà itsu-dòkà tó m̀kàkà nákpòrò, 'àfò kà-dò rí. ¹⁸ Wò dhu-dzidò, abádhí náapè 'àtsè Yèsù 'òwù àtinà rò: «Yàmbè, Pbàyàhúdì tó ádrèngbà kamà!» ¹⁹ Abádhí nóowúnà kà-dòtsirò nòvì rí fòzò ní, 'adù iso núso kà-dò. Ndirò, abádhí adúnà òwu 'àko rò ɔdyàya dó, 'àgù ì obvò nyé kònzì. ²⁰ Ka ì ikpò dhu-lutinà, abádhí níwà òlòlò oré m̀dzarè kàrò rò, 'adù kàrò m̀dzarè nífò kàrò tódtó. Wò dhu-dzidò, abádhí adù òvò kànà iri, 'adù òwu kàto m̀sàlabhà dó.

Yèsù nátó ka kí m̀sàlabhà dó dhu

(Màt 27.32-44; Luk 23.26-43; Yùw 19.17-27)

²¹ Kùrenì tó kígò ò atdí ale, Sìmonì tí kátina, núubhínà èda rí ànyírò inga bvè rò ndi ndírà rórò. Ndi ale ní'ì Àlìsandèrè mà Rufù mà mà t'abanà. Ní pbànowí ǹsutu ka rànò Yèsù bhà m̀sàlabhà. ²² Abádhí náawù Yèsù nà, 'òwù òvò nà Gòlògotà tí kátina ngari ò. Gòlògotà-tì ní «ale-dò-kpa tó ngari.» ²³ Abádhí náatsù 'àbhè *m̀nèmanè tí kátina itsu-dha nà ka kàngbò *dìvayi Yèsù tó. Pbétù, Yèsù adù nzá kòmvè. ²⁴ Wò dhu-dzidò, abádhí náadù kàto m̀sàlabhà dó. Abádhí adù kàrò m̀dzarè ǹndò foyá, ngàlè ò ì òvì rórò.

Abádí avì ngàlà ndíí ì ùni tí ngátsi ale ràrì ngbàgà-tsí nába. ²⁵ Ka kùtò ka mäsàlabhá dš ìbhè adyifò-sisì kútsingá nga tó š. ²⁶ Kòho ka kí okúna dš rò dhu ka kítè ònà andítá náati: «Pbàyàhúdí tó ádrèngbà kamà.» ²⁷ Ndírò, abádí nùtò óyò ogbotále átò mäsàlabhá dš Yèsù tí: atdí ale ka kùtò, kodì Yèsù bhà fangà dònà rò, kadè ngátsi ale nùtò, kodì Yèsù bhà ígù dònà rò. ²⁸ [Ndi dhu bhèyi ní ndí, yà Kàgàwà bhà Andítá š ka kandí dhu náaká. Ndi Andítá ràtina: «Ka kazè ka nzérenгатále nzínzi ò.»]

²⁹ Ní, ányírò rēda ale nóowúnà dōya nóbhì rò, 'adè dhu ènò kà ní, 'àti: «Òhš! Ìnyi, yà nyi nyátsù nyugolo Kàgàwà bhà idza, nyadè tí òsinà ìbhè idho š rò, ³⁰ ígù pé nyi nyi-tírò, nyadè ifo mäsàlabhá dš rò!» ³¹ Ndi dhu bhèyi tí, *pbàkùhání tó ádrèdrò ale mà, *Músà bhà Hyátá tó màlímò mànà nùgbò Yèsù, 'adè òwù àtìnà rò nzínziya š: «Kígbù ngèkpà ale, pbétù kàrì nzi 'adè ndìgè ndìtírò!» ³² Dhu àkà *Kíristò, Pbàisràyélí tó ádrèngbà kamà, rifò kòmbí mäsàlabhá dš rò, ndíí mà mala tí, màdè kà'ù.» Yà Yèsù tí ka kàtònà mäsàlabhá dš ale, náambénà dhu ènò dš átò kà ní.

Yèsù ròvè dhu

(Màt 27.45-56; Luk 23.44-49; Yùw 19.28-30)

³³ Adyìbhengá nga tó azà adyifò-sisì š, ìnš-yà níubvù ndí kórò ndi pbirì š, ràrà àhè adyidò nga tó àrègyètdí adyifò-sisì ò. ³⁴ Ní adyidò nga tó àrègyètdí adyifò-sisì š, Yèsù náakù orù tūna nyé nà ndàti: «Èloyì, Èloyì, lamà sàbàkàtani.» Kàtì ní: «pbàkà Kàgàwà, pbàkà Kàgàwà, ádhu nyi nyèbhà ma ní?» ³⁵ Ányírò ì'ì ale nzínzi š, wò dhu nìrì atdídená ale náadè àtìnà: «Nyìrì pé, kà rì nabi *Èliya nánzi!» ³⁶ Atdí ale abádí nzínzi š náakè ndìyì sífngò, ndáfò ògyògyè divayì ò. Kàdè kìwà ndòtè izò-tsà-dš, ndàbhè ndíí Yèsù andé tí ònà rí'ì divayì ndòtò. Kàdè àtìnà: «Nyitse pé! Kàndà pé Èliya ràtí kifo ifò mäsàlabhá dš rò!» ³⁷ Ní Yèsù adè òkù àrì nyé tí, afina ràdè ìdè.

³⁸ *Kàgàwà bhà idza š ka kúsò ádrèngbà mberè-ònga náadè ndífa ònànga rùtù ndi oyo, ròpè ndi orù rò risì obvò. ³⁹ Pbarómá tó pbirì š atdí miyà pbànowí dš ádrèngbà ale ní'ì Yèsù-ònzì ndi ndidè rò. Ní Yèsù òvè tí dhu ndi ndàla rò, kàti: «Yàrí ale ní'ì obhò nyé Kàgàwà t'Ídhunà!» ⁴⁰ Ngúfè vèbhàle ní'ì átò ányírò, 'àmbe dhu àndà dš itse rò. Abádí nzínzi š ì'ì ní, Màgàdalà tó pbanga š Màriyà mà, Màriyà, Yàkòbhò-ngba mà Yòsè mànà-tsàná mà, Sòlomì mànà. ⁴¹ Abádí nùubhì Yèsù-owù š, 'adè òwù kà-kàsè ònzì rò Gàlilayà tó pbirì ò kí'ì rò. Ibì ngèkpà vèbhàle yà kà mànà upò atdíkpà 'òwù Yèrusàlemà tó kígbò ò ní'ì inè átò ányírò.

Yèsù nótdè ka kí dhu

(Màt 27.57-61; Luk 23.50-56; Yùw 19.38-42)

⁴² Inga ràtì dhu-tsè dš, yà tsútsà nngání *Sàbatè ní'ìna rórò indrù rí ò òbhò ònà idho š, ⁴³ Yòzefè níra àhè. Ka ní'ì Àrimatayò tí kátina pbanga š ale. Ndírò, ka ní'ì atdí dš ka kífù Pbàyàhúdí-bvè ádrèdrò anya nítdì arí ale nzínzi š atdí ale. Ndírò, ka ní'ì átò arí òrè-akpà š Ádrèngbà kamà Kàgàwà bhà Idzi ríra dhu nódo atdyúna ná ale. Ní, kàrà ìmbà ònà odónà Pilatò bhà, ndàdè Yèsù-abvò nónzì káfò. ⁴⁴ Pbétù, idho nùuko Pilatò atdí dš iwà Yèsù òvè dhu ndi ndí'ì rò. Ní kàdè Pbarómá tó pbirì š atdí miyà pbànowí dš ádrèngbàle návi kanzi, ndàdè angýì màtí Yèsù nóvèná dhu nívu tsèná. ⁴⁵ Ní wò pbànowí dš ádrèngbàle nádu fíndà dhu ndi ndí'ì rò, kàdè Yòzefè návi ridyì Yèsù-abvò. ⁴⁶ Yòzefè náadè abvo t'òtdàta tó mberè^v nódzì. Kàdè Yèsù-abvò nífo mäsàlabhá dš rò, ndàkpòrò ndi mberè ò. Kàdè àrà ndi abvo nà, ndàrà òtdèná, ndíli bhalabhala ò ka kòbhì ròtsù ibhu ò. Wò dhu-dzidò, kàdè ádrèngbà odu-íyà-ba nígèrè, ndàpbi ndi ibhu-li'ò ní. ⁴⁷ Màgàdalà tó pbanga š Màriyà mà, Màriyà Yòsè-tsàná mànà, náadè òko 'àmbe kòtdè ka kí ró nga màndà dš.

⁴15.28 Ìsa 53.12

^v15.46 Abvo t'òtdàta tó mberè ní'ì kítani tí kátina itsukpò-nzo-ìmvò ní ka kódyù mberè.

Yèsù rí ndǎngbè òve-bvè rò dhu

(Màt 28.1-8; Luk 24.1-12; Yùw 20.1-10)

16¹ *Sàbatù-idhò nédà dhu-dzidò, Mágàdalà tó pbanga ð Màriyà mà, Màriyà, Yàkòbhò-tsánà mà, Sòlomì mànà núudzí ndrùù róngu akye, ndíní 'owu tí Yèsù-abvò-ngbò nútí nǎ. ² Nǎ kútsingá nyú, *Sàbatù dzidò rúbho nga ð, adyifò rí ndító rórò, abádhí náawù Yèsù ka kótù ì. ³ Nǎ otu ð, abádhí owúnà dhu òngù rǎ tsùyà nzínziyà ð, 'àmbe àtìna dǎ: «Ádhi wò odu-íyà-ba nógere rí àlétò ibhu-lí rǎ?» ⁴ Pbéù, yà ì èbè nga 'àndà rò, abádhí ala wò odu iwà ka kògèrè igi rǎ. Obhó tí, ndi odu ì 'í àdràngbà nyú. ⁵ Nǎ abádhí atsu ibhu ò, 'àdè òwòwè kanzè nàfò kpatsibhíngba^w nála fangà dónà rò àdi ànyì rǎ. Nǎ òdo náadè ìsǎ atdíð abádhí ò. ⁶ Nǎ, wò kpatsibhíngba adè àtìna abádhí nǎ: «Ínzǎ nyònzǎ òdo, nyí nyónena nǎ Yèsù, Nàzàretì ð ale, yà mèsàlabhà dǎ ka kátò. Kìngbè wà ndì, nǎ kàrì ìmbà ìrǎ. Nyàndà, kànì kà-bvò ka kilì ràyi rǎ nga. ⁷ Nyòwu nyèno dhu Péterè mà tò, ngùkpà ábhàlì mànà nyàti, kà rǎrì àrà nyòdò Gálilayà tó pbìrì ò rò. Ànyì nǎ ndi nyí nyí kalà, yà fùkè kèno ka dhu bhèyi.» ⁸ Nǎ abádhí núuvò ibhu ò rò, 'adè òtse itse nyú ndi ibhu tí rò. Obhó tí, abádhí àmbéna ìvi dǎ, idho ràdè 'ùko atdíð. Ndirò abádhí nùno ná atdí dhu mà atdí ale tó màtí, òdo nà ì f'ì dhu-okú dǎ rò.

Yèsù rí ndávì Mágàdalà tó kígò ð Màriyà tó dhu

(Màt 28.9-10; Yùw 20.11-18)

⁹ [Yèsù níitdègu ndǎngbè, nǎ sàbatù-idhò dzidò wemberè tó idho ð, kǎvi ndì angyi Mágàdalà tó pbanga ð Màriyà tò. Ndi Màriyà nǎ ndi àrùbhè nzére-alafì kípfo ònà rò. ¹⁰ Íyàdhíyà adè àrà ndi dhu néndò yà Yèsù mà nǎ 'í mànà ale tó. Í ale nǎ 'í izè nà, 'adè àmbè òdzi dǎ. ¹¹ Pbéù, abádhí níitdègu Màriyà ràtina Yèsù rìngbè wà ndì, ndirò iwà ndi ràla ka dhu nǎrì, nǎ abádhí náadè nǎzà kà rǎnona dhu ná'ù.

Yèsù rí ndávì pbìndà ábhàlì nzínzi ð òyò ábhàlì tó dhu

(Luk 24.13-35)

¹² Wò dhu-dzidò, Yèsù náavi ndì pbìndà ábhàlì nzínzi ð òyò ale tó. Kǎvi ndì abádhí tó ìnzǎ abádhí rí ndèntǎ ònà vurò woyò ð. Í ábhàlì núubhína òwu rǎ atdí pbanga ò. ¹³ Nǎ ì ábhàlì náadè 'adu, 'òwu ndi dhu nóvò ngùkpà ábhàlì tó. Pbéù ì ábhàlì náadè nǎzà abádhí rǎnona dhu ná'ù.

Yèsù rí ndávì pbìndà ìdre dónà atdí nà ábhàlì tó dhu

(Màt 28.16-20; Luk 24.36-49; Yùw 20.19-23; Kas 1.6-8)

¹⁴ Kà ríku dónà rò nǎ, Yèsù náavi ndì pbìndà ìdre dónà atdí nà ábhàlì tó, ònyè nónyè abádhí rí ònà kàsèmi ð. Nǎ Yèsù apè ndrèrè abádhí dǎ ndàti: «Nyí nyí'ì mbà a'uta nà, ndirò afíkè rí'ì odú nyú, ìnzà nyí nyà'ù yà ma mǎngbè ma dhu nála ale rǎnona dhu dhu-okú dǎ rò.» ¹⁵ Wò dhu-dzidò, kǎdè àtìna abádhí nǎ: «Nyòwu yà adzi ð kórò ngari ònà, nyàdè Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrè néndò kórò ale tó. ¹⁶ Nyí nyúnona dhu ná'ù rí, ndàdè bàtizò nálè ale nóogúyà ògè. Pbéù ìnzǎ rí nyí nyúnona dhu ná'ù ale dǎ ka kotdíyà anya. ¹⁷ Kàrì nǎ ì yà nyí nyúnona dhu ná'ù ale nǎni rǎ ka kowuya ròyà ize: abádhí nóowuya nzére-alafì nípfò rǎ indrù ò rò òvòdu rǎ. Abádhí nóowuya òte rǎ yà ìnzà ì àpè ènina angyangyi aláwà ð. ¹⁸ Abádhí nóowuya mbà osu mà nùlè rǎ otsúyà nǎ, 'adè indrù òho rí itsu mà nómvè, nǎ atdí nzére dhu mà náaraya nǎ ndònzǎ rǎ abádhí rǎ. Abádhí nóowuya otsúyà nùlì rǎ andítale dǎ, ì ale ràdè ègu.»

^w16.5 Ndi kpatsibhíngba nǎ 'í Kàgàwà bhà màlàyikà.

Yěsù rǐ ndádù Kàgàwà i òrù-akpà ò dhu

(Luk 24.50-53; Kas 1.9-11)

¹⁹ Wò dhu bhěyi Ádràngbàle Yěsù nówò dhu pbindà ábhàlǐ tò dhu-dzidò, Kàgàwà náadà kòdyi tina ò òrù-akpà ò, kà radù àdi Kàgàwà bhà fangà dòná rò. ²⁰ Ní Yěsù bhà ábhàlǐ adà òwu Kàgàwà bhà Ídzì Mākùrù nánò kóró ngari ònǎ. Ádràngbàle Kàgàwà náaránà abádhí-dzèná nónzì rǒ ndi kasù ò, ndàdè àrà abádhí rěnona ote tó obhóna nábhù rǒ ràvi ndi wíwí-otù ò^x.]

^x16.20 Mrk 16.9-20 rǐ'í ìmbá ibí ngùkpà angyè Andítá ò.